

REPUBLICA MOLDOVA
COMISIA NAȚIONALĂ a PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 07-1/1808 din 30.05.2024

Parlamentul Republicii Moldova
Domnului Igor GROSU,
PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Stimate Domnule Președinte,

Comisia Națională a Pieței Financiare, în conformitate cu prevederile Legii nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, prezintă Raportul anual 2023.

Anexă, corespunzător textului, pe 110 pagini.

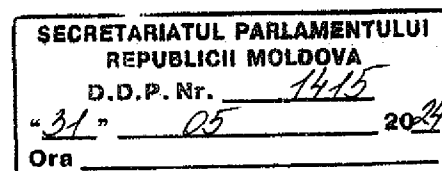
Cu considerație,

Digitally signed by Budianschi Dumitru
Date: 2024.05.30 12:27:04 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Dumitru BUDIANSCHI,
PREȘEDINTE

Direcția generală dezvoltare instituțională și relații externe
Tel.: (022) 859-430

RAPORT ANUAL

COMISIA NAȚIONALĂ A
PIEȚEI FINANCIARE

2023

Raportul prezintă evenimente din anul de gestiune 2023 și reflectă datele la 31 decembrie 2023. Informația statistică și analitică aferentă activității participanților profesioniști ai pieței financiare nebankare poate fi accesată pe pagina web oficială: www.cnpf.md. Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice ori tabele. Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor este permisă numai cu indicarea sursei.

Comisia Națională a Pieței Financiare
Adresa: bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 77, Chișinău, MD 2012
Telefon: +373 22 859 401
E-mail: office@cnpf.md
Web: www.cnpf.md

CUPRINS

1. ACTIVITATEA SECTOARELOR PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE	4
1.1. PIAȚA DE CAPITAL.....	4
1.1.1. Armonizarea și perfecționarea cadrului normativ.....	4
1.1.2. Activitatea de autorizare/licențiere.....	13
1.1.3. Activitatea de monitorizare/ supraveghere/control.....	16
1.1.4. Măsuri corective și administrative.....	21
1.1.5. Indicatorii de performanță ai pieței de capital.....	23
1.2. SECTORUL DE ASIGURĂRI.....	43
1.2.1. Elaborarea cadrului normativ.....	43
1.2.2. Activitatea de autorizare/licențiere.....	50
1.2.3. Activitatea de monitorizare/supraveghere/control.....	51
1.2.4. Măsuri corective și administrative.....	53
1.2.5. Atestarea participanților profesioniști în domeniul asigurărilor.....	54
1.2.6. Indicatorii de performanță ai pieței de asigurări.....	54
1.3. SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ.....	59
1.3.1. Elaborarea cadrului normativ.....	59
1.3.2. Activitatea de autorizare/licențiere.....	60
1.3.3. Activitatea de monitorizare/supraveghere/control.....	61
1.3.4. Măsuri corective și administrative.....	62
1.3.5. Atestarea participanților profesioniști în sectorul de creditare nebancară.....	64
1.3.6. Indicatorii de performanță în sectorul de creditare nebancară.....	64
2. PROTECȚIA CONSUMATORILOR DE SERVICII FINANCIARE	72
2.1. ACTIVITĂȚI DE DOCUMENTARE/REGLEMENTARE.....	73
2.2. ACTIVITĂȚI DE SUPRAVEGHERE ȘI CONTROL.....	75
2.3. GESTIONAREA ȘI SOLUȚIONAREA RECLAMAȚIILOR.....	77
3. ACTIVITATEA OPERAȚIONALĂ A CNPF	85
3.1. ACTIVITATEA CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE.....	85
3.2. REPREZENTAREA JURIDICĂ A INTERESELOR PUBLICE.....	86
3.3. INTEGRAREA EUROPEANĂ.....	89
3.4. ACTIVITĂȚI DE COOPERARE.....	91
3.5. PREVENIREA ȘI COMBATERICA SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI.....	96
3.6. RESURSE UMANE.....	98
3.7. TRANSPARENȚA ȘI RELAȚIILE CU PUBLICUL.....	101
3.8. EDUCAȚIA FINANCIARĂ.....	103
3.9. INFRASTRUCTURA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE.....	105
3.10. EXECUȚIA BUGETARĂ.....	106
3.11. ACHIZIȚII PUBLICE.....	108
3.12. AUDITUL INTERN.....	110

1. ACTIVITATEA SECTOARELOR PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE

1.1. PIAȚA DE CAPITAL

1.1.1. Armonizarea și perfecționarea cadrului normativ

Activitatea de reglementare pentru anul 2023 reflectă o serie de modificări și ajustări importante în cadrul normativ al pieței de capital din Republica Moldova, asigurarea implementării unitare a normelor europene sectoriale, rămânând a fi, și în acest an, un obiectiv major pe agenda CNPF, ținta fiind consolidarea și crearea unui cadru robust și modern de funcționare a pieței de capital autohtone, care să asigure dezvoltarea ei durabilă și competitivitatea în comunitatea europeană.

Din această perspectivă, s-au inițiat, dar și continuat demersurile anterioare de armonizare a cadrului legislativ din Moldova la noile cerințe euro comunitare, având drept finalitate aprobarea, în anul de raport, a unor proiecte de acte normative primare, dar și demararea unui proces amplu de creație normativă atât în vederea perfecționării și alinierii cadrului normativ secundar de specialitate la acquis-ul comunitar, cât și în susținerea lansării unor noi actori și produse inovative pe piața de capital.

Reflectând asupra activității de reglementare a CNPF per ansamblu, de remarcat că, deși alinierea legislației naționale la standardele europene reprezintă o necesitate, aceasta, deopotrivă, este și o provocare.

De altfel, procesul în cauză este unul destul de complex, având un caracter continuu, iar analiza de compatibilitate a directivelor europene, cu aplicabilitate pe piețele supravegheate, dar și selectarea modalităților optime de transpunere ale acestora în legislația națională reprezintă partea dominantă în realizarea programului de reglementare al CNPF.

Respectiv, urmare a acestor activități ample desfășurate, cu contribuția nemijlocită a Regulatorului, în anul 2023, au fost finalizate cu succes 3 proiecte de acte normative, care asigură un cadru normativ renovat pe paliera de guvernanță corporativă, precum și a fost creat din temelie cadrul legal necesar constituirii, organizării și reglementării aspectelor specifice de funcționare a platformelor de finanțare participativă (crowdfunding). De rând cu acestea, în materie de perfecționare și conformare a cadrului normativ secundar, conex pieței de capital, în anul de raport, alte 15 hotărâri ale regulatorului au fost concepute, promovate și adoptate.

Corespunzător, în materie de reglementare, reieșind din obiectivele setate și programul de activitate, în anul 2023, CNPF a consemnat la activul său următoarele realizări pe sectorul pieței de capital:

Tabelul nr. 1 Acte normative aprobate și/sau elaborate

Nr. ord.	Denumirea legii/actului normativ	Descrierea succintă
PIAȚA DE CAPITAL		
I.	Armonizarea cadrului normativ în domeniul pieței de capital	
1.	Legea nr. 101/2023 pentru modificarea unor acte normative (aspecte conexe de guvernanță corporativă și piața de capital	Legea a urmărit scopul armonizării legislației sectoriale aplicate pe piața de capital (Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni și Legea nr. 171/2012 privind piața de capital), la

	<p>(M.O. nr. 159-161 din 11.05.2023, art. 270)</p>	<p>prevederile Directivei UE nr. 2017/828 „<i>de modificare a Directivei 2007/36/CE în ceea ce privește încurajarea implicării pe termen lung a acționarilor</i>”, fiind transpuse în aceste acte cele mai esențiale reglementări statuate în Directiva UE nr. 2017/828, în special:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instituirea obligației societății de a elabora o politică de remunerare a conducătorilor săi și competența exclusivă a adunării generale a acționarilor (AGA) de a aproba această politică, de rând cu obligația societății de a raporta, anual, către AGA despre aplicarea acestei politici, dar și despre instituirea de norme în ceea ce privește obligația societății de a dezvălui politica și raportul său de remunerare; - instituirea obligației societății de a confirma acționarilor despre recepționarea votului exprimat prin mijloace electronice, precum și a obligației de a confirma, la cerere, faptul contabilizării și înregistrării votului acționarului în procesul-verbal al rezultatului votului. <p>De rând cu amendamentele ce vizează conformarea cu <i>Directiva UE nr. 2017/828</i>, Legea cuprinde unele dispoziții adiționale, mai cu seamă de îmbunătățire a cadrului regulator în materia societăților pe acțiuni, care au ca scop eliminarea curențelor, ambiguităților și lacunelor legislative, apărute la aplicarea în practică a Legii nr. 1134/1997.</p>
<p>II.</p>	<p>Modernizarea infrastructurii pieței de capital</p>	
<p>2.</p>	<p>Legea nr. 181/2023 privind serviciile de finanțare participativă</p> <p>(M.O. nr. 272-273 din 27.07.2023, art. 470)</p>	<p>Legea transpune parțial dispozițiile Regulamentului (UE) 2020/1503 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri, care face parte din domeniul de cooperare Republica Moldova-UE, ce vizează politica industrială și antreprenorială.</p>

		<p>Finanțarea participativă reprezintă un concept nou introdus în legislația națională. Legea prevede reguli generale de furnizare a acestor servicii pe teritoriul Republicii Moldova, cerințele generale și speciale față de toate categoriile de participanți în aceste raporturi juridice și economice (<i>furnizor, investitor, dezvoltator</i>).</p> <p>Legea are drept scop sporirea interesului cetățenilor în implicarea lor în finanțarea proiectelor și susținerea companiilor nou-înființate sau IMM-urilor, care, de rând cu dezvoltarea pieței de capital, va contribui și la creșterea economiei naționale, per ansamblu.</p>
III.	Ajustarea și perfecționarea cadrului legal de reglementare	
3.	<p>Legea nr. 70/2023 pentru modificarea unor acte normative</p> <p><i>(M.O. nr. 154 din 02.05.2023, art. 238)</i></p>	<p>Legea este parte a inițiativei legislative propuse de CNPF încă în anul 2020 și este preluată ulterior de către Ministerul Economiei (<i>actual: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării</i>), având la bază prevederile art. 44 alin. (1) din Legea nr. 271/2017 privind auditul situațiilor financiare, care stipulează că „Entitatea de interes public este obligată să constituie un comitet de audit.” Prin urmare, contribuția CNPF la Legea nr. 70/2023 a vizat ajustarea Legii nr. 1134/1997 la prevederile Legii nr. 271/2017, prin reglementarea modului de desemnare și de activitate a membrilor comitetului de audit. În legătură cu aceste modificări structurale, intervenite în cadrul organelor de conducere și control ale societății pe acțiuni, Legea nr. 1134/1997 a fost restructurată conceptual, în acest sens, fiind setate, ca organe de conducere AGA, consiliul și organul executiv al societății, în timp ce comisia de cenzori/comitetul de audit reprezentau organele de control în cadrul acestora, or, potrivit legii de până la modificare, comisia de cenzori</p>

		era nominalizată drept organ de conducere a societății.
IV.	Acte normative secundare, subordonate Legii nr. 321/2022 pentru modificarea Legii nr. 171/2012 privind piața de capital	
1.	Hotărârea CNPF nr. 32/3 din 20.06.2023 pentru modificarea Instrucțiunii cu privire la raportările persoanelor licențiate și autorizate pe piața de capital, aprobate prin Hotărârea CNPF nr. 38/5/2015 <i>(M.O. nr. 228-230 din 06.07.2023, art. 643)</i>	<p>Modificările constituie, în esență, ajustarea cerințelor de raportare, prevăzute pentru persoanele autorizate/licențiate pe piața de capital, inclusiv pentru Depozitarul Central Unic, în corespundere cu Regulamentul nr. 14/5/2016 privind circulația valorilor mobiliare pe piața de capital.</p> <p>De asemenea, cele mai importante modificări operate au vizat ajustarea plafonului minim al volumului tranzacțiilor raportate către SPCSB, cerințele de raportare către CNPF a beneficiarilor efectivi ai emitenților și completarea rapoartelor din perspectiva determinării volumului de investiții pe piața de capital, efectuate de către membrii diasporei.</p>
2.	Hotărârea CNPF nr. 39/7 din 18.07.2023 cu privire la modificarea Hotărârii CNPF nr. 32/2/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului privind Fondul de compensare a investitorilor <i>(M.O. nr. 274-275 din 28.07.2023, art. 738)</i>	<p>Amendarea Regulamentului a urmărit ajustarea prevederilor acestuia la noile norme instituite în Legea nr. 171/2012 (art. 130 alin. (2)), în acest sens, scopul constituirii Fondului de compensare a investitorilor a fost extins, urmând a fi compensați nu doar clienții societăților de investiții, în cazul incapacității acestora de a returna mijloacele bănești și/sau instrumentele financiare ale clienților, dar și clienții participanților profesioniști care au deținut licențe pentru activitatea de administrare fiduciară a investițiilor, acționarii care nu au primit contravaloarea acțiunilor în procedura de retragere obligatorie, acționarii fondurilor de investiții nemutuale și ai fondurilor de investiții pentru privatizare (art. 131¹, 131² și 131³ din Legea nr. 171/2012).</p> <p>Din această perspectivă, în Regulament a fost ajustată și mărimea</p>

		<p>plafonului de compensare (de la 6 000 lei la echivalentul în lei a 1 000 EUR), dar și descrisă detaliat procedura de compensare, potrivit art. 130 alin. (2) lit. a)-c) din Legea nr. 171/2012, fiind suplimentat, în acest sens, și cu o nouă anexă (anexa nr. 3), care reprezintă cererea-tip pentru eliberarea din Fond a compensației menite să faciliteze revendicarea de către investitori a sumelor datorate acestora în cazurile menționate supra.</p>
3.	<p>Hotărârea CNPF nr. 42/5 din 08.08.2023 cu privire la modificarea Regulamentului privind abuzul pe piața de capital, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 14/15/2017</p> <p><i>(M.O. nr. 322-324 din 18.08.2023, art. 799)</i></p>	<p>În consonanță cu modificările operate în Legea nr. 171/2012, care au vizat și abuzul pe piață (art. 127-129), Regulamentul a fost suplimentat cu norme întru clarificarea mecanismului de raportare către regulator a situațiilor suspecte de abuz pe piață, inclusiv prin punerea la dispoziția participanților pieței (bursa de valori, societățile de investiții) a unui model de formular care conține structura și elementele necesare raportării clare și eficiente a eventualelor situații de încălcare a legislației în domeniu.</p>
4.	<p>Hotărârea CNPF nr. 45/9 din 29.08.2023 cu privire la modificarea Hotărârii CNPF nr. 33/1/2015 cu privire la aprobarea Regulamentului privind ofertele publice de cumpărare</p> <p><i>(M.O. nr. 373-375 din 04.10.2023, art. 935)</i></p>	<p>Principalele amendamente, aduse în Regulament, au vizat conformarea normelor acestuia la noile prevederi legale, precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instituirea normelor care permit derularea unei oferte publice nu doar pe o piață reglementată, dar și în cadrul unui Sistem Multilateral de Tranzacționare (MTF); - reabordarea mecanismului de notificare și aprobare a prospectului de ofertă publică (cerințe referitoare la publicarea avizului privind intenția de a efectua oferta de preluare înaintea aprobării prospectului de ofertă publică); - transferul în Fondul de compensare a investitorilor a surselor rezultate din retragerea obligatorie (în cazul în care acționarii nu și-au revendicat contravaloarea acțiunilor) etc.

5.	<p>Hotărârea CNPF nr. 47/8 din 12.09.2023 cu privire la modificarea Instrucțiunii privind deținerile directe și indirecte, aprobate prin Hotărârea CNPF nr. 59/6/2016</p> <p>(M.O. nr. 366-369 din 27.09.2023, art. 922)</p>	<p>Modificările derivă din necesitatea racordării cadrului normativ secundar sub aspect de claritate, în scopul înlăturării ambiguităților și neconcordanțelor cu actele legislative, implicit excluderea noțiunii "persoane care acționează în mod concertat" dat fiind faptul că această noțiune este prevăzută și definită expres în Legea nr. 171/2012.</p>
6.	<p>Hotărârea CNPF nr. 47/9 din 12.09.2023 cu privire la modificarea Regulamentului privind auditul persoanelor licențiate și autorizate pe piața de capital, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 54/6/2018</p> <p>(M.O. nr. 366-369 din 27.09.2023, art. 923)</p>	<p>Cele mai importante amendamente s-au referit la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - excluderea tipologiei de audit, care viza auditarea serviciilor și activităților desfășurate de persoana licențiată /autorizată pe piața de capital, având în vedere alinierea la bunele practici internaționale, dar și legislația specială locală, care nu prevede un asemenea tip audit; - conformarea la noile norme legale în termen de periodicitate (extinderea de la 2 ani la 4 ani) a efectuării auditului IT a sistemelor informatice ale entităților ce desfășoară activitate pe piața de capital - modificare operată în legislație, în vederea reducerii costurilor asociate cu auditul IT, care sunt în prezent excesiv de mari, în raport cu amploarea activităților desfășurate, actualmente, de către persoanele auditate.
7.	<p>Hotărârea CNPF nr. 38/5 din 11.07.2023 cu privire la modificarea Hotărârii CNPF nr. 56/11/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului privind licențierea și autorizarea pe piața de capital</p> <p>(M.O. nr. 274-275 din 28.07.2023, art. 737)</p>	<p>Regulamentul a fost suplimentat cu norme ce stabilesc condițiile de autorizare, cerințele organizatorice și normele de conduită ale <i>consultantului de investiții</i>, care apare ca un element nou al infrastructurii pieței de capital, în temeiul modificărilor operate la Legea nr. 171/2012. Totodată, în contextul reconsiderării și readucerii în cadrul legal a societăților de registru, potrivit legislației amendate în acest sens, în Regulament au fost revizuite particularitățile eliberării autorizației de societate de registru.</p>

8.	<p>Hotărârea CNPF nr. 50/4 din 26.09.2023 cu privire la modificarea Regulilor pieței reglementate a Bursei de Valori a Moldovei (Regulile BVM)</p> <p>(M.O. nr. 370-372 din 29.09.2023, art. 93)</p>	<p>În conformitate cu legislația în vigoare, Regulile BVM, revizuite și aprobate de către Consiliul de supraveghere al BVM, produc efecte juridice doar după aprobarea acestora de către CNPF. În acest sens, CNPF a examinat, iar după înlăturarea obiecțiilor înaintate, a și aprobat modificările operate la Regulile BVM, care, cu precădere, vizau conformarea acestora cu noile amendamente operate la Legea nr. 171/2012, precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - excluderea noțiunii de recipisă depozitară moldovenească; - suplimentarea regulilor cu prevederi aferente admiterii spre tranzacționare pe piața reglementată a valorilor mobiliare străine; - modificări aferente înscrierii și admiterii obligațiunilor corporative și municipale pe piața reglementată; - modificarea condițiilor de admitere la tranzacționare pe piața reglementată, precum și a normelor aferente furnizării periodice și continue de informații de către emitenți, pentru menținerea lor pe piața reglementată etc.
9.	<p>Hotărârea CNPF nr. 59/2 din 27.11.2023 cu privire la modificarea Regulilor sistemului multilateral de tranzacționare ale SA „Bursa de Valori a Moldovei” (Regulile MTF)</p> <p>(M.O. nr. 458-461 din 01.12.2023, art. 1146)</p>	<p>Modificările Regulilor MTF, sunt, în mare parte, similare celor aferente pieței reglementate, expuse supra. Totodată, în scop de facilitare a procesului de admitere pe piața MTF a emitenților ce urmăresc retragerea de pe piața de capital, a fost inclusă noțiunea de „înregistrare provizorie”, care oferă emitentului dreptul de a nu transmite registrul acționarilor la DCU, or, o asemenea înregistrare urmărește, exclusiv, scopul derulării unei oferte publice de cumpărare, cu retragerea obligatorie a acționarilor, în consecință.</p>
V.	<p>Acte normative secundare, subordonate plasament colectiv alternative</p>	<p>Legii nr. 2/2020 privind organismele de</p>
10.	<p>Hotărârea CNPF nr. 23/10/2023 cu privire la modificarea unor acte</p>	<p>Dat fiind faptul că organismele de plasament colectiv alternative (OPCA) și organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM), în totalitatea</p>

	<p>normative aferente activității organismelor de plasament colectiv</p> <p><i>(M.O. nr. 190-192 din 09.06.2023, art. 540)</i></p> <p><i>Mențiune:</i> Hotărârea CNPF nr. 23/10/2023 a vizat modificarea următoarele acte normative:</p> <p>1. Regulamentul privind modul de calcul al activului net (capitalului propriu) și al activului net unitar al organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 5/14/2015;</p> <p>2. Regulamentul privind limitele și tipul de instrumente în care pot investi organismele de plasament colectiv în valori mobiliare, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 5/15/2015;</p> <p>3. Regulamentul privind transparența și publicitatea activității organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare și a societăților de administrare fiduciară a investițiilor, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 62/20/2014;</p> <p>4. Regulamentul privind reglementările prudențiale față de activitatea societății de administrare fiduciară a investițiilor, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 62/21/2014.</p>	<p>lor, sunt organisme de plasament colectiv (OPC), în mare parte, având aceeași formă de organizare, amendamentele operate în regulamentele listate s-au referit, cu precădere, la extinderea prevederilor ce țin de activitatea unui OPCVM și asupra unui OPCA, fiind generată, astfel, o completare a cadrului normativ existent cu prevederi noi, asigurând punerea în aplicare a Legii nr. 2/2020.</p>
<p>11.</p>	<p>Hotărârea CNPF nr. 38/6 din 11.07.2023 cu privire la modificarea Hotărârii CNPF nr. 57/10/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului privind ofertele publice de titluri de participare ale organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare</p> <p><i>(M.O. nr. 296 din 04.08.2023, art. 763)</i></p>	<p>Regulamentul a fost modificat întru asigurarea punerii în aplicare a Legii nr. 2/2020, fiind stabilite, în raport cu un OPCA, cerințe pentru emiterea, vânzarea și răscumpărarea titlurilor de participare, înregistrarea ofertelor publice de acțiuni sau unități de fond, inclusiv conținutul minim al prospectului emisiunii. De asemenea, Regulamentul extinde normele ce vizează conținutul Documentului privind informațiile-cheie, acesta reprezentând, în fond, un prospect simplificat de emisie, care este destinat investitorilor de retail, și care se</p>

		furnizează acestora înainte de subscriere, pentru a sprijini luarea deciziilor de investiții în cunoștință de cauză.
12.	Hotărârea CNPF nr. 38/7 din 11.07.2023 cu privire la modificarea Hotărârii CNPF nr. 10/19/2015 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de ținere a registrului deținătorilor de unități de fond <i>(M.O. nr. 296 din 04.08.2023, art. 764)</i>	Regulamentul a fost modificat în contextul aplicării dispozițiilor comune OPC privind persoana care ține registrul: depozitarul fondului, în cazul OPCVM înființate ca fonduri de investiții, societatea de administrare a investițiilor (SAI) sau depozitarul fondului, în cazul OPCA înființate ca fonduri de investiții. Astfel, sunt stabilite reguli privind obligațiile care trebuie respectate în cadrul ținerii registrului, efectuarea înscrierilor în registru, modul de transmitere a registrului etc.
13.	Hotărârea CNPF nr. 38/8 din 11.07.2023 cu privire la modificarea Hotărârii CNPF nr. 1/11/2015 cu privire la aprobarea Regulamentului privind reorganizarea și dizolvarea organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare și societăților de administrare fiduciară a investițiilor <i>(M.O. nr. 297-301 din 10.08.2023, art. 767)</i>	Modificările operate în Regulament, în special, detaliază modul și procedura de reorganizare/dizolvare a OPC înființate ca fonduri de investiții, în alte cazuri fiind efectuate referințe la actele normative vizate. În același timp, s-au stabilit cerințe privind informarea deținătorilor de titluri de participare în cazul reorganizării/dizolvării OPC sau societății de administrare, dar și privind consecințele rezultate, precum dreptul de a cere răscumpărarea titlurilor de participare sau transfer către altă societate de administrare.
VI.	Acte normative secundare, subordonate Legii nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative	
14.	Hotărârea CNPF nr. 3/11/2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind obligațiile de raportare și transparență în activitatea administratorilor și a fondurilor de pensii facultative <i>(M.O. nr. 57-60 din 21.02.2023, art. 207)</i>	Regulamentul este dedicat stabilirii cerințelor de raportare a administratorilor fondurilor de pensii, fiind setată componența rapoartelor, modul de întocmire și prezentare la CNPF, dar și de publicare a acestora, cerințe privind informarea fiecărui participant, în acest scop fiind elaborat un act model (declarația de pensie care cuprinde informația despre situația activului personal și activitatea administratorului și a fondului de pensii).

15.	<p>Hotărârea CNPF nr. 41/5/2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind avizarea constituirii societății de pensii și licențierea administratorului fondurilor de pensii facultative</p> <p>(M.O. nr. 325-327 din 22.08.2023, art. 807)</p>	<p>Regulamentul stabilește procedura și lista documentelor care trebuie depuse la CNPF în procesul de avizare prealabilă a constituirii societății de pensii și de licențiere ca administrator, precum și modul de evaluare și aprobare de către CNPF a persoanelor care gestionează activitatea administratorului, precum și lista de documente și procedura de avizare prealabilă a deținerilor de participații calificate în capitalul social al administratorului/societății de pensii.</p>
-----	--	---

Strategia de dezvoltare a pieței de capital

Pornind de la scopul primordial de a aduce piața de capital la un nivel suficient de percepție de către toate părțile interesate (*investitori, emitenți, autoritățile statului*) ca sursă alternativă de finanțare pentru economia țării, CNPF, în anul 2023, a demarat procesul de elaborare a Strategiei de dezvoltare a pieței de capital pentru perioada 2025-2028, document care urmează a fi definitivat, supus consultărilor publice și aprobat pe platforma guvernamentală și legislativă.

Elaborarea cadrului normativ secundar privind serviciile de finanțare participativă

1.1.2. Activitatea de autorizare/licențiere *Autorizări conexe pieței primare de capital*

Înregistrările operate în REVM

În baza dispozițiilor legii-cadru, CNPF este autoritatea competentă, un obiectiv de bază al căreia este asigurarea aplicării conforme a legislației sectoriale, inclusiv a Legii nr. 1134/1997, fiindu-i delegate, în context cu aceasta, atribuții de ținere a Registrului emitenților de valori mobiliare (REVM). Respectiv, întregul proces de autorizare, realizat de CNPF pe piața primară, este subordonat atingerii obiectivului major - de a asigura respectarea legislației și protejarea drepturilor și a intereselor acționarilor, mai

Pentru punerea în aplicare și consolidarea cadrului legal aplicabil serviciilor de finanțare participativă, CNPF, în semestrul II 2023, a desfășurat o activitate riguroasă de elaborare a actelor normative secundare.

În acest sens, CNPF, cu suportul proiectului de asistență tehnică „Afaceri și comunități puternice pentru Moldova” finanțat de către The Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ), a elaborat 8 acte normative, dintre care, pentru două acte a fost demarată în anul de raport, procedura de consultare publică și avizare.

cu seamă, în activitățile corporative ce țin de formarea și modificarea capitalului social al companiei, dar și în cazul în care sunt demarate proceduri de reorganizare a acesteia.

În acest sens, ținerea REVM reprezintă o parte indispensabilă a activității de autorizare a CNPF, care implică un proces amplu conex examinării și autorizării (aprobării) cererilor depuse în acest scop, de către emitenții de valori mobiliare, pe de o parte, și operarea înregistrărilor corespunzătoare în REVM, pe de altă parte, - fapt ce atestă producerea efectelor juridice în raport cu valorile mobiliare emise.

Astfel, în materie de examinare și evaluare a documentelor aferente cererilor privind înregistrările în REVM, procesul de autorizare implică aspecte de verificare a conformității primirii deciziilor și asigurării executării acestora de către organele de conducere ale societăților pe acțiuni și, astfel, neadmiterea lezării drepturilor acționarilor, cu precădere, ale celor minoritari.

Din această perspectivă, în anul 2023, competențele CNPF de autorizare pe piața primară de capital s-au valorificat prin emiterea a circa 120 de decizii, care vizau operarea înregistrărilor/modificărilor în REVM în raport cu circa 266 emitenți de valori mobiliare după cum urmează:

Tablelul nr. 2 Înregistrări/modificări operate în REVM în 2021-2023

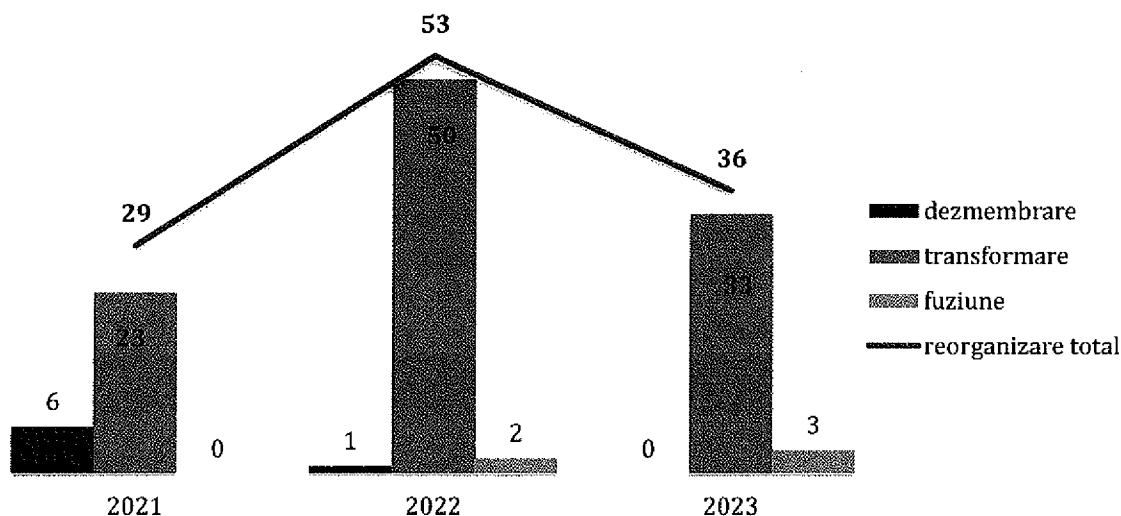
Indicatori	2021	2022	2023
1. Total emisiuni	28	69	81
1.1. Emisiuni plasate la înființare	1	1	2
1.2. Emisiuni suplimentare	25	67	75
1.3. Emisiuni de obligațiuni	2	1	4
2. Restructurarea emisiunii	10	30	33
3. Reducerea capitalului social	9	7	1
4. Modificarea datelor de identificare ale emitentului	4	2	6
5. Radierea valorilor mobiliare	149	144	145
TOTAL	200	252	266

Înregistrările operate în REVM, în anul 2023, prin retrospectiva ultimilor 3 ani (2021-2023), denotă o valoare constantă a numărului de societăți pe acțiuni lichidate/reorganizate, fiind emise, preponderent, acte administrative ce dispun radierea valorilor mobiliare emise de către aceste entități. Deși, totuși, nu poate fi trecut cu vederea și faptul creșterii substanțiale, în ultimii doi ani de activitate analizați, a numărului de emisiuni suplimentare de acțiuni (de la 25, în anul 2021, la un număr de 75, în anul 2023), dar și al proceselor de restructurare a emisiunilor (corespunzător, ca număr, de la 10 la 33), care, în fond, reprezintă majorări de capital din contul capitalului propriu al societăților.

În materie de evoluție al acestui segment de piață, este remarcat faptul înregistrării, pe parcursul anului 2023, în REVM a primelor obligațiuni corporative oferite public de către BC „MAIB” SA, în cadrul unui program de ofertă (4 emisiuni), și care viza emiterea a unui număr total de 20 000 de obligațiuni, în valoare totală de 400 mil. lei. Efectiv, acest program de ofertă al emitentului s-a soldat cu emiterea, în anul 2023, a unui număr total de 12912 obligațiuni, cu valoarea nominală de 20 000 lei fiecare (258,24 mil. lei), astfel, fiind asigurată plasarea a unei cote de 64,56 % din volumul total de obligațiuni, anunțat în cadrul programului de ofertă. Corespunzător, acest exercițiu de lansare publică a obligațiunilor corporative, remarcă prezența interesului investitorilor pentru

programe de investiții pe termen mediu, capacitatea pieței de a oferi și de a asimila
specifice titlurilor de creanță, și, respectiv, noi instrumente financiare.

Diagrama nr. 1 Autorizări ale deciziilor de reorganizare a societăților pe
acțiuni, emise în anii 2021-2023

Cu referire la reorganizarea societăților pe acțiuni, se remarcă un trend descendent al numărului de autorizații eliberate pe parcursul anului 2023, comparativ cu anul 2022. Acestea vizează reorganizarea societăților pe acțiuni (SA) prin transformare în societăți cu răspundere limitată (SRL). Acest proces dinamic de reorganizare a SA în SRL, remarcat în anii precedenți, în anul de raport 2023 a fost încetinit și se datorează, în mare parte, modificărilor operate în Legea nr. 1134/1997 prin Legea nr. 229/2023 (în vigoare din 22.10.2023), prin care, în scop de protejare a drepturilor acționarilor minoritari, s-a instituit aplicarea unui vot unanim al acționarilor pentru aprobarea proiectului statutului SRL, constituit prin transformare, din perspectiva asigurării aplicării unei norme uniforme, prevăzute pentru acest caz în legislația specială privind societățile cu răspundere limitată.

Autorizări conexe pieței secundare de capital

În calitate de autoritate competentă în ceea ce privește autorizarea participanților

profesioniști, dar și din perspectiva atingerii obiectivelor fundamentale de asigurare a stabilității, transparenței, eficienței și siguranței investitorului împotriva practicilor neloiale, abuzive și frauduloase pe piața secundară de capital, CNPF, potrivit funcțiilor atribuite, este implicată într-un proces amplu de eliberare, la cerere, a actelor permissive pentru activități conexe, desfășurate pe piața secundară de capital, cum ar fi cele depuse în scop de achiziție a participațiunii calificate în cadrul unor entități supravegheate; de evaluare a conformității și avizare a membrilor în organele de conducere a operatorului de piață; de aprobare a prospectului ofertelor de preluare benevolă/obligatorie, care, de regulă, vizează, ca proces separat, și realizarea procedurii de retragere obligatorie a acționarilor minoritari din societate; avizarea tranzacțiilor speciale, dar și aprobarea actelor de reevaluare a valorilor mobiliare și a cotelor părți deținute de administratorii fiduciarți în proces de lichidare.

Astfel, în materie de evaluare a numărului de cereri, depuse și examinate, în anul 2023, se atestă o creștere moderată, în raport cu anul precedent, în rezultatul acestei activități, fiind emise un număr total de 24 de acte administrative individuale (tabelul nr. 2).

În rezultatul unor investigații complexe, desfășurate de supraveghetor cu antrenarea, inclusiv a organelor de drept pertinente, din totalul dosarelor examinate, într-un singur caz, au fost constatate

elemente de neconformitate a achizitorului participațiunii calificate în societatea de investiții, fiind respinsă cererea depusă. Totodată, urmare a acestor investigații, a fost constatată activitatea concertată a societății de investiții, ca acționar al operatorului de piață, în lipsa autorizației prealabile corespunzătoare. Drept rezultat a fost emis actul dispozitiv al CNPF de înstrăinare a cotei substanțiale deținute în capitalul social al BVM cu devieri de la legislația aplicată.

Tabelul nr. 3 Acte administrative emise

Indicatori	2021	2022	2023
1. Decizii aferente achiziției participațiunii calificate	-	1	3
2. Decizii privind admiterea valorilor mobiliare pe piața reglementată	3	2	3
3. Decizii privind cererea de retragere obligatorie	7	3	3
4. Decizii cu privire la aprobarea prospectului ofertei de preluare benevole	6	4	4
5. Decizii privind confirmarea membrilor consiliului operatorului de piață (consiliul de supraveghere a BVM, 2 candidați în 2022 și 7 candidați în 2023)	-	2	1
6. Decizii privind avizarea tranzacției speciale cu valori mobiliare	1	1	2
7. Decizii cu privire la aprobarea actelor de reevaluare a valorilor mobiliare și a cotelor părți deținute de administratorii fiduciarți în proces de lichidare	9	9	8
Total	26	22	24

1.1.3. Activitatea de monitorizare/ supraveghere/control

Potrivit prerogativelor conferite de legea-cadru, CNPF, de asemenea, monitorizează/ supraveghează și controlează infrastructura pieței de capital, asigurând, astfel, funcționarea stabilă și eficientă a acesteia. În contextul acestui obiectiv major, autoritatea CNPF se extinde asupra emitenților de valori mobiliare, participanților profesioniști la piața de capital, precum și, în conexiune cu ultimii,

asupra tranzacțiilor înregistrate cu instrumentele financiare. În acest scop, drept mecanism de bază întru realizarea funcțiilor de supraveghere și control, servește sistemul complex de raportare specializată, periodică și de ordin continuu, aplicat în raport cu participanții la piața de capital (*emitenții, participanții profesioniști și investitori*).

Monitorizarea emitenților de valori mobiliare

Activitățile de monitorizare a emitenților de valori mobiliare sunt realizate și includ preponderent:

- analiza datelor și a informațiilor cuprinse în rapoartele periodice (anuale, după caz, trimestriale/semestriale) a entităților de interes public (EIP) și a celor admise pe MTF, în cadrul Bursei de Valori a Moldovei, precum și, potrivit unor formulare simplificate, a rapoartelor anuale ale emitenților cu circulația valorilor mobiliare în afara bursei. Finalitatea acestui exercițiu constă în identificarea aspectelor neconforme de guvernare corporativă, dar și consolidarea datelor și plasarea lor pe pagina web oficială a CNPF, ca sursă centralizată de informare pentru acționarii societății și potențialii investitori;
- analiza datelor și informațiilor cuprinse în rapoartele de ordin continuu ale emitenților de valori mobiliare;

- monitorizarea respectării legislației privind piața de capital, în procesul de examinare a sesizărilor cu privire la conflictele corporative;
- reconcilierea periodică a datelor cu alte autorități publice pertinente, din perspectiva monitorizării continue și identificării societăților lichidate din Registrul de stat al unităților de drept, inclusiv, ca efect al reorganizării în SRL, pentru a asigura ținerea conformă a REVM.

În rezultatul acestor activități de monitorizare, au fost stabilite cazuri de încălcare a legislației în activitatea desfășurată de către emitenții de valori mobiliare. Încălcările vizează preponderent nerespectarea termenului și a modului de dezvăluire a informației și de limitare a accesului acționarilor la documentația societății, ceea ce a condus la aplicarea unor măsuri și sancțiuni contravenționale.

Tabelul nr. 4 Măsurile de monitorizare întreprinse de CNPF

	SA obligate să dezvăluie public informațiile în perioada de gestiune*	Scrisori de atenționare și notificări emise în scop de conformare	Persoane cu funcție de răspundere sancționate contravențional	Sanțiuni contravenționale încasate, mii lei
2021	750	130	2	18,00
2022	787	904	5	14,25
2023	954	289	4	15,40

* indicatorul include societățile pe acțiuni cu statut de „societate activă” identificate.

Monitorizarea și supravegherea participanților profesioniști

Supravegherea continuă a activității participanților profesioniști se efectuează prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei rapoartelor și a situațiilor financiare specializate (supraveghere din oficiu (off-

site)), precum și prin efectuarea controalelor (supraveghere on-site).

Supravegherea și monitorizarea activității persoanelor licențiate și autorizate pe piața de capital a urmărit aspecte ce țin de respectarea de către titularii de licență/autorizație a prevederilor legislației aplicabile, în special, a celor ce țin de

condițiile de licențiere/autorizare, adecvare a capitalului propriu și a fondului de garanție, aplicarea regulilor interne de activitate, precum și calitatea serviciilor prestate și a activităților desfășurate.

Respectiv, și în anul de raport, activitățile planificate și realizate, în acest sens, de către autoritate au fost focusate pe entitățile supravegheate, având drept punct de reper atât identificarea cazurilor de neconformare prudentială, cât și a celor ce țin de conduita lor pe piață, în ambele cazuri abordarea fiind orientată către riscuri. Astfel, acțiunile complexe ale supraveghetorului (controale, analize, verificări) au fost direcționate spre identificarea unor elemente și riscuri majore de neconformare cu legislația aplicabilă sau de deteriorare a indicatorilor de stabilitate financiară a entităților supravegheate, care pot avea impact asupra desfășurării activităților lor statutare, dar și repercusiuni asupra consumatorilor de servicii financiare.

În cursul anului 2023, au intrat în sfera monitorizării și supravegherii un număr total de 26 entități, după cum urmează:

- 1 operator de piață și sistem – SA Bursa de Valori a Moldovei (BVM);
- 1 depozitar central – Depozitarul central unic de valori mobiliare (DCU);
- 12 societăți de investiții, din care 7 sunt bănci comerciale;
- 7 societăți de registru;
- 5 persoane calificate în domeniul evaluării.

Monitorizare și supraveghere off-site

Procesul de supraveghere din oficiu s-a bazat pe recepționarea, generalizarea și analiza rapoartelor specializate ale participanților profesioniști ai pieței de capital, care oferă o radiografie asupra evoluției indicatorilor financiari, respectării reglementărilor în vigoare ce țin de profilul entității, organizare și guvernanta, conformitate cu cerințele de reglementare.

Tabelul nr. 5 Numărul rapoartelor

Indicatori	2021	2022	2023
Rapoarte specializate anuale*	2	2	2
Rapoarte trimestriale	843	816	820
Rapoarte lunare	657	621	513
Rapoarte zilnice	4 957	4 871	4 413
Rapoarte financiare anuale/trimestriale	96	96	96
TOTAL	6 555	6 406	5 844

*Indicatorul se referă la tipologia rapoartelor anuale, prezentate de entitățile supravegheate, datele anuale specializate fiind cuprinse, în principal, în rapoartele din trimestrul IV.

Urmare a monitorizării din oficiu a 5 844 de rapoarte (inclusiv financiare), s-au efectuat analize și s-au întocmit note informative aferente supravegherii privind: tranzacțiile cu implicarea investitorilor străini, indicatorii economico-financiari ai entităților supravegheate, tranzacțiile efectuate prin intermediul societăților de investiții, perceperea taxelor din

tranzacțiile cu valori mobiliare, volumele tranzacțiilor înregistrate pe piața de capital, statistica tranzacțiilor zilnice/săptămânale/lunare, separat pe segmente ale pieței secundare.

Evaluate, per ansamblu, rezultatele activității de supraveghere din oficiu, desfășurate de supraveghetor în anul 2023, atestă, în fond, respectarea de către

participanții profesioniști a cerințelor legale aplicabile, inclusiv respectarea cerințelor prudențiale și a normelor de conduită pe piață, cu excepția unor neconformități nesemnificative constatate, ce vizează reflectarea eronată a datelor în rapoartele specializate și nerespectarea termenului de prezentare a rapoartelor.

În totalul elementelor de supraveghere integrată, o importanță deosebită se atribuie supravegherii și monitorizării tranzacțiilor cu valori mobiliare înregistrate pe piața reglementată și platforma MTF, precum și cele realizate în afara acestor piețe, care, potrivit legislației aplicabile, se efectuează:

- în timp real, ceea ce presupune urmărirea aplicațiilor de tranzacționare

pute la dispoziție de BVM (pentru piața reglementată și MTF);

- din oficiu, în baza raportărilor zilnice și a documentelor aferente tranzacțiilor înregistrate atât pe piața reglementată și MTF, cât și în afara acestor piețe.

Analiza datelor de tranzacționare primite în timp real de la piața reglementată și MTF, precum și a istoricului datelor prelucrate din documentele primare solicitate sunt examinate prin prisma indicatorilor de abuz pe piață, a cerințelor impuse față de preț și taxe, a cerințelor de raportare și dezvăluire a informației, a corectitudinii și a completitudinii datelor aferente tranzacțiilor înregistrate.

Tabelul nr. 6 Numărul tranzacțiilor cu valori mobiliare verificate

Indicatori	2021	2022	2023
Tranzacții înregistrate pe piața reglementată/MTF	139	138	128
Tranzacții înregistrate în afara pieței reglementate/MTF	100	95	225
TOTAL	239	233	353

În cursul anului 2023, în baza documentelor prezentate de intermediarii în tranzacții (societăți de investiții, societăți de registru, DCU), au fost verificate 241 de tranzacții cu valori mobiliare, emise de bănci și societăți de asigurare. De asemenea, pe baza unor indicatori de suspiciune, verificării au fost supuse alte 112 tranzacții cu valori mobiliare, ce nu implicau bănci și societăți de asigurare.

Urmare a investigațiilor efectuate, s-au constatat unele neconformități aferente, precum:

- nerespectarea cerințelor în cadrul prestării serviciilor de intermediere de către unele societăți de investiții, implicit cerințe

privind verificarea drepturilor de proprietate ale clienților vânzatori și existența/lipsa grevărilor cu obligații a acestor instrumente în Registrul garanțiilor reale;

- lipsa unor documente obligatorii la înregistrarea tranzacțiilor în afara pieței reglementate și MTF;
- nerespectarea cerințelor de determinare a prețului valorilor mobiliare, tranzacționate în afara pieței reglementate și MTF;
- nerespectarea modului de dezvăluire a informației post-tranzacționare de către anumiți clienți implicați în tranzacții;

▪ nerespectarea unor reglementări în materie de prevenire și combatere a spălării banilor la înregistrarea tranzacțiilor bursiere și extrabursiere, inclusiv a celor ce țin de identificarea clientului.

Rezultatele investigațiilor au fost centralizate în rapoarte și analize dedicate, care, după caz, au inclus formulări de propuneri, alerte și avertizări, ca măsuri de prevenire și remediere, dar și, eventual, ca măsuri de aplicare a sancțiunilor administrative proporționale cu natura, dimensiunea și complexitatea încălcărilor constatate, în vederea asigurării menținerii stabilității și ordinii pe piața de capital.

Supraveghere și control on-site

Complementar activităților de supraveghere continuă/control permanent (off-site), entitățile reglementate de CNPF sunt supuse controlului periodic (on-site), conform unui plan anual integrat, respectiv,

unor controale inopinate, în situațiile în care se identifică riscuri care implică adoptarea cu celeritate a unor măsuri corective.

Întru realizarea obiectivelor de control, pe parcursul anului 2023, potrivit planului de activitate, au fost derulate acțiuni de control complex al activităților desfășurate de 4 participanți profesioniști: 3 societăți de investiții și 1 societate de registru, care implică verificarea întregii activități, a operațiunilor înregistrate, proceselor, mecanismelor interne și a îndeplinirii tuturor obligațiilor conform legislației aplicabile. Constatările și concluziile acțiunilor de control au fost reflectate în actele de control, procedura finalizându-se cu aprobarea deciziilor CNPF asupra rezultatelor controalelor desfășurate, implicit cu aplicarea măsurilor administrative corespunzătoare corelate cu toate circumstanțele relevante.

Tabelul nr. 7 Numărul controalelor efectuate

Indicatori	2021	2022	2023
Numărul controalelor complexe	3	2	4
Numărul controalelor tematice	-	-	-
Numărul deciziilor adoptate	2	2*	3**

* 1 decizie adoptată în anul 2022, urmare a efectuării controlului în anul 2021;

** 1 decizie adoptată în anul 2023, urmare a efectuării controlului în anul 2022.

Urmare a activității de control, s-au constatat abateri de la cadrul normativ în aspecte de organizare și funcționare a participanților supuși controlului, norme de conduită, cerințe privind înregistrarea tranzacțiilor cu valorile mobiliare, norme privind custodia activelor clienților, cerințe față de contractul de ținere a registrului acționarilor, cerințe privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, cerințe privind respectarea condițiilor de raportare către CNPF și față de clienți.

Deciziile emise în rezultatul controalelor desfășurate, reieșind din aplicarea principiului proporționalității cu natura, dimensiunea și complexitatea încălcărilor constatate a vizat atât măsuri de conformare în termene punctual prescrise de autoritate, cât și, în raport cu o societate de investiții, a fost emisă, mai întâi, decizia de suspendare a licenței, precum și, drept urmare a nesoluționării abaterilor constatate, decizia de retragere a licenței pentru desfășurarea activității de societate de investiții.

1.1.4. Măsuri corective și administrative

În perioada de gestiune, CNPF și-a continuat activitatea în vederea realizării obiectivelor setate, aplicând măsuri de informare, ghidare, prevenire și, mai puțin, de sancționare a entităților supravegheate. Măsurile corective întreprinse în ultimii 3 ani de activitate au fost înscrise, implicit, în

obiectivul de a asigura o activitate eficientă și neexcesivă, permițându-le entităților să-și evalueze optim capacitatea de administrare a afacerilor, în condițiile unei piețe de capital statice și într-un mediu investițional afectat de criza și războiul din regiune.

Tabelul nr. 8 Măsuri de prevenire și corective pe piața primară de capital

Indicatori	2021	2022	2023
Informare	13	28	8
Atenționare	130	876	281
Sanționare	3	5	4

La caz, în anul 2023, numărul scrisorilor de informare și atenționare, expediate de autoritate în adresa emitenților de valori mobiliare, s-a redus semnificativ, or, fiind sesizate în anii anteriori, persoanele cu funcții de răspundere ale emitenților au întreprins măsuri de conformare, informând CNPF despre acțiunile întreprinse și cele în proces de realizare.

În această ordine de idei, cea mai relevantă performanță, pe **sectorul primar al pieței de capital**, este tendința pozitivă de conformare a emitenților cu cerințele legislației din perspectiva asigurării mărimii minime a capitalului social, dezvăluirii informației, dar și asigurării drepturilor acționarilor.

Deși anul 2023 nu a fost unul dinamic prin prisma activităților desfășurate pe **pieța secundară de capital** de către profesioniști/investitori, totuși, în cadrul **supravegherii din oficiu** realizate de autoritate, au fost frecvent constatate discrepanțe în activitatea lor, fiind necesară dispunerea de măsuri/acțiuni adecvate, coraportate la impact, acestea fiind materializate prin emiterea a:

- 8 atenționări, dintre care: 2 - în adresa unei societăți de registru, 1 - în adresa unei societăți de estimare, 4 - în adresa societăților de investiții și 1 - în adresa unui investitor;
- 10 solicitări de explicații de la: 1 societate de estimare, 1 societate de registru și 8 clienți implicați în tranzacții cu valori mobiliare;
- 1 sesizare a autorității de resort despre încălcările admise la înregistrarea a 2 tranzacții extrabursiere de către DCU, cu solicitarea întreprinderii măsurilor potrivit competenței;
- 2 decizii cu privire la aplicarea sancțiunii sub formă de avertisment față de un registrator;
- 2 dispoziții privind atragerea unui registrator și a 5 clienți în procedura administrativă și prelungirea/suspendarea termenului general al procedurii administrative;
- 1 sancțiune contravențională față de registrator pentru neverificarea împuternicirilor și restricțiilor aplicate în raport cu valorile mobiliare tranzacționate pe piața extrabursieră.

Comparativ cu anul precedent celui de raport, măsurile corective, aferente activităților desfășurate pe piața secundară de capital, în anul 2023, au fost net superioare și se prezintă după cum urmează:

Tabelul nr. 9 Măsuri de prevenire și corective pe piața secundară de capital

Indicatori	2021	2022	2023
Informare	4	2	18
Atenționare	49	6	8
Sanționare	1	2	2
Suspendare a circulației valorilor mobiliare	0	1	0

În cadrul **activităților de control pe teren**, au fost aprobate 4 decizii, inclusiv: 1 decizie referitoare la un control efectuat în anul 2022, pentru care participanții profesioniști au fost sancționați cu 20,00 mii lei, retrase certificatele de calificare a 2 specialiști pe piața de capital, retrasă o licență pentru desfășurarea activității de societate de investiții pe piața de capital. În urma

acțiunilor de control au fost formulate recomandări pentru optimizarea unor procese, mecanisme interne ale entităților, precum și prescrieri de conformare a activității potrivit celor consemnate în actele de control. Totodată, implementarea măsurilor dispuse de CNPF a fost atent monitorizată până la conformarea integrală de către entitățile controlate.

Tabelul nr. 10 Măsuri de supraveghere întreprinse de CNPF în urma controalelor pe teren

Indicatori	2021	2022	2023
Prescripții/atenționări cu privire la respectarea legislației	2	2	4
Avertisment	1	1	1
Materiale remise spre examinare organelor de ocrotire a normelor de drept	2	-	2
Retragerea certificatelor de calificare	-	-	2
Suspendarea licenței	-	-	1
Retragerea licenței	-	-	1
Sanțiuni administrative aplicate și încasate la bugetul de stat (mii, lei)	-	-	20,00

Urmare a acțiunilor de supraveghere și control realizate de către CNPF, pe piața de capital au fost constatate 7 fapte contravenționale, soldate cu încheierea a 7 procese-verbale cu privire la contravenție. Principalele componente contravenționale regăsite în procesele verbale încheiate constituie încălcarea regulilor privind obligațiile de dezvăluire a informației pe

pieța financiară nebancaară, nerespectarea cerințelor privind desfășurarea activităților pe piața financiară nebancaară, încălcarea legislației și/sau a statutului societății privind convocarea și/sau desfășurarea adunării generale a acționarilor societății pe acțiuni.

Suma amenzilor aplicate constituie 37 900 lei (valoarea sancțiunilor executare

conform art. 34 alin. (3) din Codul contravențional – 15 950 lei). O decizie de

sanționare în valoare de 6 000 lei a fost contestată în instanță de judecată.

1.1.5. Indicatorii de performanță ai pieței de capital

STRUCTURA PIEȚEI DE CAPITAL

PIAȚA PRIMARĂ

Dimensiunea pieței primare de capital, măsurată ca valoare sumară a volumului emisiunilor de valori mobiliare înregistrate în REVM, a crescut în anul de raport cu 5 452,32 mil. lei, comparativ cu anul 2022, contabilizând către sfârșitul anului, cumulativ, pentru perioada anilor 1992-2023, o valoare de 37,58 mld. lei, ce viza înscrieri conexe în raport cu circa 3 800 societăți pe acțiuni. Urmare a radierilor

operate în toată perioada, de la fondare până în prezent, la situația din 31.12.2023, în REVM erau listate 2021 societăți pe acțiuni.

Emisiunile suplimentare de acțiuni, similar anilor precedenți, au vizat, în exclusivitate, modul lor închis de plasare, în timp ce obligațiunile (emise de autoritățile publice locale și de o societate pe acțiuni), au fost singurele oferte publice derulate în perioada 2021-2023.

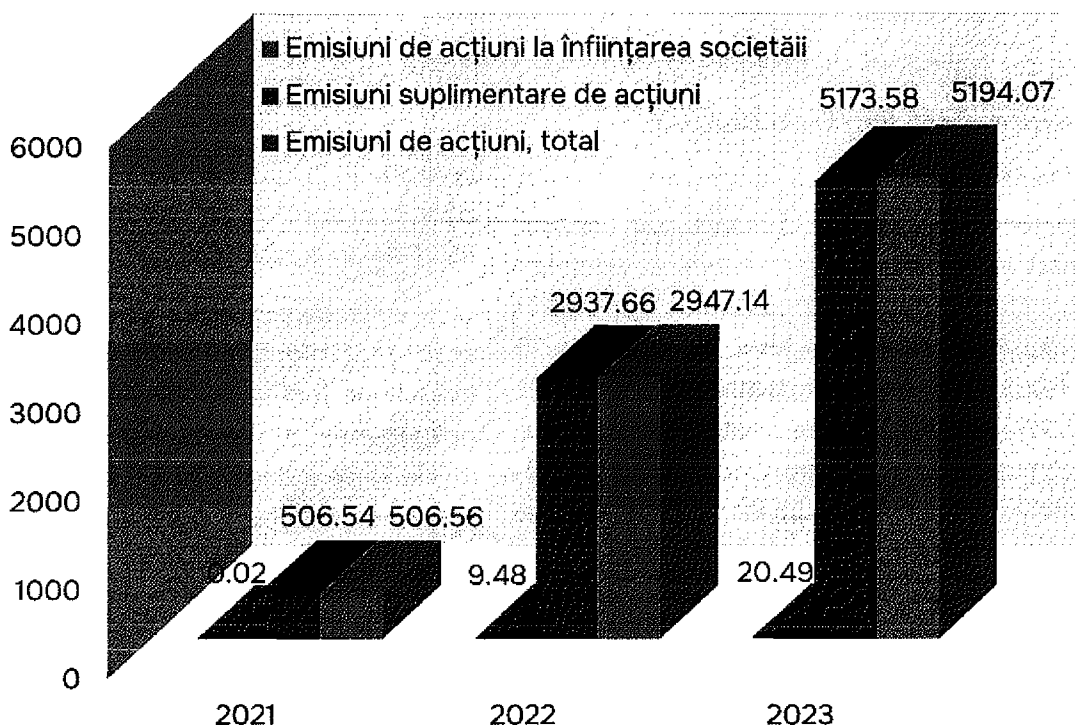
Tablelul nr. 11 Numărul emisiunilor de valori mobiliare înregistrate

Numărul emisiunilor înregistrate	2021	2022	2023
1. Emisiuni plasate la înființare	1	1	2
2. Emisiuni suplimentare	25	67	75
3. Emisiuni de obligațiuni, inclusiv:	2	1	4
- emise de autoritățile publice locale	2	1	0
- emise de societăți pe acțiuni	0	0	4
TOTAL	28	69	81

În anul 2023, se atestă un trend ascendent al volumului emisiunilor de valori mobiliare înregistrate în REVM, acest indicator fiind în

creștere de circa 1,8 ori, comparativ cu anul 2022.

Diagrama nr. 2 Volumul emisiunilor de acțiuni înregistrate în perioada 2021-2023 (mil. lei)

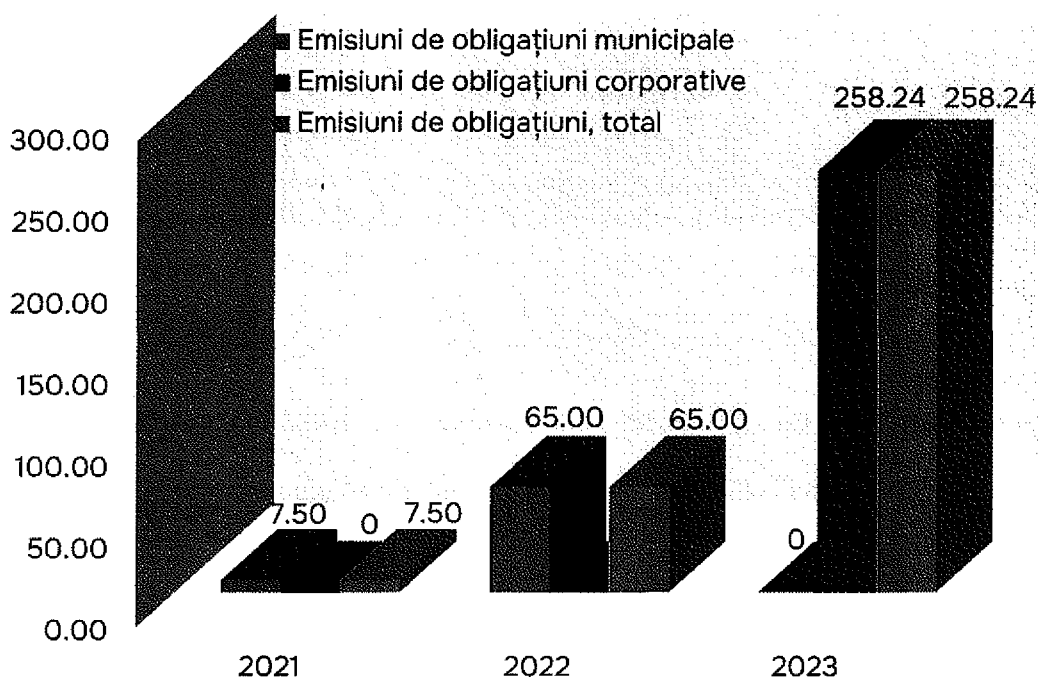

Trendul ascendent aferent volumului emisiunilor de valori mobiliare, marcat în perioada anilor 2021-2023, se datorează în proporție de circa 90 la sută emisiunilor suplimentare de acțiuni, efectuate de către SA „Energocom”, în contextul crizei energetice conform dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a RM, și anume 1 emisiune suplimentară de acțiuni, în volum de 306,22 mil. lei, înregistrată în anul 2021, 4 emisiuni, în valoare totală de 2 426,78 mil. lei, înregistrate în anul 2022 și 2 emisiuni, în valoare totală de 5 050,00 mil. lei, înregistrate în anul 2023.

Complementar celor relatate, volumul emisiunilor de valori mobiliare a fost influențat de măsurile întreprinse de către societățile pe acțiuni, în vederea conformării mărimii minime a capitalului social de la 20 mii lei la cel puțin 600 mii lei (la situația din 01.01.2024), obligativitate instituită, conform modificărilor operate în Legea nr. 1134/1997 prin Legea nr. 18/2020.

Pe segmentul pieței titlurilor de creanță, s-a menținut un trend vizibil în ascensiune, acest segment de piață, de rând cu obligațiunile municipale, în premieră, fiind extins în anul de raport și pe segmentul corporativ al pieței.

Diagrama nr. 3 Emisiuni de obligațiuni emise de autoritățile publice locale și emisiuni corporative înregistrate în perioada 2021-2023 (mil. lei).

De remarcat că obligațiunile emise de Primăria mun. Chișinău în anul 2022 au un termen de circulație de 7 ani, comparativ cu termenul de 2-3 ani al obligațiunilor, emise în anul 2021 de către alte autorități publice locale (APL). Aferent obligațiunilor corporative, emise în anii 2023/2024, termenul de circulație este de 3 ani, care, prin prisma evaluării și a prognozelor efectuate de emitentul acestora (BC „MAIB” SA), s-a considerat a fi unul optim, într-un mediu destul de volatil al pieței financiare, per ansamblu.

PIAȚA SECUNDARĂ

Piața secundară a pieței de capital din Moldova este reprezentată de 2 platforme de tranzacționare: bursieră (piața reglementată și sistemul multilateral de tranzacționare (MTF)) și extrabursieră (în afara pieței reglementate și MTF). Instrumentele financiare care circulă pe segmentul bursier corespund anumitor cerințe de admitere și de menținere obligatorii, stabilite de actele normative în

vigoare, în special pe piața reglementată, care asigură un nivel de lichiditate și transparență corespunzătoare pentru potențialii investitori.

În premieră, piața de capital din Moldova a fost marcată în 2023 de un eveniment destul de reprezentativ, precum admiterea spre tranzacționare pe piața reglementată a BVM a obligațiunilor de stat. Astfel, anul 2023 s-a făcut remarcabil printr-o creștere calitativă a spectrului de instrumente financiare disponibile pentru tranzacționare, implicit apariția pe piața secundară a pieței de capital a obligațiunilor corporative și a valorilor mobiliare de stat.

Acest moment important marchează o nouă etapă în dezvoltarea pieței de capital, deschizând astfel oportunități semnificative pentru potențialii investitori, în vederea diversificării portofoliilor de active. Cu toate acestea, statisticile înregistrate în anul de raport arată că circulația acestor instrumente pe piața secundară, din lipsa de ofertă, este destul

de redusă și poartă un caracter ocazional, acțiunile rămânând a fi clasa dominantă de active financiare, obiect al tranzacțiilor.

Structura și dinamica tranzacțiilor cu valori mobiliare înregistrate pe piața de capital se reprezintă după cum urmează:

Tabelul nr. 12 Numărul și valoarea tranzacțiilor cu valori mobiliare

Indicatori	2021		2022		2023	
	Numărul tranzacțiilor, unit.	Valoarea tranzacțiilor, mil. lei	Numărul tranzacțiilor, unit.	Valoarea tranzacțiilor, mil. lei	Numărul tranzacțiilor, unit.	Valoarea tranzacțiilor, mil. lei
Piața reglementată	86	22,5	229	391,6	101	23,49
MTF	84	11,6	81	12,9	55	8,52
În afara pieței reglementate și MTF	7 614	2 026,9	2 642	190,7	3 373	1 454,3
TOTAL	7 784	2 061,0	2 952	595,2	3 529	1 486,31

Evoluția segmentului pieței secundare de capital, analizată din perspectiva indicatorilor înregistrați, per total, în anul de raport 2023 și celui precedent acestuia (2022), denotă semne de revigorare atât la compartimentul număr de tranzacții, cât și la cel al volumului tranzacțiilor înregistrate. Comparativ însă cu perioada anului 2021, se consemnează, totuși, un nivel net inferior al acestor indicatori atât ca număr de tranzacții (3 529 în raport cu 7 784), cât și ca volum de tranzacții (corespunzător, 1 486.31 mil. lei și 2 061,0 mil. lei).

În interiorul structurii acesteia, în anul 2023, se reliefează o ascensiune destul de agresivă pe segmentul extrabursier, de la 190 mil. lei în 2022 până la 1 454 mil. lei în 2023, totodată, fiind în creștere și numărul de tranzacții. Acest fapt a determinat trendul pozitiv al evoluției pieței secundare de capital, per ansamblu. Acest salt al pieței extrabursiere este remarcat nu doar în dinamică cu anul precedent, dar și comparativ cu volumele tranzacțiilor înregistrate pe ambele platforme ale pieței bursiere în 2023 (23 mil. lei pe piața reglementată și 8 mil. lei pe MTF). Deși,

precum și este specific pieței locale de capital, această creștere nu relevă, în esență, un dinamism sporit al afacerilor aici desfășurate, ci este, preponderent, efectul înregistrării unor tranzacții ocazionale în volume mari (2 tranzacții de achiziționare, în condițiile art. 77 din Legea nr. 1134/1997, a acțiunilor proprii emise de către „Energocom” SA, în volum de 1 000 mil. lei, precum și a tranzacției în valoare de 191 mil. lei, efectuată cu acțiunile emise de „Orange Moldova” SA.

Deși poziția de lider, deținută în anul 2022, de piața bursieră a fost cedată, totuși piața reglementată a fost remarcată în anul 2023 de un eveniment, propriu zis, istoric, precum debutul tranzacțiilor înregistrate cu obligațiuni, din care: 2 tranzacții cu obligațiuni de stat în valoare totală de 41 mii lei și 3 tranzacții cu obligațiuni corporative în valoare totală de peste 1 mil. lei. Chiar dacă volumele acestora, per total, pe piața secundară sunt ne semnificative, aceste evenimente vor servi un adevărat catalizator în impulsivitatea dezvoltării pieței de capital autohtone și de sporire a credibilității ei, or, sunt create premise reale

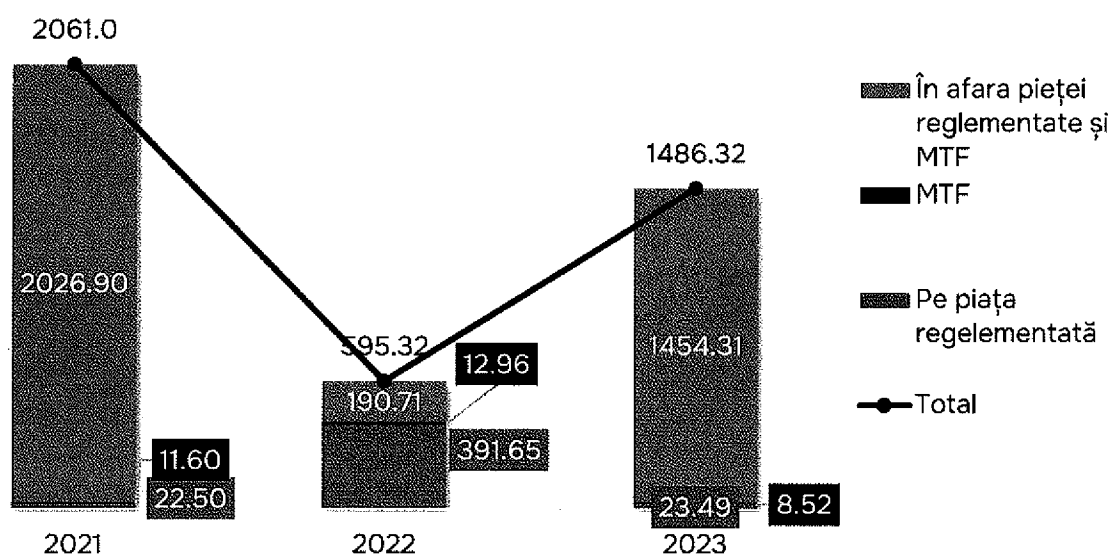
pentru ca potențialii investitori să-si investească mai eficient resursele financiare disponibile.

Sectorul MTF al pieței bursiere păstrează în continuare un trend în declin și neînsemnat al tranzacțiilor înregistrate pe această platformă, în timp ce sectorul pieței reglementate, în anul 2023, comparativ cu 2022, a modificat cardinal cursul negocierilor aici contabilizate, cedând, astfel, pieței extrabursiere poziția de lider al clasamentului. Astfel, atât numărul tranzacțiilor, cât și volumul acestora înregistrat pe piața reglementată au

consemnat cifre destul de modeste comparativ cu perioada precedentă (101 tranzacții în valoare de 23,48 mil. lei).

Dimensiunea pieței extrabursiere, pe parcursul anului 2023, a marcat următoarea stare de fapt: au fost înregistrate 3 373 de tranzacții în volum total de 1 454,31 mil. lei, dintre care, prin intermediul DCU, au fost realizate tranzacții ce reprezintă 76,73 la sută din totalul volumului înregistrat pe piața extrabursieră. Respectiv, comparativ cu perioada similară a anului precedent, toți indicatorii au fost în creștere.

Diagrama nr. 4 Volumul tranzacțiilor cu instrumentele financiare în 2021-2023 (mil. lei)

Plaja reglementată

La sfârșitul anului 2023, pe platforma pieței reglementate a BVM erau admise spre tranzacționare emisiile de acțiuni a 16 emitenți, dintre care doar emisiile a 11 emitenți se enumeră printre cele listate constant pe piața reglementată în perioada ultimilor cinci ani de activitate (2019-2023). Totodată, lista valorilor mobiliare cotate pe piața reglementată a fost suplimentată, în ultimii ani, și pe partea de titluri de creanță, în particular, către sfârșitul anului de raport,

aici regăsindu-se: 1 emisie de obligațiuni municipale (Primăria municipiului Chișinău), admise spre tranzacționare, urmare a plasării acestora în anul 2022, 4 emisii de obligațiuni corporative (BC „Moldova-Agroindbank” SA) și 16 emisii de obligațiuni de stat (Ministerul Finanțelor) cu termen de circulație de 2, 3, 5 și 7 ani, admise spre tranzacționare în anul 2023.

În pofida extinderii instrumentelor financiare listate, numărul extrem de redus de cotații stabile la bursă este alarmant, ca

efect pentru piața de capital, per ansamblu, or acest fapt, în mod direct, afectează sustenabilitatea BVM, entitatea care reprezintă elementul de bază în dezvoltarea oricărei piețe de capital. Astfel, cotațiile sporadice ale emitenților pe piața reglementată, de regulă, sunt pe termen scurt și nu cuprind valori majore de tranzacționare ca volum, pentru a asigura capacitatea financiară a BVM, or, acestea, fiind determinate de aspectele legale conexe procedurilor de retragere obligatorie, vizează, cu precădere, derularea ofertelor de preluare benevolă pentru un număr extrem de redus de acțiuni în circulație liberă.

La finele anului 2023, pe piața reglementată administrată de BVM își desfășurau activitatea un număr de 12 societăți de investiții, din care: 5 societăți de investiții nebancale și 7 societăți de investiții bancare¹. Cei mai activi intermediari pe

pieța reglementată au fost societățile de investiții bancare, valoarea intermediată de acestea fiind de circa 31 mil. lei². Ratingul membrilor pieței reglementate cu cele mai semnificative volume ale tranzacțiilor au fost distribuite între BC „Moldova-Agroindbank” SA (27,44 mil. lei), „Iuventus-DS” SA (14,07 mil. lei) și BC „Victoriabank” SA (2,31 mil. lei).

Valoarea totală a tranzacțiilor derulate pe piața reglementată a fost de circa 23,48 mil. lei, respectiv, a scăzut considerabil în anul de raport, comparativ cu anul 2022, de 16,6 ori, iar numărul tranzacțiilor s-a micșorat de circa 2,2 ori.

În anul 2023, valoarea tranzacțiilor înregistrate cu obligațiuni corporative și de stat a fost de 1,09 mil. lei, acțiunile rămânând clasa dominantă de active financiare cu o pondere de 95,3 la sută din totalul valorii tranzacționate pe piața reglementată.

Tabelul nr. 13 Structura tranzacțiilor derulate pe piața reglementată

Indicatori	Numărul tranzacțiilor, unități		Volumul tranzacțiilor, mil. lei		Modificare absolută, mil. lei	Ponderea în total tranzacții pe PR
	2022	2023	2022	2023	+/-	%
Vânzare-cumpărare acțiuni (interactiv)	209	94	337,65	10,81	-326,84	46,04
Vânzare-cumpărare VMS și obligațiuni	0	5	0	1,09	1,09	4,64
Oferta de preluare	18	0	46,93	0	-46,93	0
Licitație cu strigare (pachet unic)	1	0	0,01	0	-0,01	0
Licitații ale Agenției Proprietății Publice	0	1	0	0,18	0,18	0,77
Alte tranzacții (speciale)	1	1	7,07	11,4	4,33	48,55
TOTAL	229	101	391,66	23,48	-368,18	100

¹ 1 bancă comercială a fost cu statut de membru suspendat

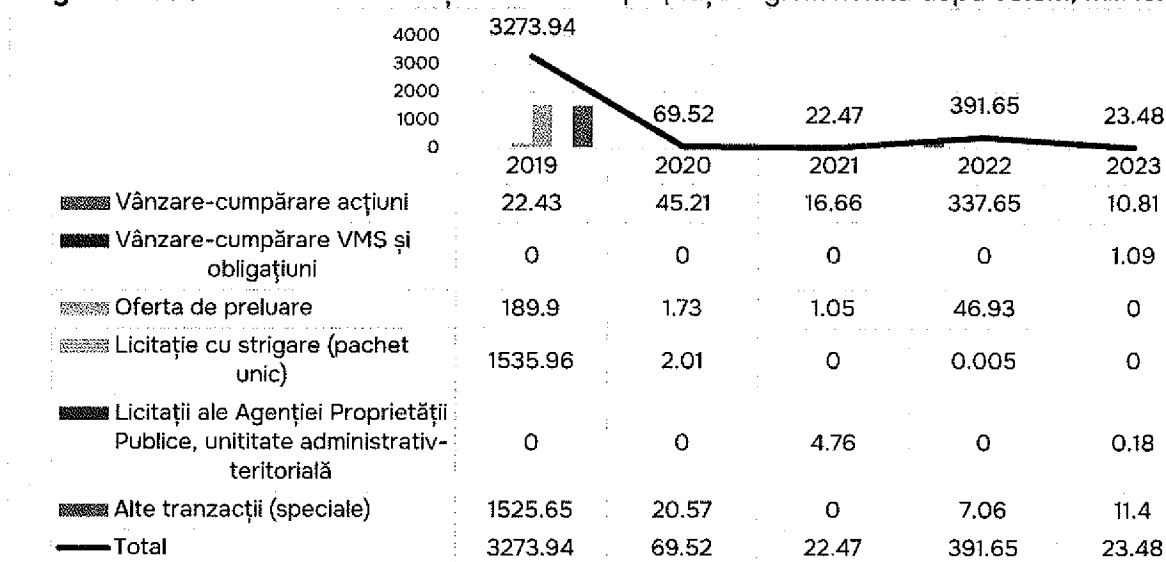
² reprezintă valoarea cumulată a tranzacțiilor de vânzare și de cumpărare intermediare de bănci

Analiza structurii tranzacțiilor înregistrate pe piața reglementată pe parcursul anului 2023 denotă că cel mai semnificativ volum revine tranzacției speciale (48,55 la sută) și tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a acțiunilor (46,04 la sută), urmate de tranzacțiile de vânzare-cumpărare a obligațiunilor (4,64 la sută) și tranzacțiile rezultate din licitația unui pachet unic de acțiuni, organizată de unitatea administrativ teritorială (0,77 la sută).

Pe primele 4 locuri din clasamentul celor mai lichide companii ale căror acțiuni au

fost tranzacționate pe piața reglementată, s-au situat: BC „FinComBank” SA, BC „Moldova-Agroindbank” SA, BC „Victoriabank” SA și „Arria Trade Corporation” SA, cumulând tranzacții de până la 93,3 la sută (21,92 mil. lei) din totalul valorii tranzacționate pe piața reglementată, astfel, sectorul bancar menținându-și poziția de cel mai atractiv și reprezentativ sector la capitolul lichiditate pe piață.

Diagrama nr. 5 Structura tranzacțiilor derulate pe piața reglementată după volum, mil. lei

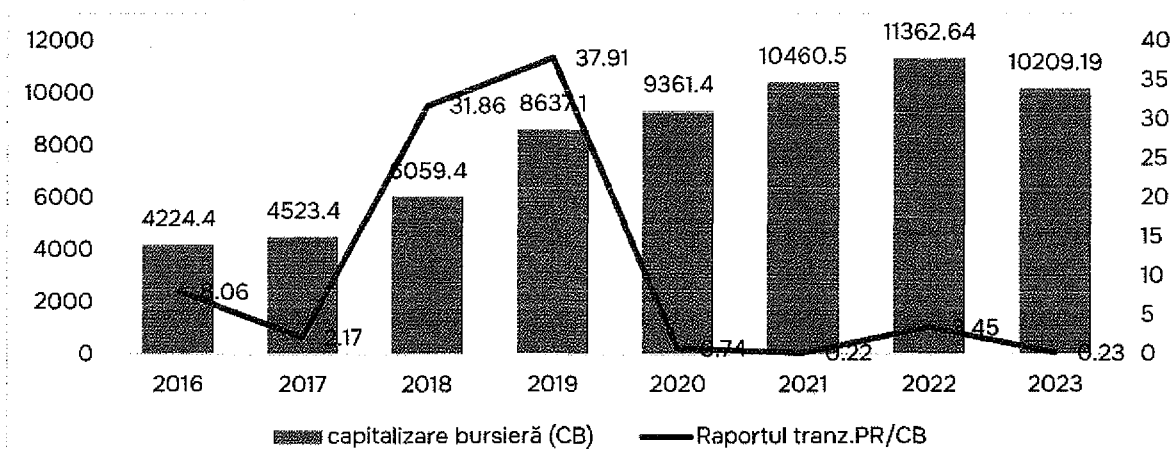
În dinamică, capitalizarea bursieră³ este în permanentă ascendență pe fondul creșterii prețurilor la valorile mobiliare cotate la BVM, prezentând o evoluție pozitivă de-a lungul perioadei 2016–2023 în valori absolute (în MDL). Către finele anului

2023, capitalizarea bursieră a cifrat un volum sumar de 10 209,19 mil. lei., înregistrând o descreștere neînsemnată, cu 10,15 puncte procentuale, față de anul 2022.

³ suma produselor dintre numărul de acțiuni emise de fiecare societate admisă spre tranzacționare pe piața reglementată și ultimul preț înregistrat în

ultimele 12 luni anterioare datei calculării indicelui de capitalizare

Diagrama nr. 6 Evoluția tranzacțiilor pieței reglementate raportate la capitalizarea bursieră

Totuși, în pofida trendului pozitiv al capitalizării bursiere, se înregistrează o stagnare a utilizării instrumentelor specifice pieței de capital ca modalitate de realocare a capitalului, fapt ce afectează sustenabilitatea activității bursiere, or, ascensiunea pronunțată a coraportului volum tranzacții/capitalizare bursieră, marcată în anii 2017-2020, nu enunță rezultate marcante în materie de revigorare a pieței, dar, mai degrabă, influența unor factori unitari, specifici perioadei respective (demararea procedurilor legale de adecvare a calității acționariatului în bănci).

Sistemul multilateral de tranzacționare (MTF)

Pe platforma alternativă de tranzacționare MTF, către sfârșitul anului 2023, erau admise spre tranzacționare emisiile de acțiuni a 19 emitenți, dintre care doar emisiile a 8 emitenți se enumeră printre cele listate constant pe acest segment de piață în perioada 2018 - 2023, precum și 2 emisiuni de obligațiuni ale APL (Primăria or. Sângera și Primăria municipiului Ceadăr-Lunga), admise spre tranzacționare urmare a plasării acestora în anul 2021.

În decursul ultimilor 6 ani, numărul valorilor mobiliare admise pe MTF a scăzut considerabil (de la 134 de emitenți la sfârșitul anului 2018, la 19 emitenți către sfârșitul anului 2023). Această scădere masivă, în primul rând, s-a datorat atât revizuirii de către BVM și excluderii din această listă a valorilor mobiliare emise de societăți care nu se conformau exigențelor legale de tranzacționare pe acest segment al pieței (societăți inactive, care nu prezentau mai mulți ani la rând rapoarte financiare nici la BNS, nici la CNPF, respectiv, nu se conformau obligațiilor de transparență), cât și lipsei dorinței emitenților, în perioada anilor 2019 - 2020, de a transmite registrul acționarilor de la societățile de registru către DCU (cerință obligatorie pentru emitenții ale căror valori mobiliare sunt admise pe piața reglementată și în cadrul MTF).

În pofida faptului că numărul emitenților în cadrul MTF este puțin mai mare, numărul tranzacțiilor nu depășește cifra înregistrată pe piața reglementată.

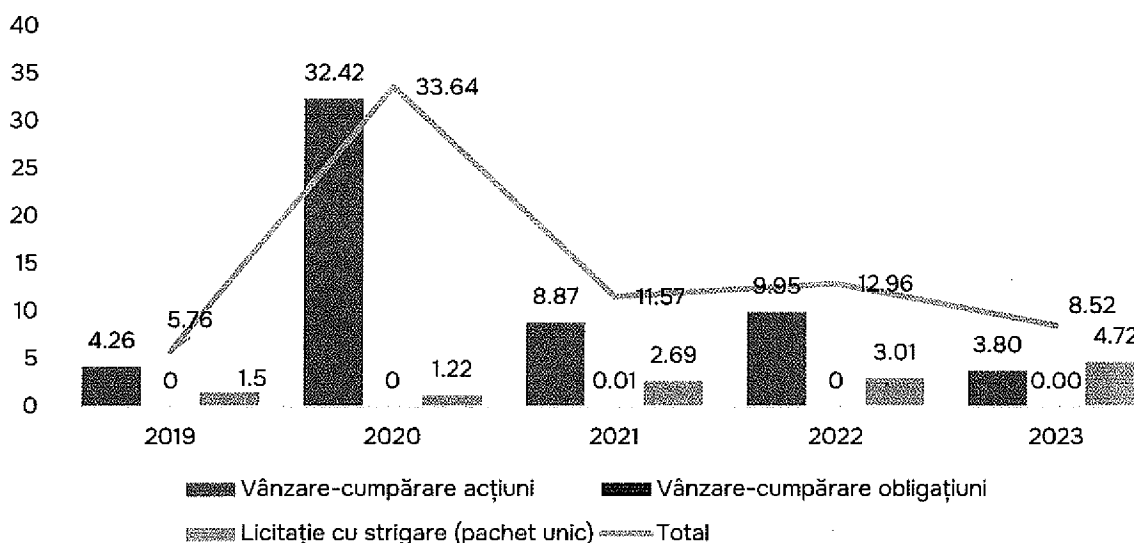
Astfel, pe parcursul anului 2023, în cadrul MTF au fost înregistrate 55 de tranzacții în volum de doar 8,52 mil. lei, fiind în scădere cu 4,44 mil. lei, comparativ cu perioada

anului 2022, iar instrumentele solicitate de către investitori pe MTF au fost, în exclusivitate, acțiunile.

Comparativ cu piața reglementată, pe MTF cei mai activi intermediari au fost societățile de investiții nebancale, valoarea intermediată de acestea fiind de 16,42 mil.

lei⁴. Ratingul membrilor MTF cu cele mai semnificative volume ale tranzacțiilor au fost distribuite între SC „Broker-MD” SA (10,50 mil. lei), „Gest-Capital” SA (2,96 mil. lei) și „Daac Invest” SA (1,29 mil. lei). Detalii referitor la structura tranzacțiilor derulate în cadrul MTF sunt redată în tabelul nr. 14 și diagrama nr. 7.

Diagrama nr. 7 Structura tranzacțiilor derulate în cadrul MTF după volum, mil. lei

Tabelul nr. 14 Structura tranzacțiilor derulate în cadrul MTF

Indicatori	Numărul tranzacțiilor, unități		Volumul tranzacțiilor, mil. lei		Modificare absolută, mil. lei	Pondere în total tranzacții pe PR
	2022	2023	2022	2023	+/-	%
Vânzare - cumpărare (interactiv)	16	23	9,95	3,8	-6,15	44,6
Vânzare - cumpărare obligațiuni	0	0	0	0	0	0
Licitatie cu strigare (pachet unic)	65	32	3,01	4,72	1,71	55,4
TOTAL	81	55	12,96	8,52	-4,44	100

Evaluată din perspectiva dinamismului acestui segment de piață, se atestă interesul scăzut al investitorilor pentru

valorile mobiliare admise în cadrul respectivului sistem.

⁴ reprezintă valoarea cumulată a tranzacțiilor de vânzare și de cumpărare intermediată de aceste societăți

Tranzacțiile efectuate în afara pieței reglementate și MTF

Valoarea totală a tranzacțiilor derulate în afara pieței reglementate și MTF (segmentul extrabursier) a crescut destul de considerabil în anul de raport, comparativ cu perioada anului 2022, de aproximativ 7,6 ori, iar numărul tranzacțiilor s-a majorat de circa 1,2 ori.

Structura tranzacțiilor derulate în afara BVM marchează un salt agresiv la categoria tranzacțiilor de achiziționare, în condițiile Legii nr. 1134/1997, a acțiunilor proprii de către societatea pe acțiuni, în valoare totală de 1 003,85 lei, ceea ce reprezintă 69 la

sută din valoarea totală a tranzacțiilor înregistrate pe sectorul extrabursier, și care, la rândul său, este acoperit în proporție de 99,6 la sută de achiziționarea acțiunilor proprii de către „Energocom” SA, reprezentând, totodată, și 67,2 la sută din volumul întreg al tranzacțiilor înregistrat pe piața de capital.

O altă pondere reprezentativă în structura tranzacțiilor este asigurată de tranzacțiile de vânzare-cumpărare (24,4 la sută), urmată de tranzacțiile de depunere a valorilor mobiliare ca aport la capitalul social al unei societăți comerciale (3,8 la sută).

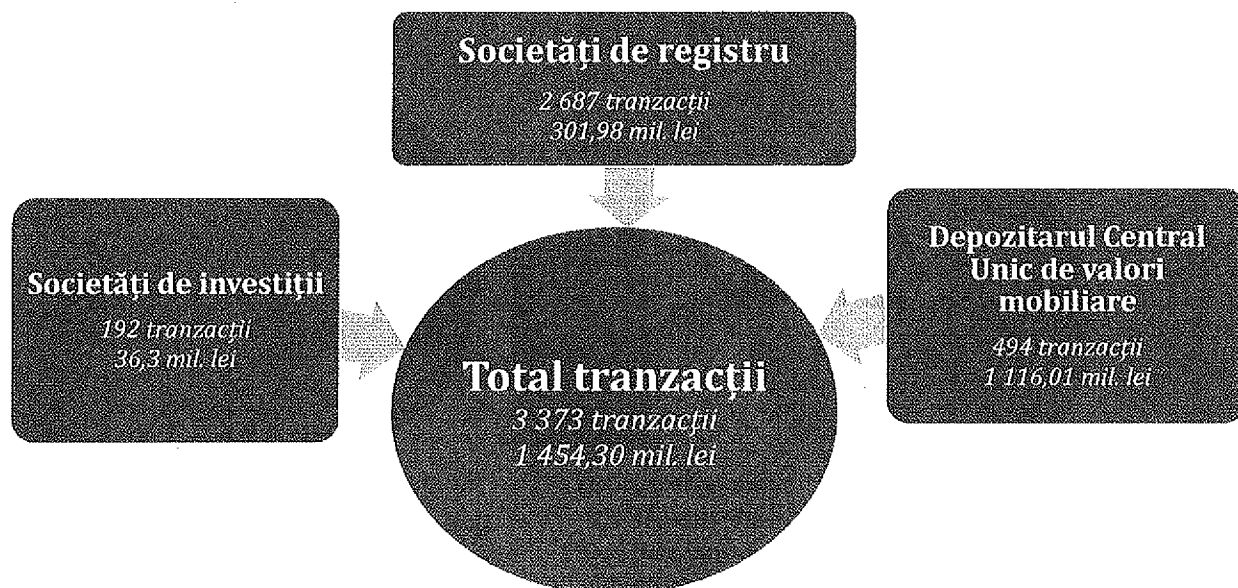
Tabelul nr. 15 Structura tranzacțiilor derulate în afara pieței reglementate și MTF

Indicatori	Volumul tranzacțiilor, mil. lei		Numărul tranzacțiilor	
	2022	2023	2022	2023
Vânzare-cumpărare	146,8	355,17	1457	1076
Moșteniri	7,8	8,24	422	373
Donații	11,4	25,57	110	176
Sucesiune	10,7	0,62	9	11
Retragerea obligatorie, în condițiile art. 30 și art. 31 din Legea nr. 171/2012	8,8	4,55	628	1720
Achiziționarea valorilor mobiliare proprii de către emitent în condițiile Legii nr. 1134/1997	2,2	1003,85	2	7
Răscumpărarea de către emitent a valorilor mobiliare proprii, în condițiile art. 52 din Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor	1,8	0	1	0
Aport la capitalul social		56,29		1
Alte tranzacții	1,2	0,01	13	9
TOTAL	190,7	1454,30	2642	3373

Potrivit datelor raportate către CNPF, tranzacțiile înregistrate în afara pieței reglementate și MTF, structurate pe

categorii de persoane licențiate/autorizate pe piața de capital, la situația din 31.12.2023, se prezintă după cum urmează:

Diagrama nr. 8 Structura tranzacțiilor intermediare în afara bursei de valori de persoane licențiate/autorizate

Potrivit datelor statistice, aferente numărului și volumului tranzacțiilor înregistrate în anul de raport pe piața extrabursieră, societățile de registru au ocupat întâietatea, cu o pondere semnificativă de peste 79,6 la sută, din perspectiva numărului total al tranzacțiilor înregistrate, iar DCU a asigurat poziția de lider în materie de volum al tranzacțiilor înregistrate, cu o pondere de 76,7 la sută din volumul total al tranzacțiilor efectuate pe acest segment de piață.

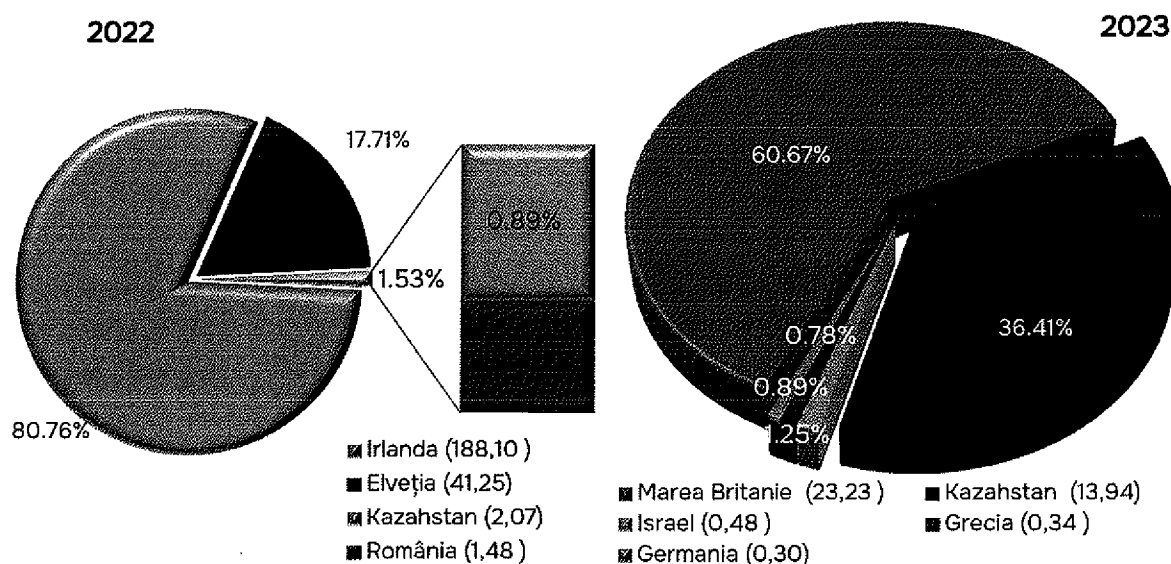
PARTICIPAREA INVESTITORILOR STRĂINI PE PIAȚA DE CAPITAL

Investiții străine pe piața primară

Evaluată din perspectiva atractivității pieței primare de capital pentru investitorii străini, în anul 2023, investițiile străine directe au cifrat 38,29 mil. lei, comparativ cu 232,89 mil. lei în anul 2022, ceea ce indică o reducere cu 194,6 mil. lei (sau de circa 6 ori), cauzat în mare parte de crizele financiare înregistrate la nivel global.

Investițiile străine directe au fost realizate prin intermediul emisiunilor închise de acțiuni, înregistrate pe segmentul primar al pieței de capital, de către 6 emitenți și care, în valoare absolută, au constituit sumar 38,29 mil. lei, ceea ce reprezintă 0,7 la sută din valoarea emisiunilor de acțiuni total înregistrate în anul de raport (5 194,07 mil. lei).

Diagrama nr. 9 Structura investițiilor străine directe după țara de origine a investitorilor
(în mil. lei)

Investiții străine pe piața secundară

Analizând, per ansamblu, dinamica investițiilor străine atrase prin intermediul pieței secundare, pe parcursul a 5 ani consecutiv, iese în evidență interesul chiar mai sporit al investitorilor străini, comparativ cu al celor locali, or, peste 50 la sută din volumul total al tranzacțiilor efectuate pe piața secundară revine pe seama primilor. Acest trend nu este menținut și în ultimul an de activitate, ponderea investițiilor străine atrase, în anul 2023, prin intermediul pieței secundare, reprezentând doar 17,35 la sută în totalul

tranzacțiilor, înregistrând, în valoare relativă, o diminuare esențială, comparativ cu anul 2022, când această pondere era de 63,40 la sută din totalul tranzacțiilor derulate pe acest segment de piață (diagrama nr. 10).

Totodată, comparând valoarea investițiilor străine înregistrată în anul 2023, față de anii anteriori (2021-2022), de asemenea, se constată o scădere considerabilă, fiind, posibil, influențată de gradul ridicat de incertitudine ce caracterizează contextul geopolitic și macroeconomic actual, ca urmare a războiului din Ucraina.

Tabelul nr. 16 Statistica tranzacțiilor efectuate de către nerezidenți pe piața secundară, mil. lei

Tipul tranzacției	2021		2022		2023	
	Nr. tranz.	Valoarea mil. lei	Nr. tranz.	Valoarea mil. lei	Nr. tranz.	Valoarea mil. lei
Achiziții	14	1 671,50	104	376,57	46	257,76
Donații/ Moșteniri/ Succesiuni	8	1,27	4	0,85	7	0,18
Aport în capitalul social	0	0	1	0	0	0
Total Investiții	22	1 672,77	109	377,42	53	257,94
Vânzări	25	1 663,24	17	27,57	31	257,78
Donații/Moșteniri/Succesiuni	0	0	3	4,58	5	4,82
Aport în capitalul social	0	0	1	0	1	56,29
Total retrageri	25	1 663,24	21	32,15	37	318,89
TOTAL TRANZACȚII	47	3 336,01	130	409,57	90	576,83

Pe parcursul ultimilor ani (2022 – 2023) se atestă că influxul investițional preponderent se atribuie investitorilor din Estonia, Franța, Regatul Unit, Federația Rusă și Austria, iar ponderea maximă de

retragere a investițiilor din Republica Moldova le revine nerezidenților din România, Regatul Unit, Liechtenstein, Austria, Elveția și Cipru.

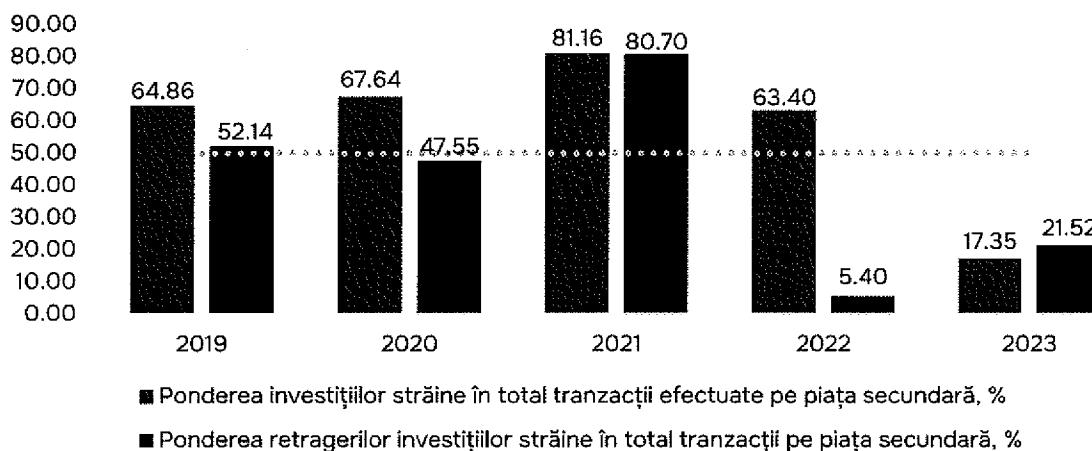
Tabelul nr. 17 Statistica tranzacțiilor de vânzare și cumpărare, efectuate de către nerezidenți, după țara de origine

2022			2023					
cumpărări		vânzări		cumpărări		vânzări		
Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %	Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %	Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %
Estonia	354,13	94,04	Austria	12,43	45,1	Franța	191,28	74,21
Austria	17,83	4,74	Cipru	8,01	29,06	Regatul Unit	30,00	11,64
Ungaria	2,01	0,53	Slovenia	6,52	23,66	Rusia	23,23	9,01
România	1,02	0,27	Croația	0,25	0,91	Cehia	4,78	1,85
Germania	0,73	0,2	România	0,18	0,65	Elveția	4,55	1,77
Singapore	0,41	0,11	Rusia	0,08	0,29	Irlanda	1,90	0,74
Irlanda	0,39	0,1	Ucraina	0,06	0,22	România	1,03	0,40
Altele	0,04	0,01	Altele	0,03	0,11	Altele	0,98	0,38
	376,56	100		27,56	100		257,75	100
							257,35	100

Ponderea cea mai înaltă a tranzacțiilor de cumpărare revine investitorilor din Franța (acțiunile SA „ORANGE MOLDOVA”) și Regatul Unit (acțiunile SA „Stag Textile Industry”), ceea ce reprezintă 85,85 la sută din cumpărări, iar a tranzacțiilor de vânzare revine nerezidenților din România (acțiunile SA „ORANGE MOLDOVA”) și Regatul Unit

(acțiunile SA „Stag Textile Industry”), cu o pondere de 86,44 la sută din total vânzări. Analizând tranzacțiile respective, se constată că comportamentul investitorilor străini este legat de politicile intra-grup ale respectivilor acționari, care determină direcțiile de dezvoltare ale companiilor.

Diagrama nr. 10 Ponderea volumului investițiilor străine și a retragerilor investițiilor străine în total volum tranzacții, înregistrat pe piața secundară, anii 2019 -2023, %

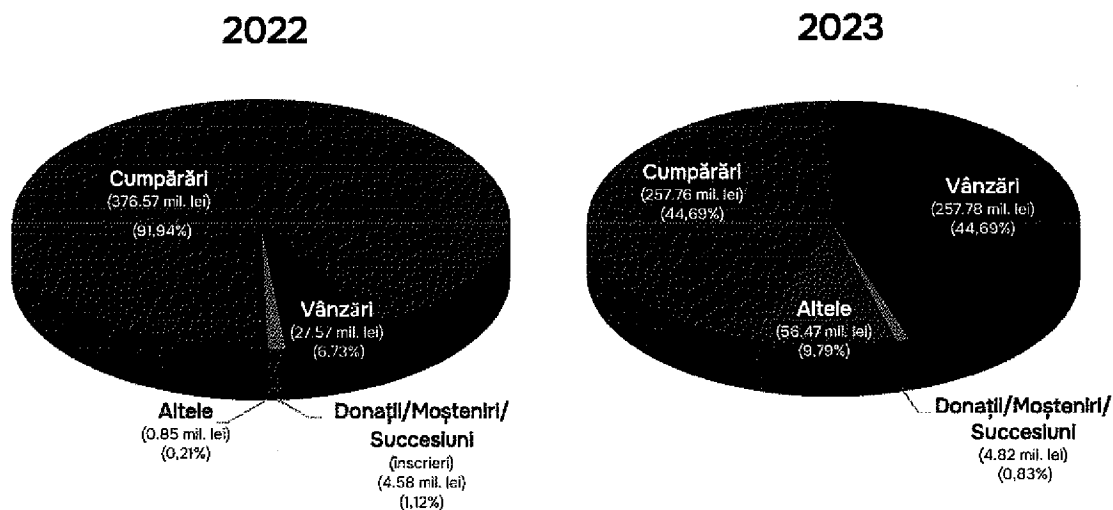
Valoarea investițiilor străine atrase (cumpărări) prin intermediul pieței secundare în anul 2023 a cunoscut o descreștere cu circa 31,55 la sută, comparativ cu nivelul consemnat la finele anului 2022, înregistrând valoarea de 257,76 mil. lei sau 44,69 la sută din valoarea

totală a tranzacțiilor efectuate de nerezidenți pe piața secundară. Simultan, se relevă că investitorii străini – persoane juridice sunt principalii actori și revendică 93,96 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate de toți investitorii străini.

După structura tranzacțiilor cu implicarea persoanelor fizice și juridice nerezidente, se constată o paritate între ponderile acestora în valoarea totală a tranzacțiilor, tranzacțiile de vânzare reprezentând 44,69

la sută (257,78 mil. lei), iar cele de cumpărare consemnând aceiași indicatori (44,69 la sută și, corespunzător, 257,76 mil. lei).

Diagrama nr. 11 Structura tranzacțiilor derulate cu participarea investitorilor străini în 2022-2023

REZULTATELE FINANCIARE ALE SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI

În conformitate cu prevederile legislației, în anul 2023, au avut obligația să dezvăluie public raportul anual al emitentului:

- 35 de emitenți care sunt definiți ca entități de interes public (EIP);
- 19 societăți pe acțiuni ale căror valori mobiliare sunt tranzacționate în cadrul MTF;
- 900 de emitenți ale căror valori mobiliare sunt tranzacționate în afara pieței

reglementate și/sau MTF, numărul acestora fiind evaluat din perspectiva statutului lor de „societate activă”,

Ca rezultat al examinării rapoartelor anuale recepționate în anul 2023 (pentru anul de gestiune 2022), în sensul indicatorilor înregistrați, per ansamblu, de către toate societățile raportoare, se atestă o creștere, comparativ cu perioada anterioară, în materie de:

- **Numărul de emitenți cu profit:** s-a majorat de la 403 (în anul 2021) la 465 emitenți (în anul 2022), fiind în creștere cu 15,4 la sută.
- **Volumul sumar al profiturilor înregistrate:** se denotă o majorare considerabilă de la 5 619,25 mil. lei (în anul 2021) la 8 260,76 mil. lei (în anul de gestiune 2022), în creștere cu 47 la sută.

▪ **Numărul de emitenți care au anunțat dividende:** s-a majorat de la 96 (în anul 2021) la 121 emitenți (în anul 2022), în creștere cu circa 26 la sută.

▪ **Volumul dividendelor anunțate:** pe fundalul unei creșteri evidente ca număr, în anul 2022 se atestă un trend descendent al volumelor cumulative înregistrate - de la 2119,27 mil. lei (în anul 2021) la 1 865,79 mil. lei, în descreștere cu 12 la sută.

Informații suplimentare, aferente tipuri de emitenți, se prezintă în tabelul de profiturilor și dividendelor, anunțate pe mai jos.

Tabelul nr. 18 Profitul net și dividendele anunțate de societățile pe acțiuni

Indicatori	Entități raportoare	Emitenți care au înregistrat profit	Valoarea profitului, mil. lei	SA care au anunțat dividende	Valoarea dividendelor, mil. lei
2021					
EIP-33	33	28	2 973,53	10	664,21
MTF-18	18	8	42,57	1	2,04
Altele-750	682	367	2 603,15	85	1 453,02
Total-801	733	403	5 619,25	96	2 119,27
2022					
EIP-35	35	26	5 041,46	5	82,20
MTF-19	19	14	27,58	2	18,32
Altele-900	857	425	3 191,72	114	1 765,27
Total-954	911	465	8 260,76	121	1 865,79

Urmare a măsurilor de informare și notificare, efectuate de autoritate în perioada 2022-2023, prin prisma conformării mărimii minime a capitalului social, numărul emitenților de valori mobiliare cu statut activ a fost actualizat. Ca rezultat, în anul 2023 numărul emitenților care se încadrează în categoria emitenților tranzacționați în afara pieței reglementate și/sau MTF, din perspectiva obligațiilor de raportare a acestora, s-a majorat de la 750 la 900.

Ca produs final al acestui exercițiu anual de raportare, executat de către CNPF, reprezintă sinteza rezultatelor financiare anuale, structurate după tipologia de emitenți, și care este dezvăluită public pe pagina web oficială a CNPF (<https://www.cnpf.md/ro/emitenți-de-valori-mobiliare-6346.html>), fiind, astfel, asigurat un punct unic de informare a acționarilor și potențialilor investitori privind evoluțiile și activitatea societăților pe acțiuni.

BURSA DE VALORI A MOLDOVEI (BVM)

În anul 2023, BVM a continuat activitatea în temeiul licenței de operator de piață, al autorizației de piață reglementată și al autorizației de MTF. Numărul membrilor, atât ai pieței reglementate, cât și ai MTF la finele anului, a cifrat 12 membri, reducându-se față de anul 2022 cu o unitate, ca efect al retragerii licenței pentru desfășurarea activității de societate de investiții pentru unul din membrii bursei.

După cum s-a relatat și supra, ținând cont de caracterul sporadic al tranzacțiilor înregistrate la BVM, condiționat de deficitul pronunțat de oferte de instrumente financiare, lipsa investitorilor strategici, nivelul scăzut al culturii financiare privind serviciile și instrumentele pieței de capital, avem o situație precară în materie de sustenabilitate financiară a BVM și perspectivele de dezvoltare durabilă a acesteia, cu repercusiuni majore asupra dezvoltării pieței de capital, per ansamblu.

Așadar, întrucât capitalul propriu al BVM depinde, în mod direct, de veniturile generate din admiterea, menținerea și tranzacționarea valorilor mobiliare pe piața bursieră, lipsa tranzacțiilor și un număr infim de companii listate influențează direct valoarea veniturilor globale ale acesteia, făcând dificilă asigurarea valorilor minime de capital propriu stabilit de legislație. Prin urmare, în contextul indicatorilor financiari ai bursei, înregistrați pe parcursul ultimei perioade de activitate, mai cu seamă, cei din trimestrul II 2023, BVM a reclamat deficiențe în materie de conformare la mărimea minimă a capitalului propriu prescris de lege⁵. Deși au fost întreprinse anumite măsuri în vederea ajustării mărimii minime a capitalului propriu, fiind inițiate proceduri legale de majorare a capitalului

social prin emisie suplimentară de acțiuni, și, potrivit situațiilor financiare la data de 30.06.2023, deficiența, în materie de suficiență a capitalului propriu, a fost remediată, acest risc de neconformare se amplifică, or, următorul quantum al capitalului propriu necesar a fi asigurat, către luna septembrie 2024 (la 11 ani de la data intrării în vigoare a Legii nr. 171/2012), impune infuzii în capitalizarea bursei de până la 1 mil. euro, în scopul asigurării acesteia cu resurse financiare suficiente pentru funcționarea ordonată și acoperirea unor posibile riscuri operaționale.

În contextul celor expuse, totalurile anului 2023 au consemnat o diminuare semnificativă a rezultatelor financiare a BVM, în comparație cu anii precedenți, acestea fiind direct afectate de un număr redus de tranzacții total înregistrate (156 unități), cu o valoare sumară de doar 32,00 mil lei, indicatorul dat fiind în diminuare de circa 12 ori comparativ cu rezultatele anului 2022, când au fost înregistrate 310 tranzacții cu o valoare cumulativă de 404,61 mil. lei.

SOCIETĂȚILE DE INVESTIȚII NEBANCARE ȘI BANCARE

Către finele anului 2023, în baza licențelor pentru dreptul de a presta servicii și activități de investiții, pe piața de capital activau 7 societăți bancare și 5 societăți nebancale de investiții.

Din gama de servicii/activități pasibile de prestat/desfășurat, potrivit licenței deținute, societățile de investiții au acordat prioritate executării tranzacțiilor cu valorile mobiliare, mai puțin a fost prestat serviciul de consultanță de investiții, cele din urmă servicii fiind practicate de doar 4 societăți

⁵ Echivalentul în lei a minimum de 600 000 euro la 7 ani de la data intrării în vigoare a Legii nr. 171/2012.

de investiții și la costuri destul de reduse (total 118 mii lei).

În anul de raport societățile de investiții și-au desfășurat activitățile de investiții pe ambele segmente ale pieței secundare:

bursier (piața reglementată și MTF) și extrabursier (în afara pieței reglementate și MTF), detalii privind tranzacțiile efectuate pe tip de sector, se prezintă după cum urmează:

Tabelul nr. 19 Tranzacții derulate prin intermediul societăților de investiții, mil. lei

Indicatori	2021			2022			2023		
	SI bancare	SI nebankare	TOTAL	SI bancare	SI nebankare	TOTAL	SI bancare	SI nebankare	TOTAL
Piața reglementată									
Nr. tranzacțiilor*	99	73	172	238	220	458	154	48	202
Volumul tranzacțiilor	36,27	8,67	44,94	271,25	512,06	783,31	31,01	15,96	46,97
MTF									
Nr. tranzacțiilor*	12	156	168	18	144	162	22	88	110
Volumul tranzacțiilor	0,23	22,90	23,13	0,02	25,89	25,91	0,61	16,42	17,03
În afara pieței reglementate și MTF									
Nr. tranzacțiilor	1	198	199	3	142	145	10	190	200
Volumul tranzacțiilor	8,35	4,25	12,60	3,31	4,18	7,49	31,64	7,58	39,22
TOTAL									
Nr. tranzacțiilor	112	427	539	259	506	765	186	326	512
Volumul tranzacțiilor	44,85	35,82	80,67	274,58	542,13	816,71	63,26	39,96	103,22

*Numărul și volumul tranzacțiilor au fost calculate cumulativ, atât din partea vânzătorului, cât și a cumpărătorului.

Potrivit numărului de tranzacții înregistrate pe parcursul ultimilor 3 ani prin intermediul societăților de investiții, ca tendință, se evidențiază dorința clienților de a apela la serviciile prestate de către societățile de investiții nebankare, în timp ce volume semnificative se înregistrează, de regulă, prin intermediul celor bancare, care intermediază, în special, tranzacții cu acțiunile băncilor, fiind dezinteresați să medieze investitorii retail.

SOCIETĂȚILE DE REGISTRU

La finele anului 2023, în baza autorizației de societate de registru, eliberată de către CNPF, pe piața de capital activau 7 societăți de registru, care, potrivit normei legale, sunt constituite în forma organizatorică de societate pe acțiuni, iar structura acționariatului reliefează prezența, în exclusivitate, a acționarilor rezidenți. Activitățile desfășurate au constat în: ținerea registrelor acționarilor companiilor, care nu sunt considerate entități de interes public, servicii de consultanță, precum și

servicii în legătură cu relațiile/operațiunile corporative.

Respectiv, la situația din 31.12.2023, societățile de registru prestau servicii de ținere a registrului, în baza relațiilor contractuale încheiate cu 1 155 societăți pe acțiuni, alte 371 registre ale acționarilor, fiind ținute, în baza dispozițiilor legale, chiar și potrivit contractelor expirate sau în lipsa totală de contracte încheiate între părți.

Totodată, pe parcursul anului 2023, de către societățile de registru au fost înregistrate tranzacții extrabursiere, ce reprezintă 20,76 la sută din totalul volumului înregistrat pe acest segment de piață.

DEPOZITARUL CENTRAL UNIC DE VALORI MOBILIARE (DCU)

Urmare a modificărilor recent operate la Legea nr. 234/2016 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare prin Legea nr. 292/2023 (în vigoare din 21.10.2023), între autoritățile responsabile au fost partajate atribuțiile de reglementare și supraveghere a activității DCU, implicit Banca Națională a Moldovei (art. 17 alin. (1)) și Comisia Națională a Pieței Financiare (art. 18 alin. (1)) potrivit ariei de competență. Respectiv, în sensul art. 18 alin. (1) din Legea nr. 234/2016, CNPF i se atribuie competențele de reglementare și supraveghere a activității operaționale a DCU, conexe valorilor mobiliare corporative.

În anul 2023, DCU a continuat să-și îndeplinească funcțiile în calitate de depozitar central, oferind o gamă largă de servicii cu valori mobiliare, rămânând o componentă esențială în sistemul financiar și asigurând o arhitectură post-tranzacționare eficientă și modernă.

Către finele anului 2023, în sistemul DCU erau înregistrați 187 emitenți, registrele cărora, în majoritatea cazurilor, au fost preluate de la societățile de registru și care punctual includ: 11 bănci comerciale, 9 societăți de asigurare, 2 societăți pe acțiuni admise spre tranzacționare pe piața reglementată și 18 admise spre tranzacționare în cadrul MTF, 106 societăți în care este prezentă cota statului și alte 47, inclusiv, entități mari, definite potrivit legii contabilității. Totodată, DCU asigură evidența deținătorilor de obligațiuni, plasate în cadrul a 3 emisii de obligațiuni ale administrației publice locale, precum și în cadrul a 5 emisii de obligațiuni corporative emise de către o bancă comercială.

În calitate de participanți ai DCU figurează 18 entități, din care 12 sunt societăți de investiții, care dețin acces la sistemul DCU și beneficiază de infrastructura de decontare oferită, iar grație respectivului acces, societățile de investiții efectuează operațiuni, în mod direct, din nume propriu sau din numele clienților.

În anul de raport, au fost decontate 156 de tranzacții încheiate la BVM (piața reglementată și MTF) în valoare totală de 32 mil. lei și 494 tranzacții extrabursiere, înregistrate în sistemul DCU, în valoare de 1 116 mil. lei.

ACTIVITĂȚI CONEXE ADMINISTRARII FONDULUI DE COMPENSARE A INVESTITORILOR.

În contextul modificărilor operate la art. 130 alin. (2) din Legea nr. 171/2012 (*Legea nr. 321/2022, în vigoare din 16.06.2023*) au devenit incidente normele prin care Fondul de compensare a investitorilor (FCI), gestionat de către CNPF, este utilizat și pentru achitarea plăților anumitor categorii de persoane și anume:

- acționarilor care nu au primit contravaloarea acțiunilor în condițiile art.

30 (ca efect al derulării procedurii de retragere obligatorie ai acționarilor minoritari din societate;

- acționarilor fondurilor de investiții nemutuale și ai fondurilor de investiții pentru privatizare, în rezultatul demarării procedurii lor de lichidare;

- clienților participanților profesioniști, care au deținut licențe pentru activitatea de administrare fiduciară a investițiilor și care, actualmente, se regăsesc în procedură de lichidare, ale căror mijloacele bănești, din motivul lipsei informației din registrele clienților, nu au fost repartizate/ridicate, potrivit art. 146¹ alin. (13) și (14) din lege.

Corespunzător, urmare a transferului efectuat de către bănci, în contul special administrat de către CNPF, a soldurilor de mijloace bănești și a listelor persoanelor în favoarea cărora au fost transferate mijloace respective, în scop de repartizare, a fost asigurată executarea Art. II, alin. (4) din Legea nr. 321/2022, iar CNPF, începând cu 01.08.2023, a demarat procesul de plată a sumelor nerevendicate, organizând, în acest sens, o largă campanie de mediatizare.

În context, la situația din 31.12.2023, din FCI sunt îndreptățiți de a primi contravaloarea acțiunilor foștii acționari ai unui număr de 84 de emitenți, urmare a retragerii obligatorii din societate a acționarilor minoritari, precum și a 5 fonduri de investiții nemutuale pentru privatizare, în proces de lichidare.

Astfel, din data demarării procesului de plată (01.08.2023) și până la finele anului de raport, CNPF a susținut un proces amplu de activitate în vederea examinării a 33 de cereri, depuse de către foștii/actualii acționari ai societăților pe acțiuni și care vizau revendicarea mijloacelor bănești neridicate, în mărime totală de 96 167,40 lei, dintre care 31 de persoane au primit

contravaloarea acțiunilor retrase, urmare a desfășurării procedurii de retragere obligatorie, în valoare de 95 903,60 lei, iar alte 2 persoane, foști acționari ai fondurilor de investiții nemutuale pentru privatizare, au ridicat sume datorate, în valoare de 263,80 lei.

CONCLUZII ȘI PROVOCĂRI

În 2023, s-a reușit realizarea mai multor acțiuni ce vizează consolidarea cadrului legal, dar și modificarea actelor normative subordonate în raport cu piața acțiunilor și obligațiunilor, aspecte conexe de guvernanță corporativă și piața de capital. De asemenea, au fost elaborate și aprobate acte secundare, care asigură aplicarea legislației în domeniul fondurilor de pensii facultative, organismelor de plasament colectiv alternative și serviciilor de finanțare participativă (crowdfunding).

Având în vedere factorii ce creează impedimente în promovarea de noi instrumente financiare pe piața de capital, CNPF își va direcționa eforturile, cu precădere, spre facilitarea și dezvoltarea pieței titlurilor de creanță (obligațiunilor corporative și obligațiunilor emise de APL, și, va încuraja, în același timp, dezvoltarea pieței titlurilor de capital (acțiunilor).

În contextul asistenței acordate de BERD, a fost efectuată o analiză amplă a stării actuale de dezvoltare a pieței de capital pentru a identifica barierele existente și a oferi soluții optime pentru dezvoltarea în continuare a pieței de capital din RM prin îmbunătățirea operațiunilor și structurii BVM și DCU, oferirea unei strategii coordonate pentru dezvoltarea instrumentelor tranzacționate la bursă și consolidarea cadrului legal și de reglementare.

În contextul celor menționate mai sus, CNPF este în proces de elaborare a

Strategiei de dezvoltare a pieței de capital pentru perioada 2025-2028, documentul de politici care reprezintă viziunea autorității în perspectiva medie pentru crearea unui cadru integrat de funcționare și dezvoltare a pieței de capital, care să contribuie la stabilitatea și dezvoltarea sustenabilă a acesteia. Scopul Strategiei este de a asigura piața de capital cu repere programatice ancorate la standardele UE pentru a promova încrederea consumatorilor, respectiv a proteja interesele investitorilor și a oferi acces cetățenilor la serviciile și instrumentele financiare adiționale.

Impactul și finalitatea implementării Strategiei țintește :

- crearea infrastructurii moderne de tranzacționare și creșterea lichidității pe piața bursieră;
- facilitarea finanțării pe termen lung prin piața de capital;
- lărgirea bazei de investitori retail și instituționali pe piața de capital;
- consolidarea cadrului normativ în domeniul pieței de capital prin armonizare continuă la acquis-ul comunitar;
- creșterea rolului prestatorilor de servicii și activități de investiții pe piața de capital;
- creșterea gradului de educație și incluziune financiară în rândul populației.

1.2. SECTORUL DE ASIGURĂRI

1.2.1. Elaborarea cadrului normativ

Începând cu 01.01.2023, a intrat în vigoare Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare, care are drept scop armonizarea legislației naționale la acquis-ul comunitar, în special, racordarea cadrului normativ la Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25.11.2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II).

Totodată, la 01.04.2023, a intrat în vigoare Legea nr. 106/2022 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule, care transpune parțial Directiva 2009/103/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 privind asigurarea de

răspundere civilă auto și controlul obligației de asigurare a acestei răspunderi.

Reforma cadrului juridic al sectorului de asigurări, prin pachetul de legi adoptate, a dus la o modernizare de anvergură a sistemului regulator în domeniul asigurărilor, realizând o aliniere a sectorului în cauză la standardele de specialitate și bunele practici. Astfel, în vederea asigurării mecanismului de punere în aplicare a prevederilor legilor prenotate, au fost elaborate și aprobate acte normative subordonate, cu impact asupra bunei funcționări a entităților reglementate. Activitatea de elaborare a reglementărilor în vederea creării și completării cadrului normativ aferent pieței asigurărilor a generat următoarele rezultate:

Tabelul nr. 20 Acte normative aprobate și/sau elaborate

Nr. d/o	Denumirea legii/actului normativ	Descrierea succintă
FORTIFICAREA CADRULUI NORMATIV		
1.	Hotărârea CNPF nr. 22/3 din 02.05.2023 pentru aprobarea Regulamentului privind participațiile calificate în capitalul social al societăților de asigurare sau de reasigurare (M.O. nr. 179-181 din 30.05.2023, art. 520)	Regulamentul vizează exigențe și restricții privind participațiile calificate în capitalul societății de asigurare sau de reasigurare. Principalele reglementări pe care le aduce actul normativ se referă la examinarea solicitării pentru obținerea avizului prealabil al autorității de supraveghere pentru dobândirea, majorarea sau reducerea participației calificate în capitalul social al societăților de asigurare sau de reasigurare. O secțiune aparte este acordată procedurii de evaluare a calității achizitorului potențial, în vederea asigurării unei administrări prudente și sănătoase a societății de asigurare prin examinarea cumulativă a unor criterii

		stabilite. Totodată, Regulamentul vizează procesul de monitorizare a calității acționariatului și publicarea informației privind modificările intervenite la nivelul participației calificate în capitalul social.
2.	<p>Hotărârea CNPF nr. 26/2 din 23.05.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind cerințele față de persoanele cu funcție de conducere, membrii comitetului de audit, persoanele care dețin funcție-cheie în cadrul asigurătorului sau al reasigurătorului, conducătorii sucursalei unui asigurător sau a unui reasigurător din statul terț și față de lichidatorul asigurătorului sau al reasigurătorului în proces de lichidare</p> <p><i>(M.O. nr. 208-209 din 22.06.2023, art. 598)</i></p>	<p>Elaborarea Regulamentului a fost condiționată de necesitatea stabilirii, în condițiile prevederilor Legii nr. 92/2022, a criteriilor de corespundere, exigențelor de evaluare, documentelor necesare și modului de aprobare a persoanelor cu funcții de conducere, membrilor comitetului de audit și a persoanelor care dețin funcții-cheie ale asigurătorului, a persoanelor care asigură conducerea sucursalei unui asigurător din stat terț, a directorului executiv al Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule (BNAA), a lichidatorului asigurătorului în proces de lichidare.</p> <p>Prin actul normativ se implementează cele mai bune practici în evaluarea adecvării membrilor structurii de conducere și a persoanelor care dețin funcții-cheie (management al riscului, conformitate, audit intern, actuari, contabili-șefi, directori financiari, șefi serviciu daune), ceea ce va contribui la administrarea eficientă și prudentă a asigurătorului de către persoane cu o experiență și reputație.</p>
3.	<p>Hotărârea CNPF nr. 30/8 din 13.06.2023 pentru aprobarea Regulamentului privind termenele, procedura și modul de eliberare a avizului aferent tranzacțiilor, cerințele de ținere a Registrului de garanții, angajamente și alte obligații ale asigurătorului sau ale reasigurătorului</p> <p><i>(M.O. nr. 216-219 din 27.06.2023, art. 619)</i></p>	<p>Regulamentul conține prevederi aferente condițiilor privind încheierea tranzacțiilor, inclusiv în partea ce ține de tranzacțiile de proporții, investirea capitalului propriu, contractarea de împrumuturi.</p> <p>La fel, actul normativ stabilește procedura de eliberare sau refuz în eliberarea avizului prealabil de către autoritatea de supraveghere, precum și cerințe privind emiterea de garanții, asumarea de angajamente și alte</p>

		obligații ale asigurătorului sau reasigurătorului.
4.	<p>Hotărârea CNPF nr. 30/10 din 13.06.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind rezervele tehnice de asigurare</p> <p><i>(M.O. nr. 210-212 din 23.06.2023, art. 605)</i></p>	<p>Regulamentul evidențiază principalele aspecte privind tipurile și metodele de calcul al rezervelor tehnice separat pentru categoriile de asigurări generale și de viață, calitatea datelor utilizate în calculul acestora, precum și cerințele față de reglementările interne privind constituirea și menținerea rezervelor tehnice.</p> <p>În context, prevederile expuse în Regulament se aplică atât de societățile de asigurare sau de reasigurare, cât și de companiile de asigurări care au depus licența benevol și/sau căroro le-a fost retrasă licența pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor și rămân sub supravegherea specială a autorității de supraveghere.</p>
5.	<p>Hotărârea CNPF nr. 30/12 din 13.06.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind cerințele față de Programul de reasigurare al asigurătorului, regulile de contractare a reasigurărilor și condițiile avizării nivelului reținerii proprii al asigurătorului</p> <p><i>(M.O. nr. 216-219 din 27.06.2023, art. 621)</i></p>	<p>Regulamentul cuprinde criteriile generale și comune care stau la baza evaluării cerințelor de natură prudențială prevăzute de legislația în vigoare, adecvarea programului de reasigurare la profilul de risc al asigurătorului, evitarea concentrării riscurilor, precum și transferarea efectivă a riscurilor.</p> <p>Totodată, actul normativ conține prevederi referitoare la limita maximă a răspunderii asigurătorului sau reasigurătorului pentru un risc unic asigurat pentru un tip de asigurare, cerințele față de programul de reasigurare al asigurătorului, regulile de contractare a reasigurărilor și informații în partea ce ține de avizarea nivelului reținerii proprii a asigurătorului de către autoritatea de supraveghere.</p>
6.	<p>Hotărârea CNPF nr. 30/13 din 13.06.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile</p>	<p>Regulamentul transpune parțial prevederile Directivei Consiliului 91/674/CEE din 19.12.1991 privind situațiile financiare anuale și situațiile</p>

	<p>financiare specializate ale societăților de asigurare sau de reasigurare</p> <p><i>(M.O. nr. 216-219 din 27.06.2023, art. 622)</i></p>	<p>financiare consolidate ale întreprinderilor de asigurare.</p> <p>Acesta conține prevederi generale și speciale privind posturile bilanțului contabil, elementele contului de profit și pierdere; formatul bilanțului contabil; formatul contului de profit și pierderi, inclusiv a conturilor tehnice și non-tehnice pentru asigurările de viață și asigurările generale; formatul situației fluxurilor de numerar; formatul raportului privind situația modificărilor capitalului propriu, raportul privind investiții, conținutul notelor explicative la situațiile financiare și norme de evaluare specifice activității de asigurare (prime de asigurare, activitatea de reasigurare, despăgubiri /indemnizații de asigurare, cheltuieli de achiziție, investițiile imobiliare și proprietăți imobiliare utilizate de posesor, investiții în active financiare, rezerve tehnice și datorii).</p>
<p>7.</p>	<p>Hotărârea CNPF nr. 31/1 din 15.06.2023 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la înregistrarea/licențierea societăților de asigurare sau de reasigurare și a sucursalelor societăților de asigurare sau de reasigurare din statele terțe</p> <p><i>(M.O. nr. 228-230 din 06.07.2023, art. 642)</i></p>	<p>Regulamentul stabilește particularitățile procedurilor de licențiere aferente societăților de asigurare sau de reasigurare și sucursalelor societăților de asigurare sau de reasigurare din statele terțe.</p> <p>Astfel, procedura de licențiere este divizată în două etape de bază:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) avizarea prealabilă de constituire, în vederea înregistrării de stat; 2) eliberarea licenței pentru desfășurarea activității de asigurare sau de reasigurare. <p>Regulamentul stabilește expres procesul de licențiere, lista documentelor/informațiilor care se anexează la cererea participantului profesionist la fiecare etapă, exigențele de care urmează să țină cont solicitantul de licență la elaborarea planului de afaceri, precum identificarea principalilor factori care</p>

		influențează succesul modelului de afaceri și capacitatea societății de asigurare sau de reasigurare de a genera venituri.
8.	<p>Hotărârea CNPF nr. 31/2 din 15.06.2023 privind aprobarea Metodologiei de calculare și de aplicare a primelor de asigurare de bază și a coeficienților de rectificare aferenți asigurării obligatorii de răspundere civilă auto internă și externă</p> <p><i>(M.O. nr. 216-219 din 27.06.2023, art. 623)</i></p>	<p>Metodologia de calculare și aplicare a primei de asigurare de bază și a coeficienților de rectificare reglementează calculul actuarial separat pentru asigurarea RCA internă și externă, divizat în două etape:</p> <p>1) de determinare a primei de asigurare de bază; și</p> <p>2) de determinare a factorilor de risc – coeficienții de rectificare care se aplică la prima de asigurare de bază.</p> <p>Pentru a obține prima de asigurare de bază, sunt descifrate formulele actuariale de calcul al primei pure, primei de risc estimate, frecvența daunelor, dauna medie estimată, metodele de evaluare și utilizare a rezervelor de daune, marja de risc, coeficientul variației daunelor totale, abaterea medie pătratică și cotele factorilor de încărcare.</p> <p>Astfel, Regulamentul este orientat spre stabilirea cadrului normativ necesar pentru a asigura buna desfășurare a procesului de liberalizare a tarifelor RCA, conform prevederilor Legii nr. 106/2022, inclusiv de calculare și aplicare a primelor de asigurare de bază și coeficienților de rectificare, precum și atribuțiile autorității de supraveghere în acest sens.</p>
9.	<p>Hotărârea CNPF nr. 34/15 din 27.06.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind licențierea brokerului de asigurare și/sau de reasigurare</p> <p><i>(M.O. nr. 306-309 din 11.08.2023, art. 783)</i></p>	<p>Regulamentul stabilește procedura de eliberare, reperfectare, suspendare și retragere a licenței brokerului de asigurare și/sau de reasigurare, precum și documentele și informațiile care necesită a fi prezentate autorității de supraveghere în acest scop.</p>

Întru implementarea Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative și realizarea angajamentului privind transferul către BNM a responsabilităților de reglementare și supraveghere a societăților de asigurare sau de reasigurare, intermediarilor în asigurări, organizațiilor de creditare nebanară, asociațiilor de economii și împrumut și birourilor istoriilor de credit, CNPF a

asigurat realizarea activităților incluse în Memorandumul de Înțelegere și Planul comun de acțiuni al BNM și CNPF privind transferul de atribuții.

În acest sens, toate proiectele de acte normative subordonate noii legislații care au fost elaborate în cadrul CNPF, înainte de 01.07.2023, au fost consultate/coordonate cu BNM.

Tabelul nr. 21 Acte normative elaborate

Proiecte de acte normative elaborate și expediate în adresa BNM, în temeiul Legii nr. 178/2020		
1.	Proiectul Regulamentului cu privire la auditul societăților de asigurare sau de reasigurare	Proiectul a fost elaborat în temeiul art. 53 alin. (1), art. 54 alin. (1) și art. 124 alin. (3) din Legea nr. 92/2022 și reglementează cadrul normativ aferent cerințelor față de eligibilitatea entității de audit, modul de aprobare și retragere a aprobării entității de audit, efectuarea auditului asigurătorilor sau reasigurătorilor, inclusiv a auditului situațiilor financiare și a auditului în scop de supraveghere, documentarea și comunicarea între entitatea de audit, asigurător sau reasigurător și autoritatea de supraveghere, precum și aferent cerințelor cu privire la rapoartele de audit.
2.	Proiectul Regulamentului privind cerințele față de contabilul-șef și persoanele cu funcții de conducere ale intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări	Proiectul a fost elaborat în vederea stabilirii cerințelor față de persoanele cu funcție de conducere ale intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări, cu excepția agenților bancassurance, și vizează inclusiv criteriile de evaluare a persoanelor înaintate în funcții de conducere, prin stabilirea unei serii de criterii de evaluare a persoanelor înaintate, cum ar fi integritatea profesională, buna reputație, calificarea și experiența, precum și procedura de notificare a persoanelor cu funcție de conducere și a contabilului-șef.

3.	Proiectul Regulamentului privind cerințele față de conținutul condițiilor de asigurare pentru clasele de asigurare benevolă	Proiectul vizează cadrul normativ aferent cerințelor de elaborare a condițiilor de asigurare benevolă (facultativă) și stabilește expres criteriile de formare a acestora, inclusiv prin precizarea principalelor elemente a condițiilor de asigurare benevolă.
4.	Proiectul Regulamentului privind cerințele de pregătire și competență profesională în asigurări	Proiectul conține, în esență, prevederi aferente cerințelor de pregătire, competență și experiență profesională pentru personalul propriu al societăților de asigurare sau de reasigurare cu atribuții de distribuție de asigurări sau de reasigurări, intermediarii în asigurări și/sau de reasigurări, inclusiv personalul propriu al acestora și persoanele care exercită funcția actuarială în cadrul unei societăți de asigurare sau de reasigurare. Totodată, proiectul vizează condițiile și procedura de eliberare a certificatului de calificare.
5.	Proiectul Regulamentului privind externalizarea funcțiilor și activităților de către societățile de asigurare sau de reasigurare	Proiectul Regulamentului a fost elaborat în vederea stabilirii criteriilor de selecție și procedurilor pe care societățile de asigurare sau de reasigurare urmează să le întreprindă în situația în care acestea decid să externalizeze unele funcții-cheie și activități. Mai mult, proiectul include cerințe minime privind evaluarea furnizorului de servicii, contractul de externalizare, particularitățile externalizării și modul de administrare a riscurilor asociate.
6.	Proiectul Regulamentului privind fondurile proprii, activele admise pentru acoperirea rezervelor tehnice și cerinței de capital minim, solvabilitatea și lichiditatea societății de asigurare sau de reasigurare	Proiectul conține prevederi noi cu privire la aspectele generale privind fondurile proprii, cerințele și categoriile de fonduri proprii (fondurile proprii de bază și auxiliare), elementele care intră în calculul fondurilor proprii, condițiile și limitele în care acestea pot fi luate în considerare, filtrele prudentiale, distribuția fondurilor proprii pe ranguri, deducerile din elementele de fonduri proprii, reducerile din nivelurile de

		fonduri proprii (fondurile proprii restricționate) și eligibilitatea fondurilor proprii pentru acoperirea cerinței de capital minim (MCR). Totodată, proiectul stabilește metodele de calcul a MCR.
7.	Proiectul Regulamentului privind condițiile și modul de înregistrare în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance	Proiectul stabilește condițiile, termenele, modul și procedura de înregistrare în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance, deținut de autoritatea de supraveghere, lista documentelor necesare de a fi prezentate împreună cu cererea intermediarului în asigurări, condițiile impuse, destinate desfășurării activității autorizate, precum și regulile de conduită ale agenților de asigurare/bancassurance în relațiile cu consumatorii etc. Totodată, reglementează temeiurile de refuz și radiere a înregistrării în Registru, prin prisma cadrului normativ în vigoare.

1.2.2. Activitatea de autorizare/licențiere

Până la 30.06.2023, CNPF a urmărit îndeplinirea de către entitățile supravegheate a condițiilor obligatorii prevăzute de legislația specifică pieței financiare nebancare atât la momentul înființării, cât și pe toată durata activității acestora, realizând, în acest sens, activitate de autorizare și licențiere, potrivit competențelor deținute.

În conformitate cu prevederile legale și cu reglementările în domeniu, în semestrul I 2023, activitatea de autorizare, înregistrare și licențiere pe sectorul asigurări a vizat:

- acordarea, retragerea, suspendarea, reperfectarea licențelor și autorizațiilor participanților profesioniști pe piața asigurărilor (societăți de asigurare, brokeri de asigurare și/sau reasigurare);
- avizarea/aprobarea prealabilă a persoanelor cu funcții de răspundere;

- înregistrarea și operarea modificărilor în Registrului agenților de asigurare și agenților bancassurance;

- eliberarea avizelor, în cazurile stabilite de legislație, cu privire la dobândirea participațiilor calificate în capitalul social al participanților profesioniști, cu privire la operarea modificărilor și completărilor în documentele de constituire și în Registrul de stat al persoanelor juridice (înregistrarea de stat a participantului profesionist, precum și a filialelor și reprezentanțelor acestuia și în alte cazuri).

Conform datelor din Registrul de stat al licențelor eliberate, suspendate și retrase, datelor din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance și informațiilor privind activitățile de autorizare în domeniul asigurărilor au fost realizate următoarele acțiuni:

Licențe și avize

Societăți de
asigurare

- 1 licență retrasă;
- 27 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor;
- 6 avize (aprobarea membrilor organului executiv, a consiliului etc.);
- 2 avize privind înregistrarea de stat a modificărilor operate în documentele de constituire;

Licențe și avize

Brokeri de
asigurare
și/sau

- 3 licențe acordate;
- 1 licență suspendată;
- 2 licențe reperfectate;
- 13 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor;
- 4 avize privind aprobarea numirii persoanelor cu funcție de răspundere;

Agenți de
asigurare

- 11 entități înregistrate în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance;
- 1 entitate suspendată din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance;
- 2 entități radiate din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance;
- 7 avize privind aprobarea numirii persoanelor cu funcție de răspundere.

1.2.3. Activitatea de monitorizare/supraveghere/control

În anul 2023, supravegherea și monitorizarea activității participanților profesioniști pe piața asigurărilor a vizat realizarea principalelor obiective referitoare la respectarea prevederilor legislației.

Până la 30.06.2023, CNPF a desfășurat activități de supraveghere continuă a sectorului asigurări, prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei rapoartelor și situațiilor financiare

specializate, precum și prin efectuarea controalelor.

Supravegherea activității participanților profesioniști la piața de asigurări a inclus realizarea activităților referitoare la verificarea respectării legalității și regularității, mai cu seamă în partea ce ține de:

- modul de formare și menținere a rezervelor tehnice de asigurare, potrivit activității desfășurate;

- modul de calcul și raportare a marjelor de solvabilitate și a coeficientului de lichiditate;
- respectarea cerințelor privind categoriile de active admise să reprezinte rezervele tehnice de asigurare și marja de solvabilitate;
- insuficiența activelor eligibile pentru a acoperi, ținând cont de limitele de dispersie stabilite, rezervele tehnice de asigurare și marja de solvabilitate minimă;
- respectarea propriilor reglementări privind cheltuielile de achiziție în partea ce ține de calcularea/achitarea comisionului sau a altor retribuții pentru contractele de asigurare încheiate;
- respectarea termenelor de raportare, corectitudinea reflectării indicatorilor în rapoartele specializate;

- respectarea desfășurării activității asigurătorilor, conform condițiilor de licențiere.

Supravegherea continuă a activității participanților profesioniști pe piața de asigurări a fost efectuată până la data de 30.06.2024 prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei rapoartelor și a situațiilor financiare specializate, precum și prin efectuarea controalelor.

Supravegherea din oficiu (off-site)

Procesul de supraveghere din oficiu s-a bazat pe recepționarea, generalizarea și analiza rapoartelor specializate ale participanților profesioniști ai pieței de asigurări.

Tabелul nr. 22 Numărul rapoartelor prezentate și analizate

Indicatori	2021	2022	Semestrul I 2023
<i>Societăți de asigurări inclusiv:</i>	1 087	994	520
- situații financiare și rapoarte specializate	709	674	365
- raport lunar privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto internă și externă	288	240	117
- rapoarte aferente statisticilor financiare și monetare prezentate către FMI	90	80	38
<i>Intermediarul în asigurări:</i>			
Rapoarte specializate și situații financiare	1 237	1 532	835
<i>Actuarii:</i>			
Rapoarte actuariale aferente anului anterior	12	10	10
<i>Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule</i>	8	8	5
TOTAL	2 344	2 544	1 370
<i>Analize din oficiu</i>	27	42	8

Ca rezultat al monitorizării activității participanților pieței, în baza situațiilor financiare și a rapoartelor specializate prezentate, s-au efectuat 8 analize din oficiu și s-au întocmit note informative aferente supravegherii referitoare la:

- indicatorii prudențiali și financiari ai societăților de asigurări;
- bunurile imobile și acțiunile deținute de către societățile de asigurare;

- bazele tehnice privind calculul primelor de asigurare aferente condițiilor speciale de asigurare;
- modalitatea de calcul a primelor de asigurare RCA oferite în cadrul licitațiilor;

Supravegherea on-site

Tabelul nr. 23 Numărul controalelor efectuate

Indicatori	2021	2022	30.06.2023
Numărul controalelor complexe	-	-	-
Numărul controalelor tematice	3	6	-
Numărul deciziilor adoptate	1*	7**	4

* 2 decizii au fost aprobate în anul 2022, urmare a efectuării controalelor în anul 2021;

** 1 decizie aprobată în anul 2023, urmare a efectuării controlului în anul 2022;

1.2.4. Măsurile corective și administrative

În perioada de gestiune, CNPF și-a continuat consecvent activitatea integrată în vederea realizării obiectivelor setate, aplicând, cu precădere, măsuri de informare, ghidare, prevenire și, mai puțin, de sancționare, având ca scop susținerea entităților supravegheate în dezvoltarea afacerilor sale, într-un mediu deteriorat de efectele crizei.

În cadrul **supravegherii din oficiu a participanților profesioniști la plața asiguraților**, au fost aprobate măsuri prudentiale materializate în emiterea a:

- 1 decizie aferentă instituirii administrării speciale în cadrul unei societăți de asigurare și aprobării raportului administratorului special, cu retragerea licenței pe termen nelimitat și înaintarea în

În anul 2023, CNPF a aprobat rezultatele unui control tematic inițiat în anul 2022 și a emis 3 decizii urmare a efectuării analizelor din oficiu, dintre care 2 vizează activitatea societăților de asigurare, iar 1 vizează activitatea unui intermediar în asigurări.

instanța de insolvență a cererii introductive privind intentarea procedurii de insolvență;

- 4 decizii cu privire la deblocarea mijloacelor bancare din contul de garantare RCA ale unui asigurator aflat în administrare specială;
- 1 decizie cu privire la deblocarea mijloacelor bănești, pentru cheltuieli, ale unui asigurator aflat în supraveghere specială;
- 2 decizii și 2 dispoziții privind supravegherea specială după retragerea licenței;
- 4 circulare către participanții profesioniști privind prezentarea rapoartelor, calculul actuarial al primei, prezentarea rapoartelor de audit și implementarea standardului IFRS 17.

Tabelul nr. 24 Măsurile de supraveghere din oficiu (off-site) întreprinse de CNPF

	Măsurile întreprinse privind situația financiară (administrare specială /redresare financiară/remediere financiară/supraveghere specială)	Numărul deciziilor cu privire la aplicarea sancțiunilor contravenționale	Numărul atenționărilor remise privind conformarea cerințelor de raportare
2021	0	5	20
2022	2	21	69
Semestrul I 2023	1	4	2

Urmare a acțiunilor de supraveghere și control realizate pe piața de asigurări au fost constatate 4 fapte contravenționale, soldate cu încheierea a 4 procese-verbale cu privire la contravenție.

Principalele componente contravenționale regăsite în procesele verbale încheiate constituie nerespectarea termenului de prezentare a documentelor necesare pentru reperfectarea licenței,

nerespectarea de către asigurator (reasigurator) a termenelor legale sau a obligațiilor de plată a despăgubirilor, indemnizațiilor și a altor drepturi de asigurare, a regulilor privind desfășurarea activităților pe piața financiară nebancaară. Suma amenzilor aplicate constituie 9 000 lei (valoarea sancțiunilor executare conform art. 34 alin. (3) din Codul contravențional – 5 250 lei).

1.2.5. Atestarea participanților profesioniști în domeniul asigurărilor

În semestrul I 2023, CNPF a continuat activitatea de supraveghere a capacităților profesionale a participanților profesioniști în domeniul asigurărilor prin instrumentul de

atestare a specialiștilor antrenați. Astfel, în domeniul asigurărilor, 122 de persoane au obținut certificate de calificare.

Tablelul nr. 25 Atestarea specialiștilor

Indicatori	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de calificare în 2021	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de calificare la 31.12.2021	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de calificare în anul 2022	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de calificare la 31.12.2022	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de calificare în Semestrul I 2023	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de calificare la 30.06.2023
Specialiști atestați în domeniul asigurărilor	21	410	98	508	144	587

1.2.6. Indicatorii de performanță ai pieței de asigurări

STRUCTURA PIEȚEI DE ASIGURĂRI

La situația din 30.06.2023, 136 entități dețineau licențe/autorizări pentru a desfășura activitate profesionistă pe piața de asigurări, înregistrându-se o creștere cu 9 entități. Astfel, în semestrul I, numărul societăților de asigurare licențiate s-a

diminuat până la 9, ca urmare a retragerii licenței CA „GARANȚIE” SA. Totodată, urmează a se menționa că numărul intermediarilor în asigurări înregistrează o creștere constantă.

Tablelul nr. 26 Numărul entităților licențiate pe piața de asigurări

Indicatori	31.12.2021	31.12.2022	30.06.2023
Societăți de asigurare	11	10	9
Brokerei de asigurare și/sau reasigurare	44	46	49
Agenți de asigurare	64	71	78
TOTAL	119	127	136

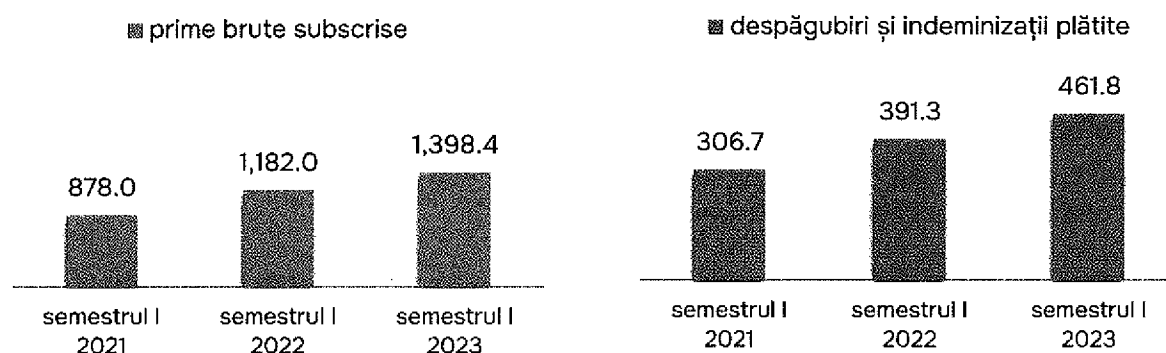
În semestrul I 2023, piața de asigurări a înregistrat un volum al primelor brute subscrise în valoare totală de 1 398,4 mil. lei. În termeni nominali, valoarea primelor brute s-a majorat cu 18,31 la sută, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Despăgubirile și indemnizațiile de asigurare achitate în semestrul I 2023 au constituit 461,8 mil. lei, înregistrând o creștere nominală cu 18,02 la sută, comparativ cu achitățile din perioada similară a anului precedent.

În materie de polițe de asigurare, constatăm emisia acestora în număr de 870 331 în baza contractelor încheiate cu persoane fizice și juridice. Din numărul total de polițe, 869 615 polițe au fost emise în domeniul asigurărilor generale, iar 716 polițe pentru asigurări de viață.

Raportul despăgubirilor de asigurare față de primele subscrise a constituit 33,02 la sută, înregistrând, comparativ cu nivelul perioadei similare din anul 2022, o diminuare nesemnificativă (>0.01 p. p.).

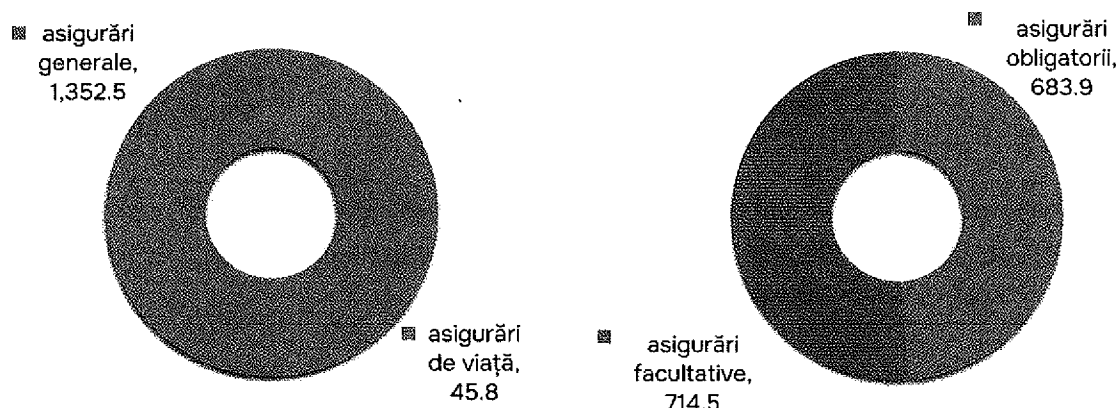
Diagrama nr. 12 Evoluția primelor brute subscrise, a despăgubirilor și a indemnizațiilor plătite în semestrul I 2021-2023, mil. lei

Structura pieței de asigurări, similar anilor precedenți, a rămas orientată spre asigurări generale, care a constituit, în semestrul I 2023, 96,72 la sută din volumul total al primelor brute subscrise. Asigurările de viață au reprezentat 3,28 la sută din

volumul total al primelor brute subscrise. În semestrul I 2023, asigurările obligatorii au reprezentat 48,90 la sută, iar asigurările facultative au acoperit 51,10 la sută din volumul total al primelor brute subscrise pe piața de asigurări.

Diagrama nr. 13 Structura pieței de asigurări în semestrul I 2023, mil. lei

Tabelul nr. 27 Structura primelor brute subscrise și a despăgubirilor și indemnizațiilor plătite

Indicatori	semestrul I 2023			
	Prime		Despăgubiri	
	Volumul mil. lei	Ponderea %	Volumul mil. lei	Ponderea %
Asigurări de răspundere civilă	778,41	55,67	239,06	51,77
Asigurări de bunuri	472,82	33,81	164,72	35,67
Asigurări de persoane	147,12	10,52	58,02	12,56
TOTAL	1398,35	100,00	461,80	100,00

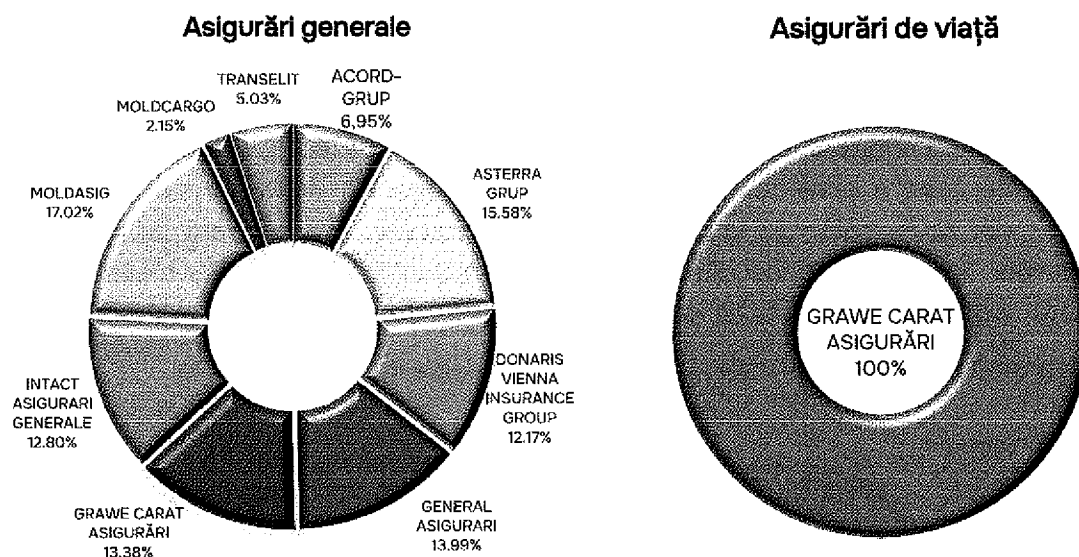
Pondere volumului primelor brute subscrise la asigurările de răspundere civilă a constituit 55,67 la sută, în timp ce la primele încasate din asigurările de bunuri au constituit 33,81 la sută, iar asigurările de persoane au înregistrat 10,52 la sută, proporțiile păstrându-se în mare parte similare anilor precedenți.

Totodată, în semestrul I 2023, au fost emise 870 331 de polițe de asigurare în baza contractelor încheiate cu persoane fizice și

juridice, fiind în descreștere cu 50 052 polițe, comparativ cu perioada similară a anului 2022. Din numărul total al polițelor de asigurare emise, aferent asigurărilor generale au fost eliberate 869 615 polițe, iar pentru asigurări de viață – 716 polițe.

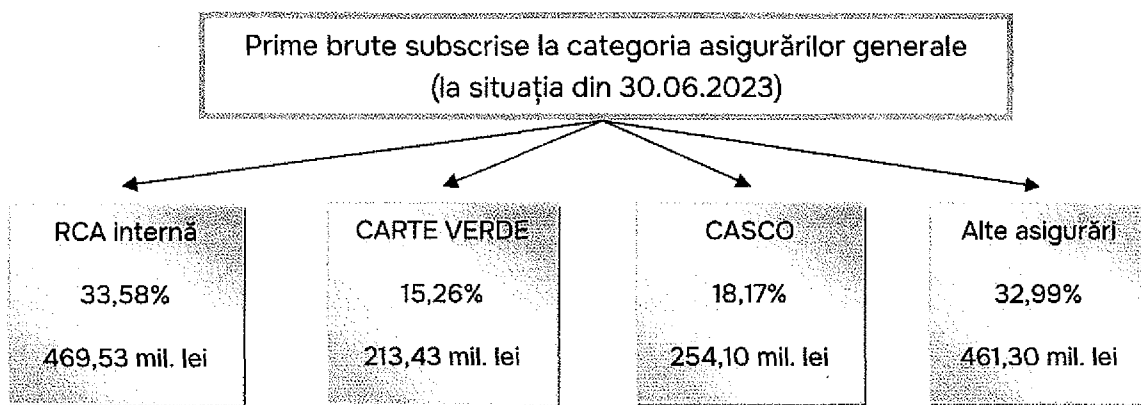
Potrivit situației la data de 30.06.2023, 5 societăți de asigurare au subscris 1 017,8 mil. lei (72,78 la sută) din volumul total de prime (1 398,4 mil. lei).

Diagrama nr. 14 Repartizarea primelor brute subscrise per societăți în semestrul I 2023, %

Similar perioadelor anterioare, asigurările auto au deținut întâietatea în portofoliul consolidat al pieței de asigurări – 67,61 la

sută (945,5 mil. lei) din primele brute subscrise în semestrul I al anului 2023.

Valoarea cumulativă a despăgubirilor de asigurare plătite pentru asigurările de răspundere civilă auto (RCA internă, Carte Verde și asigurările de vehicule terestre (CASCO)), în semestrul I 2023, a constituit 373,86 mil. lei sau 80,95 la sută din totalul despăgubirilor plătite pe asigurările generale.

ACTIVITATEA SOCIETĂȚILOR DE ASIGURARE

Activele totale ale societăților de asigurare au continuat să se majoreze pe parcursul primelor semestrul I 2023, comparativ cu anul 2022, înregistrând, la data de referință un volum de 4 616,3 mil. lei, fiind reprezentat preponderent la categoria asigurări generale în cuantum de 77,97 la sută.

Tabelul nr. 28 Indicatori financiari ai societăților de asigurare

Indicatori		2021 mil. lei	2022 mil. lei	Semestrul I 2023 mil. lei	Semestrul I 2023/2022
Active	totale	3 629,0	4 239,2	4 616,3	+8,90%
	asigurări generale	2 705,6	3 255,8	3 599,1	+10,54%
	asigurări de viață	923,4	983,4	1 017,2	+3,44%
Active nete	totale	1 185,7	1 283,1	1 496,7	+16,65%
	asigurări generale	1 004,9	1 098,8	1 295,1	+17,86%
	asigurări de viață	180,8	184,3	201,6	+9,39%
Rezerve tehnice	totale	2 079,6	2 497,3	2 663,8	+6,67%
	asigurări generale	1 361,5	1 721,5	1 865,7	+8,38%
	asigurări de viață	718,1	775,8	798,1	+2,87%
Capitalul social		421,5	440,7	420,9	-4,49%
Profitul net (pierderi)		90,2	102,7	187,2	---

În semestrul I 2023, 4 societăți de asigurare au desfășurat activitate în domeniul asigurării riscurilor de producție în

agricultură. Astfel, au fost emise 224 polițe de asigurare a riscurilor de producție în agricultură cu suma asigurată de 783,8 mil.

lei. Valoarea cumulativă a primelor brute Despăgubirile de asigurare au însumat 15,4
subscrise a constituit 79,2 mil. lei. mil. lei.

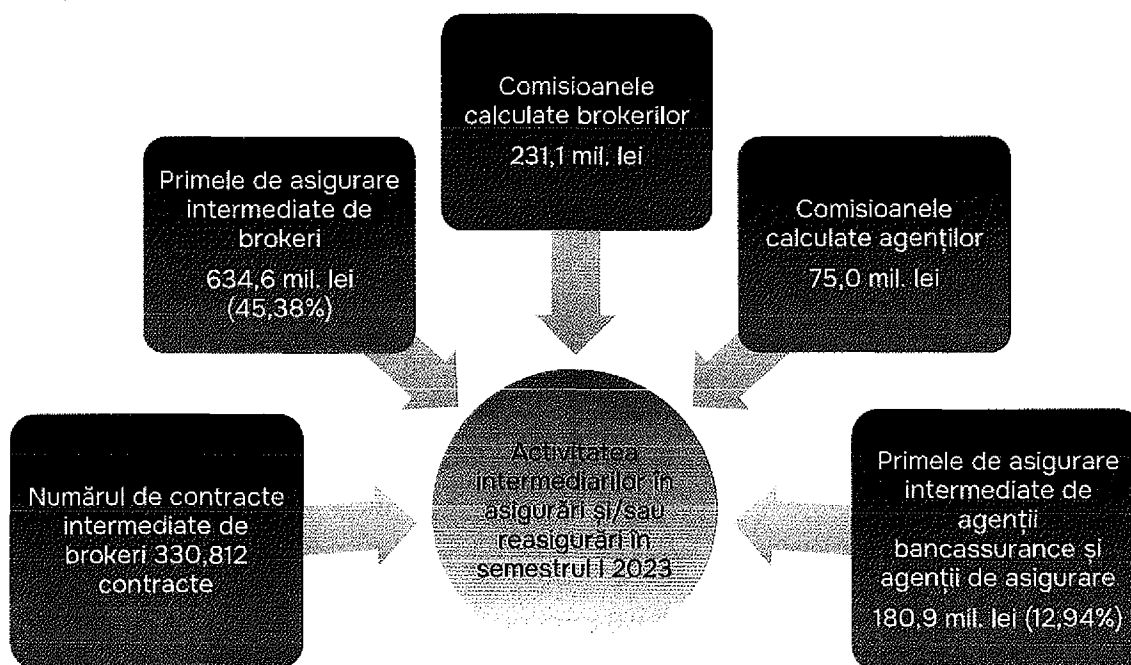
Tabelul nr. 29 Prime brute subscrise și despăgubiri achitate pentru asigurarea riscurilor de producție în agricultură, mil. lei

Obiecte asigurate	Nr. polițe eliberate	Prima brută subscrisă, mil. lei	Ponderea în totalul încasărilor,	Nr. dosare achitate	Suma despăgubirii achitate, mil. lei	Ponderea în totalul despăgubirilor, %
Culturi agricole	213	78,8	99,5	2	12,6	81,8
Animale	11	0,4	0,5	219	2,8	18,2
TOTAL	224	79,2	100	221	15,4	100

ACTIVITATEA INTERMEDIARILOR ÎN ASIGURĂRI ȘI/SAU REASIGURĂRI
În condițiile legislației în vigoare, intermediarii în asigurări sunt brokerii de

asigurare și/sau reasigurare, agenții de asigurare și agenții bancassurance. Conform rapoartelor specializate ale acestora, s-au consemnat următoarele:

Diagrama nr. 15 Indicatorii de activitate a intermediarilor în asigurări și/sau reasigurări

Primele de asigurare intermediare de brokeri au crescut, față de semestrul I 2022, cu 98,3 mil. lei, înregistrând o pondere în totalul primelor brute subscrise de 45,38 la sută. Comisioanele calculate brokerilor au crescut, față de semestrul I 2022, cu 42,2 mil. lei, înregistrând o creștere de 22,35 la sută. Primele de asigurare intermediare de agenții de

asigurare și bancassurance au crescut, față de semestrul I 2022, în valori absolute cu 63,0 mil. lei, iar ponderea acestora în totalul primelor brute subscrise a constituit 12,94 la sută. Totodată, comisioanele calculate agenților de asigurare au crescut, față de semestrul I 2022, cu 23,5 mil. lei, înregistrând o creștere de circa 70,19 la sută.

1.3. SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ

1.3.1. Elaborarea cadrului normativ

Tabelul nr. 30 Acte normative aprobate și/sau elaborate

SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ		
1.	Hotărârea CNPF nr. 2/7 din 17.01.2023 referitor la aprobarea Regulamentului-model privind cadrul de administrare a activității organizației de creditare nebanclară	Regulamentul a fost elaborat în scopul alinierii cadrului intern de activitate a organizațiilor de creditare nebanclară (OCN) la unele standarde europene, reieșind din recomandările și propunerile formulate de către experții Băncii Naționale a României în cadrul proiectului Twinning „Consolidarea supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscurilor în sectorul financiar”. Actul normativ are scopul de a defini cadrul de administrare a activității organizației de creditare nebanclară ce se referă la atribuțiile și responsabilitățile organelor de conducere, inclusiv de elaborare și aprobare a politicilor, definirea structurii organizatorice a OCN, a atribuțiilor fiecărui compartiment/sucursală/ oficiu secundar al companiei și a relațiilor dintre acestea, precum și la administrarea riscurilor și continuitatea activității.
	Proiectul Hotărârii CNPF cu privire la aprobarea Instrucțiunii cu privire la raportarea organizațiilor de creditare nebanclară	Proiectul stabilește forme și reguli de întocmire și prezentare a situațiilor financiare și a rapoartelor specifice și se aplică OCN, înregistrate conform legislației. Proiectul stabilește prezentarea rapoartelor anual, trimestrial și lunar, în format electronic, prin intermediul sistemului SIREM (sistemul informatic electronic cu bază de date privind stocarea, consolidarea, analiza și monitorizarea datelor financiare ale sectorului de creditare nebanclară), cu aplicarea semnăturii electronice

		calificate de către persoana autorizată, fiind considerat original, producând efecte juridice pentru OCN.
	Proiectul Ghidului pentru evaluarea transparenței structurii de proprietate a OCN și actualizarea informației despre fondatori (beneficiari efectivi)	Ghidul este un document intern al autorității de supraveghere privind mecanismele și procedura de evaluare a transparenței structurii de proprietate a OCN și actualizarea informației despre fondatori (beneficiari efectivi).

1.3.2. Activitatea de autorizare/licențiere

Organizațiile de creditare nebancaară

În semestrul I 2023, a continuat procesul de aliniere a OCN la prevederile Legii nr. 1/2018 (cu modificările ulterioare), dar și la cadrul normativ secundar subordonat legii.

Ca rezultat, în perioada de raportare, CNPF a eliberat:

- 1 aviz pentru înregistrarea de stat în vederea constituirii OCN;

- 7 avize pentru înregistrarea de stat privind lichidarea OCN.

De asemenea, au fost supuse procedurii de înregistrare în Registrul organizațiilor de creditare nebancaară autorizate (ROCNA) 1 OCN, la alte 2 OCN a fost suspendată activitatea, cu efectuarea mențiunilor respective în ROCNA, 7 OCN au fost radiate din Registrul, după cum urmează:

Tablel nr. 31 Înregistrări în Registrul organizațiilor de creditare nebancaară autorizate

Perioada	Numărul OCN înregistrate în ROCNA	Numărul OCN radiate din ROCNA	Numărul OCN cu activitatea suspendată	Numărul OCN în drept să desfășoare activități de creditare nebancaară
2021	8	11	8	143
2022	5	6	25	127
Semestrul I 2023	1	7	2	119

La situația din 30.06.2023, ROCNA conținea 119 OCN în drept să desfășoare activități de creditare nebancaară, fiind într-o continuă scădere pe parcursul ultimilor ani. Reducerea numărului OCN, în semestrul I 2023, comparativ cu 2022, cu 6,3 la sută, a fost generată de imposibilitatea unor OCN de a se conforma cerințelor Legii nr. 1/2018 (amendată prin Legea nr. 93/2022 și Legea nr. 297/2022) aferente:

- aplicării limitei la rata dobânzii de credit anuale și a celorlalte plăți aferente (comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plată);
- corespunderii membrilor organului executiv, conducătorilor sucursalei/oficiului secundar al OCN criteriilor de calificare și de experiență.

Partea publică a ROCNA este disponibilă spre consultare pe pagina web oficială a CNPF.

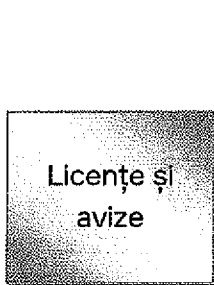
Asociațiile de economii și împrumut

La situația din 30.06.2023, 217 asociații de economii și împrumut (AEÎ) dețineau licențe pentru desfășurarea activității profesionale, menținându-se tendința anilor precedenți de reducere nesemnificativă a numărului AEÎ.

Tabelul nr. 32 Numărul asociațiilor de economii și împrumut licențiate

Indicatori	31.12.2021	31.12.2022	30.06.2023
Asociații de economii și împrumut – licență de categoria A	162	161	157
Asociații de economii și împrumut – licență de categoria B	64	60	59
Asociații centrale	1	1	1
TOTAL	227	222	217

Conform datelor Registrului licențelor și licențiere a AEÎ, au fost operate eliberate, în cadrul activității de autorizare următoarele modificări:

și licențiere a AEÎ, au fost operate următoarele modificări:

- 7 licențe reperfectate AEÎ;
- 5 licențe retrase în temeiul cererilor depuse de către AEÎ;
- 8 avize pentru înregistrarea de stat a statutelor în redacție nouă/modificărilor și completărilor la statutele AEÎ;
- 4 avize privind radierea din Registrul de stat al persoanelor juridice a AEÎ, în rezultatul lichidării;
- 2 avize la lichidatori ai AEÎ;

1.3.3. Activitatea de monitorizare/supraveghere/control

În semestrul I 2023, monitorizarea activității sectorului de creditare nebanară a avut drept obiectiv asigurarea conformării entităților la prevederile cadrului legal în domeniu, precum și asigurarea prevenirii abuzurilor și fraudelor în raporturile dintre entități și beneficiarii de servicii.

Supravegherea AEÎ și OCN a fost efectuată prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție specială asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și prin efectuarea controalelor.

Tabelul nr. 33 Numărul rapoartelor prezentate

Indicatori	2021		2022		6 luni 2023	
	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN
Situații financiare anuale	228	166	226	159	221	152
Rapoarte specifice trimestriale	680	479	673	485	440	312
Rapoarte specifice lunare	512	-	510	-	244	-
Total	1 420	645	1 409	644	905	464

În procesul de examinare a rapoartelor prezentate de AEÎ și OCN, acolo unde au fost identificate riscuri, CNPF, în scopul evaluării conformității cu cadrul legal, a inițiat și realizat 3 controale.

 Tabelul nr. 34 Numărul controalelor efectuate

Indicatori	2021		2022		Semestrul I 2023	
	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN
Numărul controalelor complexe	-	-	8	-	1	-
Numărul controalelor tematice	3	4	1	3	-	2
Numărul deciziilor adoptate	2	3	9	4	2*	2

* 1 decizie a fost adoptată în 2023, ca urmare a controlului complex efectuat la sfârșitul anului 2022;

Activitățile de supraveghere au stabilit abateri în activitatea entităților supravegheate de la prevederile legislației, inclusiv nerespectarea normelor de prudență financiară, a cerinței de capital, de dezvăluire a informației, a modului de

desfășurare a adunărilor generale ale membrilor AEÎ și de desemnare a administratorilor, a cerințelor de raportare financiară și alte încălcări ce au condus la aplicarea unui șir de măsuri și sancțiuni contravenționale.

1.3.4. Măsuri corective și administrative

Ca rezultat al monitorizării activității AEÎ și OCN (semestrul I 2023), în baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție deosebită asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și ca urmare a neprezentării de către acestea a situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, inclusiv a neexecutării cerințelor cadrului normativ și a deciziilor CNPF, au fost aplicate un șir de măsuri:

- 5 decizii de retragere a licențelor de la AEÎ, care au solicitat retragerea benevolă a licențelor;
- 1 decizie de anulare a suspendării operațiunilor la conturile bancare la 1 AEÎ;
- 1 OCN a primit notificare privind achitarea plăților regulatorii de funcționare;
- 1 decizie de aplicare a restricțiilor în activitatea 1 OCN;

- 1 decizie prin care s-a prescris administratorilor a 4 OCN conformarea activității cu cerințele legale;
- 4 decizii cu privire la executarea de către 11 OCN a hotărârilor CNPF;
- 1 decizie privind instituirea administrării speciale în cadrul 1 AEÎ;
- 1 decizie prin care au fost externalizate serviciile de control intern la 1 AEÎ către Asociația Națională Centrală a asociațiilor de economii și împrumut.

În perioada de raportare, pe lângă activitatea de monitorizare a evoluției indicatorilor economico-financiar, 2 OCN au fost subiecți ai unui control tematic din oficiu care a vizat respectarea de către entitățile supravegheate a cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebanară, inclusiv a modului de evaluare a bonității consumatorului creditului/leasingului financiar, în conformitate cu cerințele de creditare responsabilă aprobate prin Regulamentul privind cerințele de creditare responsabilă, aplicate organizațiilor de creditare nebanară, precum și a cerințelor privind clasificarea activelor și calcularea mărimii provizioanelor pentru acoperirea pierderilor în scop de supraveghere.

Încălcările constatate s-au referit la modul de calcul al costului total al creditului, inclusiv al dobânzilor și al altor plăți aferente dezvăluite pe pagina web oficială, precum și la respectarea cerințelor de creditare responsabilă, inclusiv modului de evaluare a bonității consumatorilor și conformarea indicatorului RSDV.

Totodată, ca rezultat al controalelor tematice efectuate, au fost aprobate decizii prin care s-a prescris OCN-urilor supuse controlului conformarea necondiționată cu cerințele normative și remedierea curențelor constatate de misiunea de control, inclusiv restituirea plăților încasate

ce depășesc suma inițială debursată, conform contractului de credit, ajustarea portofoliului de credite acordate clienților cu prevederile cadrului normativ în vigoare și conformarea activității pe piața financiară cu cerințele legislației și neadmiterea pe viitor a încălcărilor prevederilor cadrului normativ aplicabil.

În aceeași perioadă, a fost efectuat 1 control complex planificat la AEÎ de categoria B, în rezultatul căruia au fost dispuse o serie de măsuri de înlăturare a deficiențelor constatate. Ca rezultat al încălcărilor constatate în cadrul controlului, s-a prescris AEÎ conformarea necondiționată cu cerințele regulamentare și remedierea curențelor, cu informarea lunară a autorității de supraveghere despre măsurile întreprinse, și a fost atenționat administratorul entității asupra necesității respectării necondiționate a prevederilor cadrului normativ și neadmiterii pe viitor a încălcărilor în activitatea desfășurată.

Urmare a acțiunilor de supraveghere și control realizate pe sectorul de creditare nebanară au fost constatate 9 fapte contravenționale, soldate cu încheierea a 9 procese-verbale cu privire la contravenție.

Principalele componente contravenționale regăsite în procesele verbale încheiate constituie încălcarea legislației privind activitatea asociațiilor de economii și împrumut și a organizațiilor de creditare nebanară și anume prin nerespectarea de către asociația de economii și împrumut a condițiilor stabilite în licență, a regulilor prudențiale și de conduită, a normativelor stabilite prin lege și prin actele normative

ale CNPF⁶; încălcarea regulilor privind obligațiile de dezvăluire a informației pe piața financiară nebanară; încălcarea cerințelor legislației privind contractele de credit pentru consumatori prin nerespectarea cerințelor privind stabilirea ratei dobânzii sau a regulilor de calculare a dobânzii anuale efective pentru contractele

de credit pentru consumatori, precum și calculul incomplet sau eronat al acesteia. Suma amenzilor aplicate constituie 69 000 lei (valoarea sancțiunilor executare conform art. 34 alin. (3) din Codul contravențional – 34 500 lei).

1.3.5. Atestarea participanților profesioniști în sectorul de creditare nebanară

În semestrul I 2023, CNPF a continuat activitatea de supraveghere a capacităților profesionale a participanților pieței financiare nebanare prin instrumentul de

atestare a specialiștilor antrenați în domeniul AEÎ. Astfel, specialiștii din domeniul AEÎ au obținut 27 certificate (Tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 35 Atestarea specialiștilor

Indicatori	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de atestare în semestrul I 2023	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de atestare la 30.06.2023
Specialiști atestați în domeniul asociațiilor de economii și împrumut	27	1539

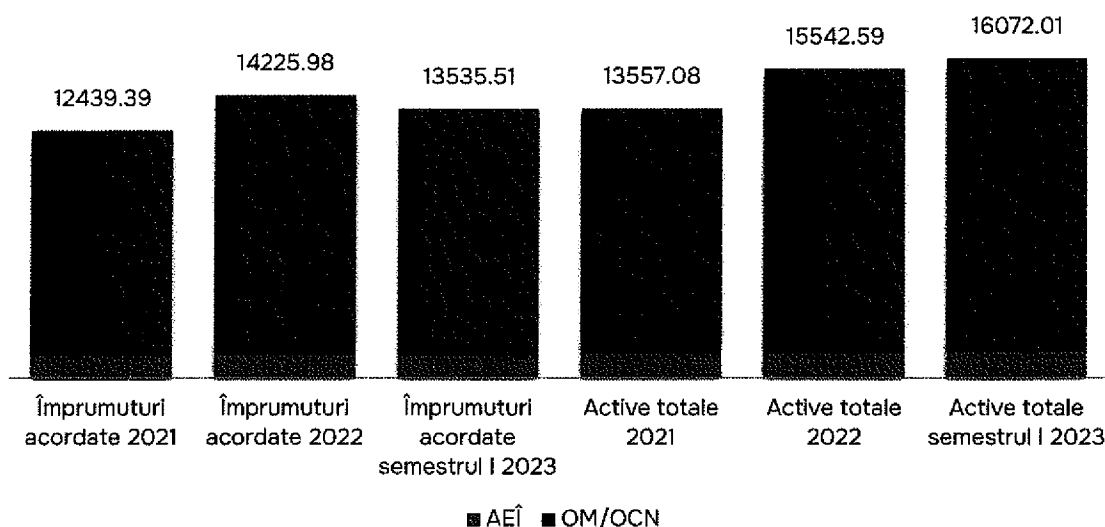
1.3.6. Indicatorii de performanță în sectorul de creditare nebanară

Valoarea activelor totale deținute de întreg sectorul de creditare nebanară AEÎ și OCN a crescut pe parcursul semestrului I 2023, menținând trendul pozitiv al ultimilor ani. La situația din 30.06.2023, activele sectorului au constituit 16 072,01 mil. lei, înregistrând o creștere de 3,41 la sută. Ponderea

stocului de credite acordate de către sector raportate la PIB a înregistrat o creștere de la 9,95 la sută până la 10,11 la sută datorită creșterii mai rapide a stocului de credite acordate cu 12,9 la sută, comparativ cu creșterea PIB-ului cu 11,05 la sută (în prețuri curente).

⁶ Art. 310 Cod contravențional a fost abrogat prin Legea nr.214 din 20.07.2023, în vigoare 03.08.2023.

Diagrama nr. 16 Evoluția activelor și împrumuturilor acordate în 2022-sem. I 2023, mil. lei

Principali indicatori care relevă situația sectorului de creditare nebancaară se reflecta în următorul tabel.

Tabelul nr. 36 Indicatorii activității de creditare nebancaară

Indicatori	2021			2022			Semestrul I 2023		
	AEI	OCN	TOTAL	AEI	OCN	TOTAL	AEI	OCN	TOTAL
Nr. beneficiarilor de împrumuturi (persoane)	33 702	430 966	464 668	33 962	395 856	429 818	35 252	371 065	406 317
Rentabilitatea activelor (%)	3,18	7,55	7,15	1,42	6,74	6,32	0,49	4,10	3,82
Rentabilitatea capitalului propriu (%)	9,69	21,53	20,51	4,14	20,30	18,97	1,47	12,15	11,30
Profit net (mil. lei)	39,29	929,85	969,14	17,64	963,93	981,57	6,32	607,00	613,32

Eficiența utilizării activelor și a capitalului propriu de către entitățile sectorului de creditare nebancaară a rezultat cu rata rentabilității de circa 3,82 la sută, respectiv, 11,30 la sută.

ORGANIZAȚIILE DE CREDITARE NEBANCAARĂ

Valoarea totală a activelor OCN a crescut în semestrul I 2023 cu 3,41 la sută, comparativ cu nivelul înregistrat la finele anului 2022, consemnând valoarea de 14 790,39 mil. lei (conform situațiilor financiare prezentate de OCN).

Tabelul nr. 37 Indicatori generali privind activitatea organizațiilor de creditare nebancaară

Indicatori	2021	2022	Semestrul I 2023	Semestrul I 2023/ 2022 (+,-)	Semestrul I 2023/ 2022 (%)
Numărul de organizații (unități)	163 (143*)	162 (127*)	163 (---*)	1	0,62

Capitalul propriu (mil. lei)	4 319,45	4 749,42	4 995,39	245,97	5,18
Total active (mil. lei)	12 321,85	14 303,20	14 790,39	487,19	3,41
Credite nebancaire și leasing financiar acordate (mil. lei)	11 344,96	13 106,57	13 646,43	539,86	4,12
Credite bancare și împrumuturi primite (mil. lei)	7 167,48	8 642,86	9 025,04	382,18	4,42
Profitul net (mil. lei)	476,38	929,85	607,00	-	-
Rentabilitatea activelor (%)	7,55	6,74	4,10	-2,64	60,83

*OCN care au dreptul de a desfășura activitatea de creditare nebancaară

O analiză a indicatorilor generali privind activitatea OCN arată că, în semestrul I 2023, a continuat dinamica pozitivă a acestora.

În urma intrării în vigoare la 01.09.2022 a Regulamentului privind cerințele de creditare responsabilă aplicate organizațiilor de creditare nebancaară (Hotărârea CNPF nr. 20/5/2022), care are ca scop neadmiterea îndatorării excesive a consumatorilor, continuă încetinirea ritmului de creditare nebancaară. Ca rezultat, numărul beneficiarilor de credite nebancaare/leasing financiar acordate în semestrul I 2023 a consemnat o

descreștere cu 6,3 la sută comparativ cu numărul acestora la începutul perioadei de raportare. Valoarea medie a împrumuturilor acordate unui beneficiar de credite a crescut concomitent cu 11,1 la sută comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2022.

ASOCIAȚIILE DE ECONOMII ȘI ÎMPRUMUT

În semestrul I 2023 numărul membrilor AEÎ a înregistrat un total de 138 896 persoane. Concomitent cu creșterea numărului membrilor AEÎ, numărul beneficiarilor de împrumuturi s-a diminuat cu 3,8 la sută, iar numărul depunătorilor de economii s-a micșorat cu 0,6 la sută.

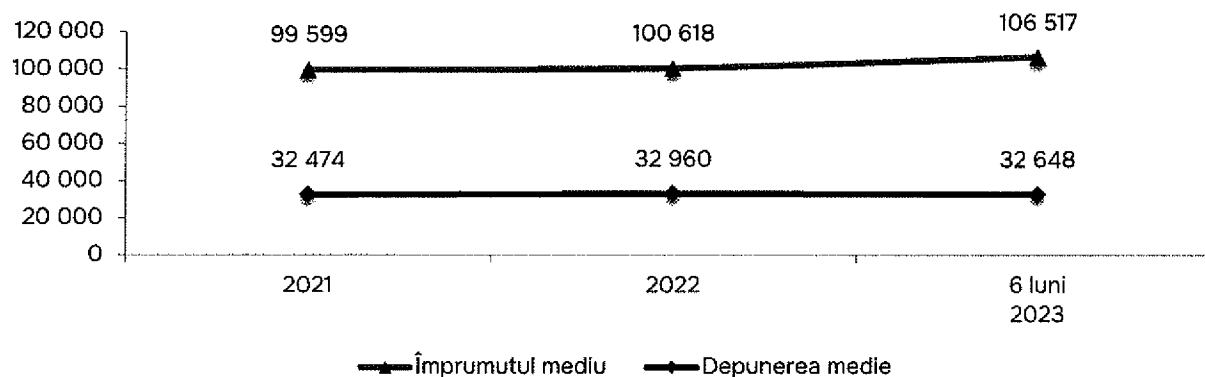
Tabelul nr. 38 Evoluția nr. membrilor AEÎ, beneficiarilor de împrumuturi și depunătorilor de economii

Indicatori	2021			2022			Semestrul I 2023		
	Licență A	Licență B	Total	Licență A	Licență B	Total	Licență A	Licență B	Total
Nr. membrilor	47 833	89 392	137 225	47 737	90 862	138 599	44565	94331	138 896
Nr. beneficiarilor	7 843	25 859	33 702	7 013	26 949	33 962	6204	29 048	35 252
Nr. depunătorilor	-	7 076	7 076	-	6 945	6 945	-	6 987	6 987

Evoluția valorii medii a economiilor atrase sub formă de depuneri denotă în continuare un trend ascendent, consemnând, în semestrul I 2023, valoarea

de 106 517 lei, iar valoarea medie a împrumutului ce revine unui membru beneficiar de împrumut s-a diminuat și a constituit 32 648 lei.

Diagrama nr. 17 Evoluția valorii medii a împrumuturilor și depunerilor de economii în 2021- semestrul I 2023, lei

Potrivit rezultatelor reflectate în situațiile financiare, evoluția înregistrată în dezvoltarea sistemului AEÎ se caracterizează prin următorii indicatori generali de activitate.

Tabelul nr. 39 Indicatorii generali privind activitatea AEÎ

Indicatori	2021 mil. lei	2022 mil. lei	Semestrul I 2023 mil. lei	Semestrul I 2023	
				Ponderea AEÎ cu licență de categoria A (%)	Ponderea AEÎ cu licență de categoria B (%)
Active totale	1 235,23	1 239,39	1 281,62	8,52	91,48
Capital propriu	405,69	425,64	430,90	19,40	80,60
Împrumuturi acordate	1 094,43	1 119,41	1 150,91	8,49	81,51
Depuneri de economii	704,76	698,8	744,23	-	100,00
Credite bancare și împrumuturi primite	92,50	79,8	71,25	31,96	68,04
Profit net (pierderi)	39,29	17,64	6,32	9,18	90,82

Valoarea totală a activelor a crescut în semestrul I 2023 cu circa 3,41 la sută comparativ cu nivelul consemnat la finele anului 2022. Ponderea maximă în structura activelor AEÎ revine împrumuturilor acordate, acestea constituind 83,71 la sută din valoarea totală a activelor.

Tabelul nr. 40 Structura activelor AEÎ în semestrul I 2023, mil. lei

Indicatori	AEÎ cu licență de categoria A (%)	AEÎ cu licență de categoria B (%)
Numerar în casierie, conturi curente, inclusiv și alte elemente de numerar	9,48	3,92
Investiții financiare, inclusiv:	3,13	7,16
- Fondul de lichidități	0,76	6,98
- Valori mobiliare de stat	1,04	-
- Depozite bancare	0,93	0,18
- Alte investiții financiare	0,40	0,00

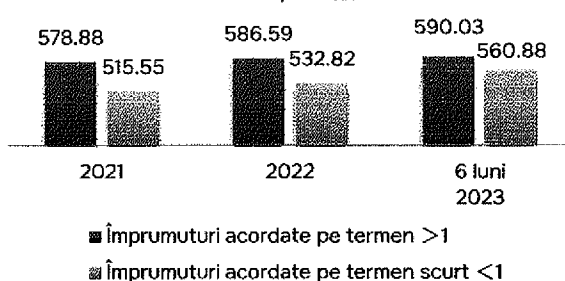
Împrumuturi acordate	89,52	89,83
Creanțe aferente dobânzilor	1,72	2,74
Provizioane pentru împrumuturi acordate și dobânzi aferente	-7,09	-8,90
Imobilizări corporale și necorporale	1,47	3,04
Alte active	1,77	2,21
TOTAL	100	100

Cu referire la structura portofoliului de împrumuturi al AEÎ, împrumuturile cu scadență de până la 1 an au constituit 48,73 la sută din volumul total al împrumuturilor acordate.

Potrivit clasificării împrumuturilor acordate de către AEÎ cu licența de categoria „B” pe direcții de utilizare, cea mai semnificativă parte a împrumuturilor s-a acordat pentru consum: 457,4 mil. lei, urmată de împrumuturile acordate pentru procurarea sau construcția imobilelor: 285,9 mil. lei și împrumuturile acordate în domeniul agriculturii: 178,0 mil. lei.

În structura portofoliului de împrumuturi acordate al AEÎ, împrumuturile pentru care

Diagrama nr. 18 Scadența împrumuturilor acordate de către AEÎ în 2021-semestrul I 2023, mil. lei

se respectă condițiile contractuale (standarde) reprezintă 87,9 la sută. Rata împrumuturilor expirate mai mult de 30 zile a constituit 8,88 la sută, situându-se sub nivelul maxim stabilit de WOCCU cu 1,12 p. p.

Tablei nr. 41 Structura portofoliului de împrumuturi acordate de către AEÎ

Categoría	Împrumuturi acordate (total, mil. lei)		Semestrul I 2023/2022 (%)	Semestrul I 2023 (%)	
	2022	Semestrul I 2023		AEÎ cu licență de categoria A	AEÎ cu licență de categoria B
Standard	997,64	1 011,41	101,38	7,81	92,18
Supravegheat	25,73	37,34	145,12	3,24	96,76
Substandard	13,16	15,61	118,62	1,36	98,64
Dubios	18,30	21,38	116,83	1,86	98,14
Compromis	64,57	65,17	100,93	5,66	94,34
Total	1 119,40	1 150,91	102,81	8,49	91,51

Analizând structura depunerilor de economii după termenul de scadență, se constată că AEÎ mențin tendința de a

accepta depuneri de economii pe termen scurt de până la 1 an (61,28 la sută), pentru

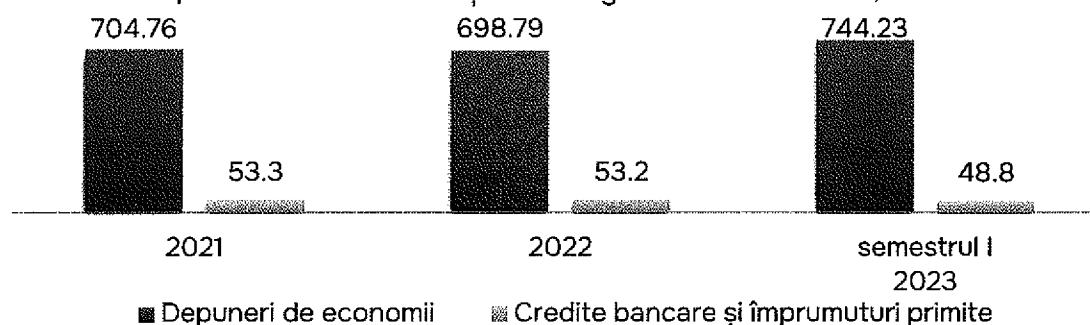
a asigura echilibrul scadențelor în raport cu împrumuturile acordate.

Tabelul nr. 42 Structura depunerilor de economii după termenul de scadență

Termenul de scadență	2021 (mil. lei)	2022 (mil. lei)	Semestrul I 2023 (mil. lei)	Ponderea (%)	
				2022	Semestrul I 2023
Până la 1 lună	33,49	36,67	47,04	5,25	6,32
De la 1 lună până la 3 luni	49,72	48,01	94,67	6,87	12,72
De la 3 luni până la 1 an	323,08	334,14	314,35	47,82	42,24
De la 1 an până la 3 ani	254,28	254,57	265,39	36,43	35,66
De la 3 ani până la 5 ani	35,17	21,07	20,06	3,01	2,70
Peste 5 ani	9,03	4,34	2,72	0,62	0,36
Total	704,77	698,80	744,23	100	100

Rata de finanțare a împrumuturilor acordate din depunerile de economii atrase de AEÎ care dețin licență de categoria B este de 70,66 la sută, consemnând o descreștere cu 1,99 p. p., comparativ cu anul 2022.

Diagrama nr. 19 Volumul depunerilor de economii, al creditelor bancare și al împrumuturilor primite de AEÎ cu licență de categoria B în 2021-2023, mil. lei

Cei mai importanți indicatori financiari, utilizați pentru evaluarea sectorului AEÎ, ca parte componentă a sistemului PEARLS⁷, sunt prezenți în actele normative naționale, respectarea acestora fiind obligatorie. Evaluarea indicatorilor în conformitate cu modelul PEARLS se prezintă în tabelul ce urmează.

Tabelul nr. 43 Analiza PEARLS

Indicatori PEARLS	2022 (%)		Semestrul I 2023 (%)		Nivel/interval recomandat (%)
	AEÎ cu licență de categoria A	AEÎ cu licență de categoria B	AEÎ cu licență de categoria A	AEÎ cu licență de categoria B	

⁷ PEARLS reprezintă un set de indicatori financiari, elaborat de către Consiliul Mondial al Uniunilor de Credit (WOCCU), în scopul evaluării indicatorilor privind structura financiară eficientă, calitatea activelor, lichiditatea și ratele de creștere, stabilind reguli fixe și comparabile pentru

instituțiile financiare. PEARLS este un sistem de monitorizare, care poate oferi îndrumări de management în cadrul AEÎ și, totodată, este un instrument de supraveghere pentru autoritatea de supraveghere.

Valoarea netă a portofoliului de împrumut/ Total active	82,80	82,66	83,29	81,90	70-80
Împrumuturi cu termen expirat/ Total portofoliu de împrumut	6,39	8,80	6,42	9,10	≤ 5
Provizioane pentru pierderi la împrumuturi compromise/ Valoarea împrumuturilor compromise	100,00	100,00	100,00	100,00	100
Investiții lichide/ Total active	13,11	10,34	12,91	11,08	≤ 20
Investiții în Fondul depunerilor de economii/ Depuneri de economii	X	10,21	X	10,10	≥ 10
Investiții nefinanciare/ Total active	3,33	5,38	3,23	5,25	tendința 0%
Depuneri de economii/ Total active	X	62,12	X	63,48	70-80
Credite bancare și împrumuturi primite/ Total active	23,28	4,73	20,86	4,13	0-5
Rezerva instituțională/ Total active	72,51	30,32	76,58	29,62	≥ 10
Total cheltuieli administrative/ Total active	22,30	11,60	---	6,07	5

Raportul dintre valoarea netă a portofoliului de împrumuturi manifestă o ușoară diminuare, însă acesta se încadrează în intervalul recomandat de WOCCU⁸. Ponderea împrumuturilor cu termen expirat, în semestrul I 2023, a depășit nivelul maxim recomandat de 5 la sută.

Mărimea surselor de finanțare ale AEÎ cu licență de categoria B din contul depunerilor de economii, în semestrul I 2023, nu a atins nivelul minim recomandat de WOCCU (70–80 la sută), cota raportului dintre valoarea depunerilor de economii și activele totale fiind de 63,48 la sută, în descreștere cu 1,36 p. p., comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2022. Totodată, se observă tendința de diminuare a raportului dintre credite bancare + împrumuturi primite la total active în cazul

AEÎ care dețin licență de categoria A cu 2,42 p. p. și în cazul AEÎ care dețin licență de categoria B cu 0,60 p. p..

Raportul dintre valoarea rezervei instituționale (capitalul instituțional) și valoarea totală a activelor (Semestrul I 2023) a înregistrat valori mult mai mari decât limita minimă recomandată de 10,0 la sută. În acest context, se constată tendința AEÎ de a constitui rezerve suplimentare pentru acoperirea potențialelor pierderi operaționale, investiționale, financiare sau excepționale, astfel diminuând riscul de insolvabilitate.

BIROURILE ISTORIILOR DE CREDIT

La situația din 30.06.2023, 4 birouri ale istoriilor de credit dețin licențe pentru activitatea de prestare a serviciilor de

⁸ https://www.woccu.org/documents/PEARLS_techguide

formare, prelucrare și păstrare a istoriilor de credit, precum și de prezentare a rapoartelor de credit și de prestare a serviciilor aferente.

Numărul total de participanți la schimbul informațional (entități ce au încheiate contracte cu cel puțin un birou al istoriilor de credit în calitate de surse/utilizatori a

istoriilor de credit) îi constituie 10 bănci, circa 150 OCN, circa 50 AEÎ și o asociație națională centrală de economii și împrumut, precum și persoane juridice prestatoare de servicii de telecomunicații, de servicii comunale și persoane juridice care acordă/furnizează bunuri și servicii în credit.

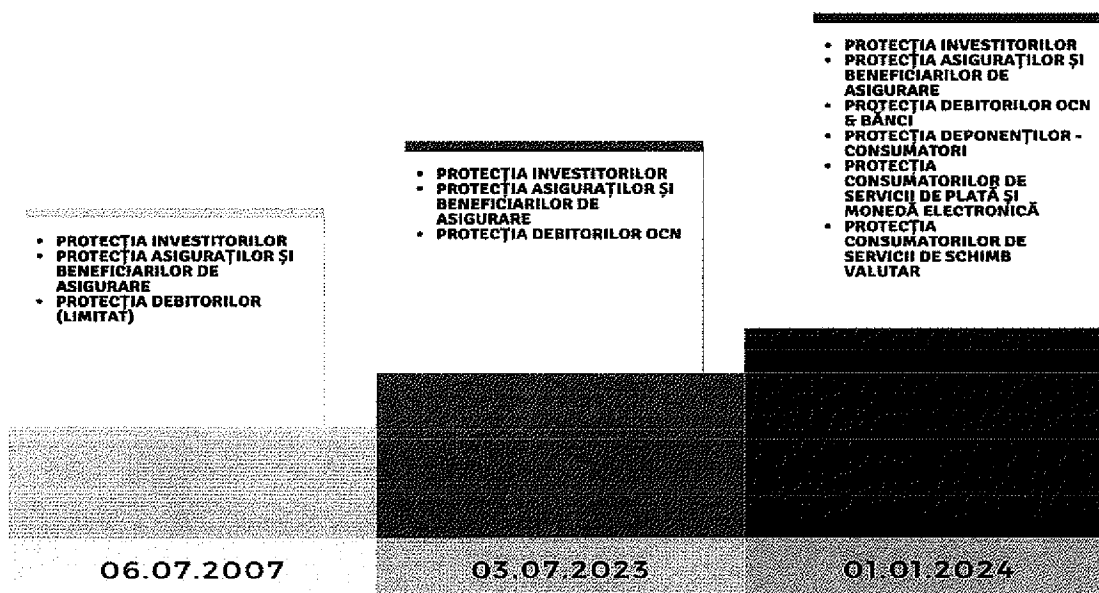
2. PROTECȚIA CONSUMATORILOR DE SERVICII FINANCIARE

CADRUL INSTITUȚIONAL

Protecția consumatorilor de servicii financiare este crucială pentru asigurarea unui tratament echitabil și transparent față de aceștia, sporirea încrederii în servicii financiare și, respectiv, asigurarea unui nivel mai înalt de incluziune financiară.

Prin Legea nr. 175 din 30.06.2023, CNPF a fost investită cu competențe de reglementare și supraveghere a subiecților raporturilor ce țin de reglementarea, supravegherea și controlul în domeniul protecției drepturilor consumatorilor. Demararea reformei a fost dictată de necesitatea creării unui cadru instituțional

unic de reglementare și supraveghere a activității de protecție a consumatorilor de servicii financiare atât bancare, cât și nebancale. Astfel, au fost consolidate mandatele și instrumentele de asigurare a respectării drepturilor consumatorilor, care, anterior erau divizate între mai multe autorități publice: CNPF, Banca Națională a Moldovei și Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor, fapt ce crea confuzie și genera o eficiență mai scăzută. Acest mandat completează celelalte roluri ale autorității, printre care protecția investitorilor și promovarea politicilor de educație și incluziune financiară.

Pentru a reuși îndeplinirea noilor atribuții, CNPF a efectuat o serie de modificări a structurii organizatorice și a dezvoltat reglementări interne de activitate a noilor subdiviziuni. Totodată, au fost efectuate angajări, precum și activități de

îmbunătățire a capacităților și consolidare a cunoștințelor angajaților antrenați în realizarea mandatului autorității pe dimensiunea protecției consumatorilor de servicii financiare.

2.1. ACTIVITĂȚI DE DOCUMENTARE/REGLEMENTARE

Pe parcursul anului 2023, CNPF și-a focusat activitatea pe elaborarea actelor normative secundare, în vederea punerii în aplicare a dispozițiilor legale ce țin de competența autorității publice. În acest sens au fost elaborate 4 recomandări cu caracter opțional dintre care:

- 1 recomandare pentru aplicarea unor dispoziții ale Legii nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor;
- 1 recomandare pentru aplicarea unor dispoziții ale Legii nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori;
- 2 recomandări pentru asigurarea aplicării uniforme a Legii nr. 106/2022 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule.

Totodată, a fost elaborat și propus pentru consultări publice „Proiectul de Hotărâre privind aprobarea formei și conținutului unor formulare tipizate aferente asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru pagube produse de vehicule și instrucțiunilor privind completarea acestora”, care vizează următoarele documente unice pentru toți asigurătorii:

- cererea pentru încheierea contractului de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule (asigurare obligatorie RCA internă);
- cererea pentru încheierea contractului de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule (asigurare obligatorie RCA externă „Carte Verde”);
- contractul de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule (asigurare obligatorie RCA internă);
- polița de asigurare obligatorie RCA internă;

- contractul de asigurare de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule (asigurare obligatorie RCA externă „Carte Verde”);

- certificatul de asigurare „Carte Verde”;

- cererea de despăgubire;

- procesul-verbal de constatare a pagubelor.

Implementarea formularelor unice ale cererii de despăgubire și procesului-verbal de constatare a pagubelor reprezintă niște elemente noi pentru sectorul asigurării și vor permite uniformizarea practicilor la nivel de piață.

În ceea ce privește realizarea mandatului de protecție a consumatorilor/investitorilor pe piața de capital, important a puncta că acesta reprezintă obiectivul major, în jurul căruia se circumscriu toate celelalte atribuții conferite de lege CNPF pe acest segment de piață. Din această perspectivă, realizarea acestui mandat se bazează pe cele două elemente-cheie ale activității CNPF - de reglementare și supraveghere, un accent puternic fiind pus, totodată, pe aspectele de asigurare de către autoritate a transparenței pieței, informarea corespunzătoare a investitorilor și diseminarea de informații corecte, complete și la timp de către emitenți, dar și pe educația financiară continuă a populației.

Astfel, activitățile-cheie de reglementare pe protecția investitorilor, care investesc în instrumente financiare în cadrul ofertelor publice și/sau care apelează la servicii de investiții și/sau care aderă în calitate de participanți la organisme de plasament colectiv/fonduri de pensii facultative, s-au focusat în perioada de raportare în mod special pe:

- participarea activă a CNPF în consultările publice și definitivarea proiectului de Lege

privind furnizorii de finanțare participativă, lege adoptată la 07.07.2023. Pornind de la prevederile Legii în cauză, platformele de crowdfunding, care vor intermedia finanțarea pentru business și pentru consum vor intra în sfera de reglementare și supraveghere a CNPF, având la bază un cadru de reglementare robust în ceea ce privește protecția investitorilor pe aceste platforme;

- adoptarea de către CNPF a 7 acte normative necesare aplicării Legii nr. 2/2020 privind organismele de plasament colectiv, asigurându-se primordial obiectivul privind administrarea fiduciară prudentă a activelor investitorilor orientați în a obține câștiguri din piețele de capital;
- adoptarea de către CNPF a 2 acte normative necesare aplicării Legii nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative, implicit prin stabilirea obligațiilor clare de transparență în relația cu participanții fondurilor de pensii facultative;
- consolidarea legislației în domeniul pieței de capital pentru a spori gradul de încredere a investitorilor în instrumentele financiare ale pieței de capital prin creșterea plafonului de compensare a investitorilor, combaterea abuzului pe piață, creșterea transparenței, sporirea rolului guvernantei corporative etc.;

În vederea asigurării transparenței procesului de desfășurare a activității de supraveghere și control, prin Hotărârea

CNPF nr. 60/10 din 05.12.2023, a fost aprobat Regulamentul cu privire la procedura administrativă de control, care are drept scop creșterea nivelului de comprehensibilitate și transparență a acțiunilor CNPF, prin crearea unui cadru procedural și material, cu caracter public, al activității de control desfășurate de către autoritate pe piața financiară nebancaară.

În vederea asigurării preluării celor mai bune practici în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiare, cu suportul proiectului „Reforme Instituționale și Structurale în Republica Moldova” al USAID (MISRA), a fost elaborat Raportul „Îmbunătățirea Protecției Consumatorilor Financiar din Moldova”, precum și 2 note analitice „Bune practici internaționale privind dezvăluirea și transparența informațiilor despre produse și regimul de reglementare actual din Moldova”, „Soluționarea internă a reclamațiilor și sistemele alternative de soluționare a litigiilor: bune practici internaționale, cadrul de reglementare actual al Republicii Moldova și recomandări provizorii”. Totodată, în scopul oferirii unei certitudini în ceea ce privește tendințele regulatorii în domeniul protecției consumatorilor financiar, CNPF, în parteneriat cu proiectul „Reforme Instituționale și Structurale în Republica Moldova” au desfășurat masa rotundă „*Protecția consumatorului în contextul noului mandat al CNPF*”.

2.2. ACTIVITĂȚI DE SUPRAVEGHERE ȘI CONTROL

Pe parcursul anului 2023, CNPF a desfășurat activități de control, inter alia, privind respectarea dispozițiilor îndreptate spre protecția consumatorului – plafonarea ratei dobânzii și a altor plăți aferente⁹. Așadar, în cadrul controalelor tematice desfășurate la două organizații de creditare nebanară și la o asociație de economii și împrumut, a fost constatată depășirea limitărilor legislative, fiind prescrisă restituirea sau anularea plăților aferente contractelor de credit/împrumut în sumă de circa 113,8 milioane de lei în cazul a circa 12 400 de contracte de credit/împrumut. Prin prisma activității de supraveghere și control pe piața de capital, autoritatea urmărește, cu prioritate, respectarea drepturilor și intereselor investitorilor, prin verificări atât periodice (controale complexe), cât și în mod continuu (monitorizarea din oficiu) asupra conduitei, iar, în scopul diminuării riscurilor de pierdere a activelor materiale transmise în custodia intermediarilor, potrivit reglementărilor legale, CNPF a instituit și administrează Fondul de compensare a investitorilor, promovând, în acest scop, creșterea valorii minime compensabile din acest Fond de la 6 000 lei la echivalentul în lei a 1 000 euro. Potrivit resurselor acumulate de către Fond la situația din 31.12.2023, în mediu, nivelul de acoperire a activelor investitorilor care intră într-o relație cu un broker local licențiat (societate de investiții) este de circa 84 la sută, fapt ce asigură capacitatea Fondului de plată a compensației în limita plafonului de compensare (1 000 euro) pentru investitorii compensabili.

⁹ Se interzice:

a) aplicarea ratei dobânzii de credit anuale specificate în contractul de credit dacă aceasta depășește 50%, iar toate celelalte plăți aferente (comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plată), cu excepția dobânzii, pe o zi de credit depășesc 0,04% din valoarea totală a creditului;

În context, din perspectiva controalelor realizate, a se menționa că acestea urmăresc obiectivul de a proteja și informa corespunzător consumatorii, și sunt orientate spre identificarea riscurilor la nivelul entității, precum și îndrumarea acestora în vederea remedierii deficiențelor constatate/ gestionării corespunzătoare a riscurilor identificate, astfel conducând la o diminuare a situațiilor de conduită inadecvată a entităților în relația cu clienții/investitorii.

De asemenea, pentru a răspunde nevoilor consumatorilor, CNPF intervine cu măsuri și activități orientate spre asigurarea dezvoltării adecvate a informațiilor atât de către entitățile supravegheate, dar, mai cu seamă, de către emitenții de valori mobiliare în procesul de diseminare a informațiilor către investitori. Din această perspectivă, important a evidenția contribuția regulatorului întru asigurarea oferirii unui spectru adecvat și suficient de informații în procesul de dezvoltare a informațiilor pe piața de capital, cu precădere, a celor ce țin de aspectele de guvernanță corporativă a emitenților de valori mobiliare, care circulă pe piața reglementată sau în cadrul unui MTF, dar și în procesele de elaborare și aprobare a prospectelor de emisie publică a valorilor mobiliare adresate investitorilor, inclusiv pe partea de prospecte publice de preluare, mai ales a celor ce implică procedura de retragere obligatorie ai acționarilor minoritari de pe piață. Astfel, prin prisma obiectivului de protecție a investitorilor, important a remarca contribuția, în anul de raport, a regulatorului în susținerea întregului proces de lansare,

b) stabilirea costului total al creditului (care include dobânzi, comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plată) mai mare decât valoarea debursată conform contractului respectiv (sau valoarea de intrare a bunului în contractul de leasing financiar), credit care nu este destinat achiziționării, construcției sau renovării (modernizării) unei locuințe garantate cu un bun imobil în vederea asigurării obligației de plată a creditului respectiv.

de către MAIB, a programului de ofertă publică de obligațiuni corporative. Eforturile și implicarea regulatorului fiind orientate pentru o expunerea clară și pe înțelesul investitorilor a condițiilor de ofertă, asigurând, în cele din urmă, emiterea unui prospect în structura și conținutul solicitat de acquis-ul comunitar, cu un volum suficient de informații pentru

ca investitorii să decidă, asumat, investirea în acest instrument financiar. Pe partea de prospecte ce implică retragerea obligatorie a acționarilor minoritari (4 la număr), CNPF a acționat, în toate cazurile, din perspectiva protecției acționarilor minoritari, asigurând aplicarea conformă a cerințelor de determinare a prețului echitabil în procedura de retragere.

2.3. GESTIONAREA ȘI SOLUȚIONAREA RECLAMAȚIILOR

Una dintre funcțiile de bază ale CNPF pe segmentul protecției consumatorilor este recepționarea, investigarea și soluționarea reclamațiilor consumatorilor de servicii financiare.

Direcția suport consumatori din cadrul autorității, instituită în iulie 2023, are drept obiectiv oferirea, în timp util, a unei aprecieri a acțiunilor prestatorilor de servicii financiare.

Analiza reclamațiilor consumatorilor și reacția sectorului permit CNPF să înțeleagă tipurile de provocări pe care le întâmpină consumatorii în ceea ce privește produsele și serviciile financiare și modul în care companiile reacționează la preocupările acestora. CNPF utilizează aceste informații pentru a evalua riscurile asociate anumitor profesioniști și a prioritiza acțiunile autorității de supraveghere.

CNPF utilizează o varietate de instrumente și abordări care ajută personalul în

SOLUȚIONAREA RECLAMAȚIILOR ÎN FORMĂ SCRISĂ SAU ÎN FORMĂ ELECTRONICĂ

CNPF acordă o atenție deosebită reclamațiilor consumatorilor privind serviciile financiare, ținând cont de impactul asupra nivelului de bunăstare a consumatorilor atunci când le sunt încălcate drepturile.

Pe parcursul anului 2023, CNPF a recepționat peste 470 de reclamații

identificarea tendințelor și potențiale prejudicii aduse consumatorilor. Exemplele includ:

- monitorizarea volumului reclamațiilor pe diferite variabile, cum ar fi produs, problemă, subprodus, subproblemă, companie și răspunsul profesionistului;
- analiza volumului plângerilor în dinamică;
- examinarea cohortelor de reclamații și a răspunsurilor companiei pentru a evalua acuratețea, oportunitatea și caracterul complet al răspunsurilor;
- propuneri de efectuare a amendamentelor la cadrul normativ.

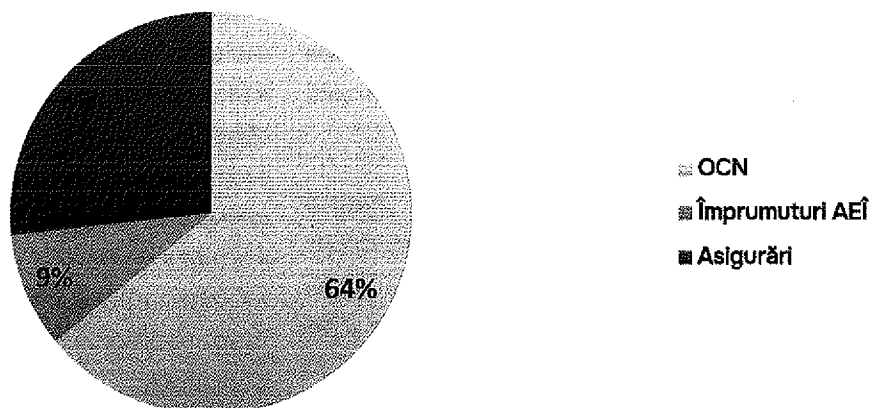
În acest sens, au fost dezvoltate patru canale de comunicare cu publicul:

- reclamații în formă scrisă sau în formă electronică;
- audieri în incinta CNPF;
- consultații prin intermediul serviciilor de telefonie;
- comunicarea prin intermediul rețelelor sociale.

parvenite din partea consumatorilor, care vizează, în special, activitatea organizațiilor de creditare nebanară, asociațiilor de economii și împrumut, societăților de asigurare și intermediarilor în asigurări, dintre care 53 au fost redirecționate altor autorități publice competente¹⁰.

¹⁰ CNPF a exercitat mandatul de autoritate de supraveghere a activității AEI până pe data de 1 iulie 2023

Diagrama nr. 20 Sinteza reclamațiilor recepționate în cadrul CNPF

Din analiza reclamațiilor parvenite, rezultă că cele mai multe informații solicitate și pretenții înaintate de consumatori au vizat sectorul de creditare nebancaară și sectorul de asigurări.

Sectorul de creditare nebancaară

Autoritatea de supraveghere a asigurat pe parcursul anului 2023 protejarea drepturilor consumatorilor și transparența în prestarea serviciilor financiare, în domeniul acordării de credite de către sectorul de creditare nebancaară.

În cadrul activității de instrumentare și soluționare a reclamațiilor în sectorul de creditare nebancaară, au fost soluționate și procesate 305 reclamații privind verificarea respectării legislației în domeniul contractelor de credit și în domeniul contractelor de împrumut (încheiate cu AEI) cu privire la calcularea dobânzii contractuale și a altor plăți aferente, precum și a constatării clauzelor abuzive contractuale cu privire la comisioane și taxe, penalități, rezoluțiune etc.

Urmare a examinării reclamațiilor depuse de către consumatori, CNPF a finalizat verificarea respectării legislației în domeniul

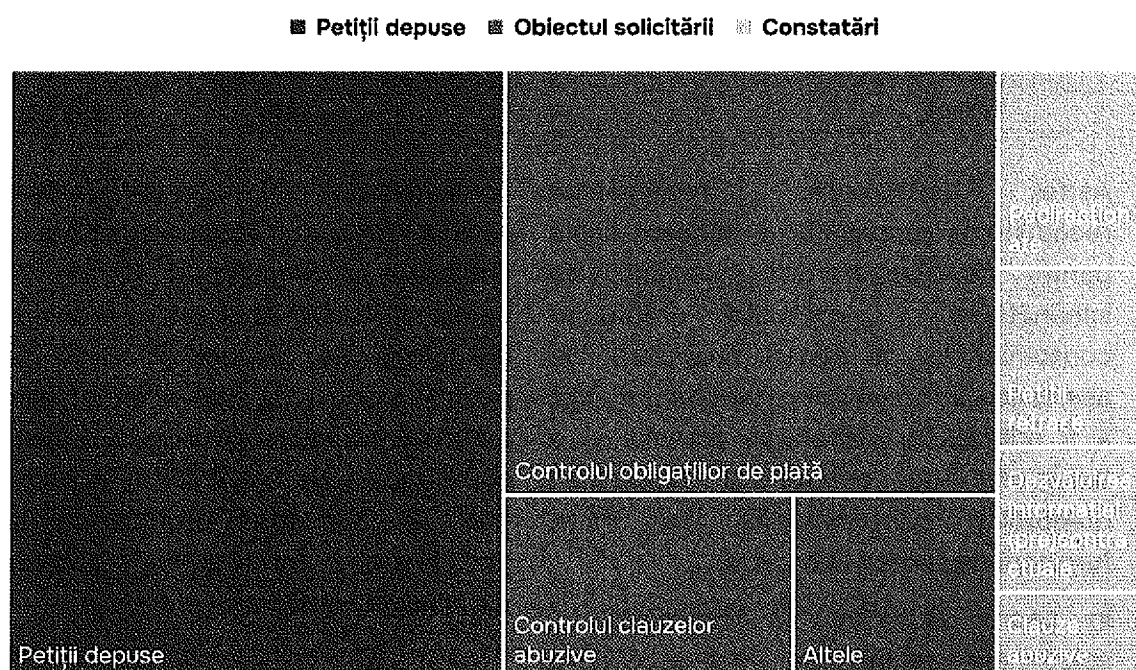
contractelor de credit pentru consumatori, precum și a examinat contractele în cauză prin prisma identificării clauzelor abuzive, fiind aprobate măsuri materializate în emiterea a 14 decizii.

În cadrul analizei contractelor de credit, autoritatea de supraveghere a constatat o serie de clauze abuzive în ceea ce privește penalitățile și comisioanele percepute, limitarea drepturilor debitorilor-consumatori privind dreptul de dispoziție cu proprietatea acestora. Totodată, au fost constatate abateri de la prevederile Legii nr. 202/2013 în partea ce ține de transparența informației precontractuale și contractuale, limitarea aplicării ratei dobânzii și a altor plăți aferente dobânzii, context în care autoritatea a prescris creditorilor dreptul de a încasa doar suma inițială debursată, după caz, restituirea surplusului încasat. Urmare a respectivelor verificări, creditorii au casat obligații de plată în sumă de **circa un milion de lei**.

În context, a se nota că, în urma verificărilor desfășurate de CNPF în baza reclamațiilor parvenite de la consumatori, unele organizații de creditare nebancaară au inițiat remediarea reclamațiilor și revizuirea contractelor de credit direct cu beneficiarii,

fără o decizie din partea autorității în acest sens (8,6 la sută).

Diagrama nr. 21 Sinteza reclamațiilor în domeniul creditării

Plaja asigurărilor

Dreptul de a înainta reclamații are scopul de a oferi contractanților, asiguraților și beneficiarilor serviciilor de asigurare posibilitatea de a se adresa, într-un mod simplu, către CNPF, pentru a formula doleanțe sau cereri, în vederea luării de măsuri.

În 2023, au fost înregistrate, analizate și soluționate 146 de reclamații, dintre care 3 redirecționate către alte autorități publice competente.

Aspectul cel mai des reclamat de către petenți în 2023 a fost refuzul societăților de asigurare de a achita, total sau parțial, despăgubirea de asigurare (44 cazuri sau 34 la sută), urmat de dezacord cu suma despăgubirii de asigurare (57 cazuri sau 39 la sută) și tergiversarea termenelor de regularizare a dosarelor de daune (14 cazuri sau circa 10 la sută) etc.

Tabelul nr. 44 Ponderea reclamațiilor în funcție de subiectele abordate

Nr. d/o	Subiectele reclamațiilor	Numărul reclamațiilor înregistrate	Ponderea în total reclamate (%)
1	Controlul clauzelor abuzive	2	1.37
2	Tergiversarea achitării despăgubirii de asigurare	14	9.59
3	Dezacord cu suma despăgubirii de asigurare	57	39.04
4	Refuz de plată a despăgubirii de asigurare	54	36.99
5	Refuz de plată a despăgubirii de asigurare (procedura de constatare amiabilă)	10	6.85

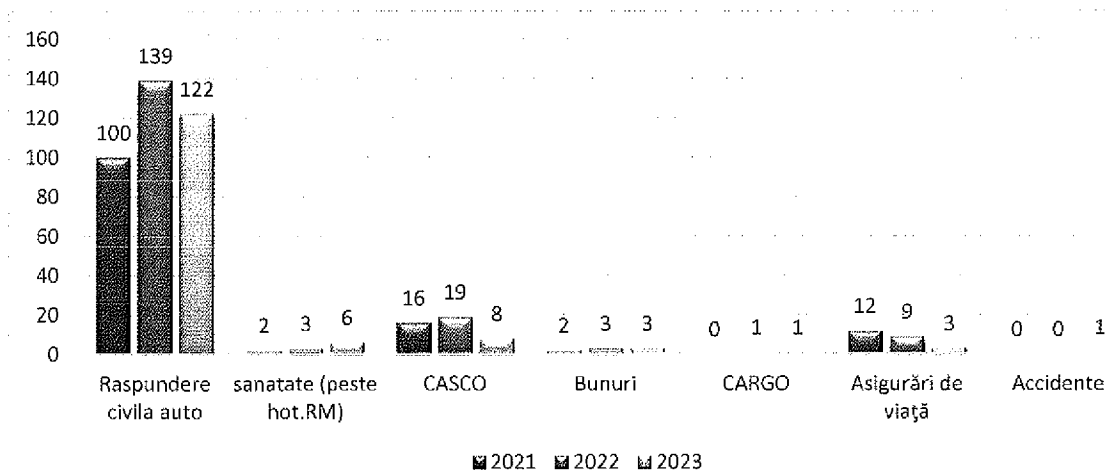
6	Neachitarea în termen a indemnizației de asigurare (pensiei suplimentare)	3	2.05
7	Alte chestiuni abordate (dezacordul cu modalitatea de plată a despăgubirii, dezacordul cu comportamentul angajaților asigurătorului, neprezentarea dosarului de daună etc.)	6	4.11
	TOTAL	146	100.00

Astfel, examinarea reclamațiilor recepționate reprezintă un element-cheie pentru la elaborarea măsurilor de îmbunătățire a respectării drepturilor consumatorilor de servicii financiare. De asemenea, informațiile prezentate urmează a fi utilizate la elaborarea planului și a tematicilor de control al respectării drepturilor consumatorilor de către furnizorii de servicii financiare.

În cadrul acțiunilor de examinare și soluționare a reclamațiilor depuse de către

consumatori, CNPF a aprobat 1 decizie, prin care a constatat încălcarea de către o entitate a prevederilor art. 18¹ alin. (8) din Legea nr. 414/2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule (aplicabile pentru contractele de asigurare încheiate până la data de 01.04.2023) în partea ce ține de înlăturarea erorilor admise la completarea formularului „Constatare amiabilă de accident”.

Diagrama nr. 22 Numărul reclamațiilor examinate în funcție de clasă/tip de asigurare, 2021-2023

În funcție de clasă/tip de asigurare, preponderența o dețin reclamațiile din categoria asigurărilor generale, în special asigurările RCA (122 reclamații sau 83 la sută) și asigurarea facultativă CASCO (8 reclamații sau 5,5 la sută), urmate de asigurările de sănătate pentru călători în străinătate (medicale peste hotare), care înregistrează o tendință de creștere cu 50

la sută. Mai mult, se atestă reclamații ce vizează, simultan, atât activitatea de creditare, cât și contractele de asigurare în cazul cărora primele de asigurare au fost achitate prin intermediul unui credit.

Din punctul de vedere al provenienței reclamațiilor înregistrate pe segmentul asigurări, peste 90 la sută au fost transmise de către petiționari în nume

propriu sau prin reprezentanți legali, restul fiind readresate conform competenței de către alte autorități.

Plaja de capital

În perioada de raportare, accentul în activitatea de protecție a investitorilor și consumatorilor a fost pus în special pe soluționarea riguroasă și în conformitate cu normele legale a petițiilor și sesizărilor primite, care vizau diverse aspecte, inclusiv presupuse încălcări ale legislației de către entitățile supravegheate. Astfel, pe

sectorul aferent pieței de capital, au fost înregistrate, în total, 199 de petiții, atestându-se o creștere cu 39,2 la sută, față de anul 2022, când au fost consemnate circa 143 adresări către autoritate.

Din punctul de vedere al provenienței petițiilor înregistrate pe piața de capital, puțin peste 68 la sută au fost transmise de către petiționari în nume propriu, celelalte fiind transmise prin intermediul altor entități/autorități.

Tabelul nr. 45 Ponderea petițiilor examinate, în funcție de proveniența acestora

Nr. crt.	Proveniența petițiilor	Număr petiții înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	Transmise de către petiționari în nume propriu	136	68,34
2	Readresate de alte autorități, conform competenței	29	14,57
3	Parvenite de la reprezentanții legali ai petiționarilor (avocați, reprezentanți prin procură, notari etc.)	34	17,09
	Total	199	100

Repartiția petițiilor pe tipuri de entități reclamate arată că întâietatea în totalul petițiilor o dețin cele remise de către persoanele fizice/persoanele juridice, altele decât emitenții sau participanții profesioniști (53,77 la sută), autoritățile

publice (23,11 la sută), participanții profesioniști ai pieței de capital (11,56 la sută) și emitenții de valori mobiliare (11,56 la sută), situație evidențiată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 46 Ponderea petițiilor în funcție de tipurile entităților reclamate

Nr. crt.	Tipuri de entități reclamate	Număr petiții înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	Emitenți	23	11,56
2	Autorități publice	46	23,11
3	Participanți profesioniști pe piața de capital	23	11,56
4	Persoane fizice/ persoane juridice, altele decât emitenți sau participanți profesioniști	107	53,77
	Total	199	100

În ceea ce privește tipurile de operațiuni reclamate (subiectul petițiilor) de către

petiționari, cele mai multe petiții s-au referit la verificarea deținerii de acțiuni/plata

dividendelor (30,16 la sută), urmate de petițiile referitoare la respectarea drepturilor acționarilor (12,07 la sută), aplicarea prevederilor actelor normative (6,03 la sută), precum și modul de înregistrare a tranzacțiilor pe piața secundară (5,53 la sută).

Tabelul nr. 47 Ponderea petițiilor în funcție de tipurile de operațiuni reclamate (subiectul petițiilor)

Nr. crt.	Tipuri de operațiuni reclamate	Număr petiții înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	Convocare și desfășurare AGA	9	4,52
2	Respectarea drepturilor acționarilor	24	12,07
3	Verificare dețineri acțiuni/plata dividende	60	30,16
4	Efectuarea investițiilor în acțiuni, contra bonurilor patrimoniale	3	1,5
5	Dezvăluirea informației de către participanții pieței de capital	x	x
6	Informații aferente Fondurilor de investiții în proces de lichidare	7	3,51
7	Răscumpărarea/achiziționarea acțiunilor deținute	2	1,0
8	Tranzacții de proporții	5	2,51
9	Serviciile participanților profesioniști pe piața de capital	4	2,01
10	Înregistrarea tranzacțiilor pe piața secundară	11	5,53
11	Procedura de retragere obligatorie	2	1,01
12	Aplicarea prevederilor actelor normative	12	6,03
13	Diverse	60	30,15
	Total	199	100

Important de remarcat că, din totalul petițiilor conexe sectorului pieței de capital, în anul de raport, cu excepția doar a unui singur caz, când regulatorul a intervenit cu prescripții către emitent în scopul asigurării exercitării dreptului acționarului la informare, nu au fost constatate încălcări majore ale legislației, care ar fi dus la prejudicierea acționarilor/consumatorilor. Corespunzător, în toate cazurile examinate, solicitanților le-au fost oferite explicațiile exhaustive privind prevederile legislației aferente chestiunilor abordate.

Totodată, în contextul măsurilor de protecție a investitorilor/consumatorilor, CNPF a continuat activitatea sa de

monitorizare constantă a tendințelor și vulnerabilităților în procesele instituite pe piață, venind cu acțiuni de remediere, atunci când acestea se impuneau. Astfel, în contextul creșterii numărului de petiții prin care se reclama deficiențele de convocare a adunării generale anuale a acționarilor prin corespondență, dar și a exercitării dreptului acționarului majoritar de a solicita convocarea AGA extraordinară, CNPF a intervenit cu modificări în legislația primară, în acest sens, fiind elaborate și promovate propuneri de modificare a legislației sectoriale, acestea regăsindu-și finalitatea prin aprobarea Legii nr.

101/2023 (aspecte conexe de guvernanță corporativă și piața de capital).

AUDIERI ÎN INCINTA CNPF

În perioada de raportare, au fost oferite peste 85 de consultații în incinta CNPF, în calitate de subiecte de actualitate fiind asigurarea calculării corecte a plăților aferente contractelor de credit și

exprimarea dezacordurilor în ceea ce privește suma despăgubirii RCA sau procedura de regularizare a dosarelor de daune.

CONSULTAȚII PRIN INTERMEDIUL SERVICIILOR DE TELEFONIE

Pentru a oferi suport consultativ de specialitate, dar și pentru a facilita dialogul cu beneficiarii de servicii financiare, CNPF a lansat în data de 11 septembrie 2023, **Linia telefonică de informare pentru consumatorii de servicii financiare**, care poate fi apelată de către orice consumator în cazul unor neclarități sau întrebări cu privire la legislația ce reglementează drepturile consumatorilor de servicii financiare sau pentru a împărtăși opiniile/sugestiile cu privire la îmbunătățirea serviciilor financiare.

Astfel, CNPF a asigurat cadrul necesar pentru interacțiunea cu peste 500 de consumatori prin intermediul Liniei telefonice de informare pentru consumatorii de servicii financiare, aplicațiilor specifice de informare și prin soluționarea reclamațiilor.

Prin intermediul Liniei telefonice de informare pentru consumatorii de servicii financiare (telefonul consumatorului **022 85 95 95**), CNPF asigură o contribuție semnificativă în ceea ce privește creșterea nivelului de informare a consumatorilor privind legislația ce reglementează piața financiară și drepturile pe care le au aceștia în calitate de consumatori ai serviciilor financiare, prestate de subiecții prevăzuți la art. 4 alin. (21) din Legea nr. 192/1998.

Calitatea asistenței de specialitate acordată consumatorilor prin intermediul Liniei telefonice de informare pentru

consumatorii de servicii financiare se află într-o continuă dezvoltare în cadrul CNPF.

Consumatorul care apelează la telefonul consumatorului este evaluat cu privire la nivelul de cunoștințe și experiență, iar apoi îi sunt comunicate informațiile solicitate în funcție de pregătirea și experiența sa. Totodată, îi sunt specificate riscurile la care se poate expune în cazul alegerii unor produse financiare neconforme și i se recomandă adoptarea deciziilor doar atunci când acesta înțelege riscurile asociate și poate susține financiar eventualele pierderi.

Astfel, prin intermediul Liniei telefonice de informare pentru consumatorii de servicii financiare, de către specialiștii din cadrul Direcției suport consumatori au fost preluate și soluționate peste 300 apeluri.

Din analiza apelurilor recepționate s-a relevat că cele mai multe informații solicitate de consumatori au vizat sectorul de creditare nebancaară (peste 250 de apeluri) și sectorul de asigurări (peste 50 apeluri), după care au urmat solicitările privind alte tipuri de informații (peste 20 de apeluri). În context, a se remarca că, în cea mai mare parte, au fost solicitate informații privind verificarea respectării legislației în domeniul contractelor de credit pentru consumatori, precum și a legislației în domeniul răspunderii civile auto pentru pagube produse de vehicul la regularizarea dosarelor de daune.

Consumatorii care au telefonat au beneficiat de consiliere de specialitate și recomandări în funcție de specificul solicitării adresate, oferite de specialiștii Direcției suport consumatori, responsabilă de preluarea apelurilor și informarea consumatorilor.

COMUNICAREA PRIN INTERMEDIUL REȚELELOR SOCIALE

CNPF a încurajat comunicarea prin intermediul rețelelor sociale Facebook și LinkedIn, în mod particular, consumatorii fiind încurajați să apeleze „Telefonul Consumatorului” sau să se apropie în incinta CNPF, în vederea obținerii unei consultări profesionale.

• Activități de reprezentare a drepturilor consumatorilor în instanțe de judecată

Odată cu investirea cu un nou mandat (03.07.2024), CNPF a preluat calitatea procesuală de reclamant/intervenient/pârât în cauzele civile în care era antrenat, ca parte, Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare

CONCLUZII ȘI PROVOCĂRI

Pe parcursul anului 2024, CNPF se va focusa pe:

- elaborarea propunerilor de completare a cadrului normativ cu cerințe de dezvoltare a informației precontractuale și contractuale pentru o gamă extinsă de produse financiare;
- elaborarea propunerilor de înăsprire a măsurilor aferente nerespectării de către profesioniști a prevederilor cadrului normativ;
- optimizarea procesului de soluționare/răspuns la reclamațiile înregistrate la CNPF, precum și a modului de interacțiune cu

Totodată, în perioadă de raportare, peste 70 de consumatori au beneficiat de asistență de specialitate la sediul CNPF, suplimentar celor care au beneficiat de asistența de specialitate acordată prin intermediul Liniei telefonice de informare pentru consumatorii de servicii financiare.

Mai mult, a fost lansată compania de informare #CNPFexplică, care într-un mod interactiv oferă răspunsuri la cele mai actuale întrebări ale consumatorilor aferente asigurărilor și creditării.

și Protecția Consumatorului, în 282 de acțiuni.

De asemenea, în contextul mandatului „protecția consumatorului”, CNPF a înaintat 1 acțiune civilă, urmare a aprobării actului administrativ de constatare a clauzelor abuzive în contractele de credit.

consumatorii/asigurătorii prin organizarea audierilor în incinta CNPF;

- demararea procedurilor de control al participanților profesioniști în raport cu care au fost constatate încălcări în procesul de examinare a reclamațiilor;
- informarea consumatorilor asupra principalelor drepturi și obligații pe care le dețin prin emiterea de mesaje de interes public, ghiduri, pliante, spoturi și alte materiale educative destinate acestora, plasarea comunicatelor de presă, apariții media, desfășurarea campaniilor media, organizarea meselor rotunde și a vizitelor de consultanță.

3. ACTIVITATEA OPERAȚIONALĂ A CNPF

3.1. ACTIVITATEA CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE

În vederea realizării atribuțiilor conferite de legea-cadru, Consiliul de administrație, în cadrul a 65 de ședințe (50 de ședințe ordinare și 15 ședințe extraordinare), a adoptat 468 de hotărâri atât sub forma actelor normative, cât și sub forma actelor cu caracter individual, divizate conform structurii prezentate în următorul tabel.

Tabel nr. 48 Structura hotărârilor adoptate de către CA al CNPF

Indicatori	2023
Numărul ședințelor Consiliului de administrație	65
Numărul total al hotărârilor, inclusiv:	468
- hotărâri privind piața de capital	227
- hotărâri privind piața de asigurări	69
- hotărâri privind sectorul de creditare nebancaară/AEÎ	94
- hotărâri privind protecția drepturilor consumatorilor	22
- hotărâri privind activitatea operațională a CNPF	56

Întru asigurarea principiului eficienței (art. 28 din Codul administrativ) și respectării termenelor legale, prin simplificarea procedurii decizionale, au fost emise 422 de decizii sub formă de dispoziții de către președintele/vicepreședintele CNPF, care soluționează anumite incidente procedurale (de exemplu, conexarea procedurilor administrative, atragerea în procedură administrativă, prelungirea termenului, suspendarea sau finalizarea procedurii administrative). Toate deciziile cu caracter individual au fost comunicate destinatarilor conform legislației.

Deschiderea către public și transparența decizională a CNPF se reflectă în

consultările publice, care, în anul 2023, au vizat 29 de proiecte de acte normative și anunțuri de inițiere a consultărilor pe marginea elaborării acestora. Astfel, în cadrul ședințelor CA, au fost aprobate 25 de acte normative de reglementare, care au vizat piața de capital, sectorul asigurărilor și cel de creditare nebancaară. Informația respectivă este accesibilă pe pagina web oficială a CNPF - <https://www.cnpf.md/ro/raport-privind-transparenta-in-procesul-decizional-6488.html>

3.2. REPREZENTAREA JURIDICĂ A INTERESELOR PUBLICE

În contextul realizării obiectivelor stabilite de lege privind menținerea și consolidarea unui mediu stabil, sigur și eficient de activitate, prevenirea fraudei și a riscurilor sistemice și promovarea încrederii participanților pe piața de capital și în raport cu fondurile de pensii facultative și cu organismele de plasament colectiv pe piața financiară nebancaară, precum și protejarea drepturilor și intereselor investitorilor și consumatorilor de servicii financiare, CNPF a desfășurat un șir de activități cu caracter juridic și procesual, reușind să gestioneze eficient un șir de aspecte legale complexe, cu care s-a confruntat în activitatea de reprezentare a intereselor publice în fața instanțelor de judecată, de formulare a opiniilor juridice și de asigurare a asistenței juridice la aplicarea prevederilor legislației la asigurarea procedurii de atragere la răspundere juridică, inclusiv contravențională, pentru încălcările admise de participanții pieței financiare.

În contextul reprezentării juridice a intereselor CNPF, au fost realizate următoarele activități ce țin de:

1. piața de capital - a fost asigurată participarea în circa 12 procese judiciare (CNPF - având calitate de reclamant/pârât/intervenient/autoritate care depune concluzii), și anume:

a) contencios administrativ

- acțiuni în contestare, având, în principal, ca obiect anularea actelor administrative privind rezultatele controlului; privind refuzul privind achiziționarea participațiunii calificate (conform Legii nr. 171/2012); anularea hotărârii privind înregistrarea ofertei publice și retragerea obligatorie;

- acțiune în obligare - furnizarea de către CNPF a informației aferente emisiunii suplimentare.

b) acțiuni civile

- dizolvarea societății și numirea lichidatorului;

- declararea nulității tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare;

- constatarea încălcării dreptului la răscumpărarea acțiunilor;

- anularea hotărârilor adunării generale a acționarilor societăților pe acțiuni.

c) cauze contravenționale

În acțiunile înaintate împotriva CNPF au fost pronunțate 6 acte judecătorești definitive/irevocabile (inclusiv în ordine de recurs - Cap. IV din Codul administrativ).

2. piața de asigurări - a fost asigurată participarea în circa 43 procese judiciare (CNPF având calitatea de reclamant/pârât/intervenient/autoritate care depune concluzii/creditor), și anume:

a) contencios administrativ

- acțiuni în anulare, având, în principal, ca obiect anularea actelor administrative ale CNPF privind rezultatele controlului tematic în cadrul asiguratorului, inițierea procedurii de remediere prin administrare specială, privind suspendarea/retragerea licenței asiguratorului, rezultatele analizei din oficiu, administrarea companiei, unele măsuri prudențiale față de companii, anularea operațiunilor administrative, anularea notificărilor CNPF aferente valabilității certificatelor de calificare, suspendarea conturilor bancare, excluderea din lista entităților de audit eligibile, actelor de suspendare a conturilor, actului administrativ privind dispunerea creării provizioanelor de către asigurator;

- acțiuni în obligare, având, în principal, ca obiect obligarea CNPF în vederea constatării încălcării legislației de către asigurator, tragerea la răspundere a asiguratorului privind activitatea defectuoasă, furnizarea informațiilor

(documentelor companiei de asigurări/actelor normative ce reglementează piața asigurărilor) deținute de către CNPF;

- acțiuni în constatare - constatarea nulității actelor administrative ale CNPF adoptate în anii 2016-2017 (aferent activității concertate constatate în cadrul companiilor de asigurare);

b) procedura de insolabilitate.

Pe parcursul anului de raport CNPF a asigurat reprezentarea intereselor în cadrul a 3 acțiuni în procedura de insolabilitate (inclusiv 1 inițiată în 2014) și în cadrul 1 acțiuni în care a fost instituită procedura provizorie. În respectivele acțiuni, CNPF a avut calitatea de autoritate de supraveghere, în temeiul Legii 149/2012 până la 01.07.2023, și, nemijlocit, calitatea de creditor, urmare a neachitării plăților regulatorii în conformitate cu actele normative. Aceste acțiuni constituie un rezultat al controalelor/analizelor din oficiu în cadrul a 3 companii de asigurare, care a scos în evidență starea defectuoasă a acestora, caracterizată printr-o rată de solvabilitate sub nivelul stabilit în actele normative ale autorității de supraveghere (Regulamentul privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate al asigurătorului/reasigurătorului, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 2/1/2011).

c) cauze contravenționale

În acțiunile înaintate împotriva CNPF, inclusiv acțiunile în procedura de insolabilitate au fost pronunțate 19 acte judecătorești definitive/irevocabile (inclusiv în ordine de recurs-Cap. IV Codul administrativ).

3. sectorul de creditare nebancaară - a fost asigurată participarea în circa 62 procese judiciare (CNPF având calitate de reclamant/pârât/ intervenient/autoritate care depune concluzii).

a) contencios administrativ

- acțiuni în anulare, având, în principal, ca obiect anularea actelor administrative ale CNPF adoptate întru asigurarea executării de către asociațiile de economii și împrumut a Legii nr. 259/2018; rezultatele controlului; instituirea administrării speciale;

- acțiuni în control normativ - anularea Regulamentului cu privire la modul de prezentare a informațiilor la biroul istoriilor de credit și de eliberare a raportului de credit, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 8/15/2009;

- acțiuni în constatare - constatarea încălcării termenului legal de furnizare a informației (acțiune înaintată la cererea clientului Fondului de investiții) - în ordine de revizuire;

b) acțiuni civile

- încasarea datoriilor la cererea organizațiilor de creditare nebancaară, unde CNPF, având calitatea de intervenient/autoritate care depune concluzii, a participat, prin prezentarea poziției, în acțiunile înaintate la cererea OCN în partea ce ține de încasarea datoriei, iar prin prisma noului mandat preluat din 03.07.2023, prin prezentarea poziției aferente nulității clauzelor abuzive în contractele de credit;

- acțiuni privind constatarea faptelor care au valoare juridică (acțiunile fiind înaintate la cererea companiilor fiduciare, în scopul executării prevederilor art. 1461, art.147 din Legea nr. 171/2012).

c) procedura de insolabilitate

d) cauze contravenționale

În acțiunile înaintate împotriva CNPF, inclusiv acțiunile în procedura de insolabilitate au fost pronunțate 5 acte judecătorești definitive/irevocabile. Deciziile judecătorești defavorabile, pronunțate în acțiunile contravenționale, au fost contestate în ordine de recurs și drept

rezultat au fost anulate și întoarse cauzele la re judecare.

Odată cu investirea cu un nou mandat (03.07.2024), CNPF a preluat calitatea procesuală de pârât/reclamant/intervenient în cauzele civile în care era antrenat, ca parte, Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorului, în circa 282 de acțiuni. În perioada 03.07.2023-31.12.2023 de către CNPF, în corespundere cu Codul

de procedură civilă, în acțiunile preluate au fost înaintate instanțelor judecătorești cereri de substituie a părților, care s-au soldat cu pronunțarea actelor judecătorești corespunzătoare.

De asemenea, în contextul mandatului „protecția consumatorului”, de către CNPF a fost înaintată 1 acțiune civilă, urmare a aprobării actului administrativ de către CNPF de constatare a clauzelor abuzive în contractele de credit.

3.3. INTEGRAREA EUROPEANĂ

Urmare a depunerii de către Republica Moldova în martie 2022 a cererii de aderare la Uniunea Europeană și acordării în iunie 2022 a statutului de țară candidată pentru aderare la UE, Comisia Europeană a întocmit Raportul de extindere, în care au fost prezentate realizările înregistrate de Republica Moldova privind cele 9 recomandări ale Comisiei Europene din iunie 2022, măsuri ce urmează a fi realizate până în luna martie 2024 în domeniul reformei justiției, de-oligarhizării și combaterii corupției, precum și performanțele înregistrate și pașii de urmat pentru criteriul politic, economic și cele 33 de capitole ale aquis-ului Uniunii Europene.

În rezultatul eforturilor comune ale autorităților statului, societății civile și altor părți interesate, pe data de 8 noiembrie 2023, Comisia Europeană a adoptat Pachetul de extindere pentru anul 2023 în care recomandă Consiliului European demararea negocierilor de aderare cu Republica Moldova.

CNPF, alături de celelalte instituții ale statului, a fost implicată activ pe parcursul anului 2023 la realizarea activităților de integrare europeană, precum și a măsurilor prevăzute în Planul național pentru aderare. În procesul pregătirilor pentru aderare, CNPF este membru a grupurilor de lucru pentru Criteriul economic și următoarele capitole:

Cluster	Capitole	Nr. acte relevante
Cluster 1	18	1
Cluster 2	1,2,3,4,6,9,28	176
Cluster 3	17,19,20	16
Cluster 4	33	1
Total:		194

În acest sens, CNPF a completat Chestionarul Comisiei Europene pe marginea cererii de aderare a RM la UE potrivit domeniului său de competență și a participat activ la elaborarea contribuției Republicii Moldova la Pachetul de Extindere al Comisiei Europene pentru anul 2023. De asemenea, au fost elaborate și prezentate propuneri la Planul național de acțiuni privind realizarea criteriilor de aderare a RM la UE și privind implementarea Acordului de Asociere RM – UE pentru anii 2023 – 2027.

În același context, întru consolidarea cooperării interinstituționale, în vederea eficientizării procesului de punere în practică a angajamentelor asumate în

contextul ultimei evoluții din cadrul agendei de integrare europeană, CNPF a participat la activitățile realizate în cadrul Grupurilor de lucru și la efectuarea exercițiului de atribuire a instituției, unității, și persoanei responsabile pentru fiecare act juridic din aquis-ul UE.

Reprezentanții CNPF au participat pe parcursul anului 2023 la activități și evenimente de pregătire, care au avut ca scop perfecționarea multidisciplinară a abilităților individuale necesare unui specialist responsabil pentru o realizare mai calitativă a sarcinilor aferente agendei de integrare europeană, precum și

cunoașterea experienței și practicii țărilor candidate la aderare.

Totodată, participanții au avut posibilitatea de a interacționa cu experți naționali și străini pe subiectele armonizării legislației, promovării proiectelor complexe de legi,

precum și de a cunoaște experiența altor state în coordonarea internă și externă a procesului de integrare europeană, cooperarea cu societatea civilă, evoluțiile recente la nivelul UE, inclusiv politica adresată Republicii Moldova.

3.4. ACTIVITĂȚI DE COOPERARE

COOPERAREA INTERINSTITUȚIONALĂ

În vederea realizării cu succes a atribuțiilor specifice de reglementare și supraveghere conferite de lege, CNPF a colaborat activ cu instituțiile din administrația publică centrală și autoritățile responsabile din domeniu. Cooperarea interinstituțională a avut drept scop facilitarea dialogului și promovarea unui schimb permanent și eficient de informații pentru realizarea unei coordonări mai bune între instituții în cazul unor acțiuni comune de promovare a intereselor economice și financiare ale statului.

O direcție importantă în cadrul cooperării interinstituționale este semnarea acordurilor de colaborare între autoritățile și instituțiile publice, care vine să contribuie la consolidarea cooperării reciproce și facilitarea schimbului de informații, materiale aferente activității pentru realizarea mai eficientă a obiectivelor părților semnatare.

În acest sens, în perioada de referință, au fost negociate și semnate următoarele acorduri:

- **Acordul de colaborare între Comisia Națională a Pieței Financiare și Asociația Obștească „Junior Achievement Moldova”**
Acordul are drept obiectiv promovarea și susținerea dezvoltării unor comportamente financiare responsabile în rândul tinerilor. Implementarea acordului va contribui la realizarea obiectivului de educare financiară a societății civile prin organizarea evenimentelor, proiectelor, instruirilor și acțiunilor comune, în vederea dezvoltării abilităților financiare ale tinerilor, facilitarea accesului tinerilor la diferite acțiuni cu caracter educativ, în domeniul financiar și cel al protecției consumatorilor de servicii financiare; elaborarea și distribuirea materialelor cu caracter educativ;

implicarea în diseminarea rezultatelor rapoartelor/evaluărilor sau studiilor privind necesitățile financiare și antreprenoriale ale tinerilor din regiuni, în vederea creșterii gradului de conștientizare a necesităților tinerilor.

- **Acordul de parteneriat între Comisia Națională a Pieței Financiare și Chemonics International-Proiectul Tehnologiile Viitorului implementate în Moldova, finanțat de USAID și Suedia**

Scopul general al acestui Acord este de a oferi un suport întreprinderilor mici și mijlocii să devină mai rezistente și mai competitive. În acest sens, prin Acord, este stabilit un cadru de cooperare, în vederea consolidării legislației Republicii Moldova pentru dezvoltarea soluțiilor inovatoare de finanțare pentru întreprinderile micro, mici și mijlocii și pentru a facilita lansarea fondurilor de investiții.

- **Acordul de colaborare între Comisia Națională a Pieței Financiare și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului**

Implementarea Acordului contribuie la susținerea dezvoltării unui mediu de afaceri competitiv, prin organizarea sesiunilor de instruire în scop de formare profesională pentru reprezentanții mediului de afaceri, precum și alte modalități de promovare a oportunităților serviciilor accesate de mediul de afaceri din Republica Moldova.

- **Contractul prestări servicii informaționale prin intermediul SIC „Acces-web” între Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” și Comisia Națională a Pieței Financiare**

Contractul respectiv asigură accesul CNPF la serviciile informaționale oferite de ASP la distanță, în mod automatizat, utilizatorilor autorizați la locurile automatizate de muncă prin intermediul Sistemului Informațional de Căutare „Acces-Web”. Executarea contractului permite extinderea ariei de acoperire a informației și a datelor accesate

în registrele de stat, asigurând securizarea canalelor de comunicație și acces în procesul de exercitare a atribuțiilor instituționale ale autorității, potrivit Legii nr. 192/1998, inclusiv în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiare.

În scopul atingerii obiectivelor de activitate, CNPF, în paralel cu activitatea curentă, a derulat activități de coordonare și colaborare cu Parlamentul RM, Guvernul, alte autorități publice, precum Banca Națională a Moldovei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei etc., inclusiv prin deținerea statutului de membru în anumite comitete, consilii și grupuri de lucru interdepartamentale, după cum urmează:

• **Cooperarea în cadrul Comitetului Național de Stabilitate Financiară (CNSF)**

În calitate de membru al CNSF, CNPF a participat la ședințele Comitetului, în cadrul cărora a fost prezentată informația privind situația curentă pe piața de capital, piața de asigurări și în sectorul de creditare nebancară, a fost realizat schimbul de informații privind riscurile aferente sectoarelor pieței financiare și au fost examinate alte subiecte aferente stabilității financiare, în scopul identificării eventualelor efecte de contagiune și adoptării măsurilor coordonate necesare pentru asigurarea și menținerea stabilității financiare.

• **Colaborarea în cadrul Consiliului economic pe lângă Prim-ministrul Republicii Moldova**

În vederea facilitării dialogului între autoritățile publice, comunitatea donatorilor și reprezentanții mediului de afaceri, precum și întru susținerea dezvoltării unui mediu de afaceri transparent și favorabil investițiilor, CNPF a fost implicată în activitățile Consiliului economic pe lângă Prim-ministru, participând la ședințele plenare și cele ale grupurilor de lucru.

O atenție sporită a fost acordată subiectelor de interes pentru autoritate, după cum urmează: Foaia de parcurs pentru Economie Digitală și eComerț; Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030 (SNDE 2030); Programul național pentru promovarea antreprenorialului și creșterea competitivității în anii 2023-2027; Programul de stimulare a investițiilor inovatoare „373”; Programul de Susținere a Antreprenoriatului Feminin; pachetul de amendamente legislative în domeniul parteneriatului public-privat și administrării proprietății publice; pachetul de amendamente legislative aferente reglementării relațiilor între asociații/fondatorii societăților comerciale; pachetele de dereglementare nr. 4 și nr. 5 care vizează facilitarea activității mediului de afaceri; și alte proiecte ce țin de dezvoltarea sectorului IMM.

COOPERAREA CU INSTITUȚIILE FINANCIARE INTERNAȚIONALE ȘI CU AUTORITĂȚILE SIMILARE DIN ALTE STATE

CNPF a continuat dialogul și interacțiunea cu partenerii de dezvoltare, mai cu seamă cu Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, Comisia Europeană și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, beneficiind de asistență consultativă în domeniul consolidării capacităților de reglementare și supraveghere a pieței financiare nebancare și a promovat în continuare reformele inițiate în anii precedenți.

Astfel, în anul 2023, CNPF a participat la misiunea FMI, cu scopul de a evalua implementarea recomandărilor FSSR (Financial Sector Stability Review) și de a stabili modalitățile de oferire a asistenței tehnice externe, care urmează a fi acordată BNM și CNPF în contextul exercițiului FSSR. De asemenea, pe parcursul perioadei de

raportare, reprezentanții autorității au participat la ședințele de lucru cu experții FMI în cadrul misiunilor de evaluare a programului de finanțare, susținut prin Mecanismul extins de creditare (ECF) și Mecanismul de finanțare extinsă (EFF), care vizează realizarea reformelor structurale sprijinite de FMI în domeniul fiscal, financiar, consolidarea statului de drept și combaterea corupției.

În cadrul activităților de cooperare cu Banca Mondială, CNPF a beneficiat de Programul de asistență tehnică în sectorul financiar: îmbunătățirea cadrului de reglementare în asigurări și consolidarea mecanismului de securitate financiară, care a avut ca scop elaborarea cadrului normativ subordonat noii legislații în asigurări, restructurarea sectorului asociațiilor de economii și împrumut (AEÎ) și elaborarea cadrului normativ privind sistemul de garantare a depozitelor în bănci și asociațiile de economii și împrumut care urmărește procesul de creare și implementare a mecanismului de protecție a depozitelor în sectorul asociațiilor de economii și împrumut, prin consolidarea Fondului de Rezoluție și a Schemei de garantare a depozitelor în sectorul AEÎ cu Fondul de garantare a depozitelor în sectorul bancar.

În contextul relațiilor de cooperare cu Comisia Europeană și Delegația UE în Republica Moldova au fost implementate două proiecte de asistență tehnică:

- Proiectul „Misiunea Consilierilor de Nivel Înalt ai Uniunii Europene în Republica Moldova”, în cadrul căruia CNPF a examinat Raportul de inițiere și a participat la prima ședință a Comitetului de coordonare a Proiectului de asistență tehnică. Reprezentanții autorității au avut o colaborare eficientă cu Consilierii de rang înalt ai UE pe domeniul serviciilor financiare

și experții Delegației UE în R. Moldova în procesul de promovare și implementare a reformelor pe piața financiară nebanară potrivit angajamentelor din Planul național de acțiuni privind realizarea criteriilor de aderare a RM la UE și privind implementarea Acordului de Asociere RM – UE pentru anii 2023 – 2027.

- Proiectul Twinning de asistență „Consolidarea supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscului în sectorul financiar din Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, în cadrul căruia au fost organizate și desfășurate 4 misiuni ale experților de la Banca Centrală a Lituaniei (Lietuvos bankas) și Autoritatea de Supraveghere Financiară din România în domeniul reglementării și supravegherii pieței de asigurări și 2 misiuni ale experților de la Banca Națională a României și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor din România în domeniul creditării nebanare și protecției consumatorilor de servicii financiare, inclusiv a fost efectuată o vizită de studiu la BNR. În cadrul misiunilor, experții europenii au oferit asistență consultativă necesară în procesul de ajustare a cadrului normativ aferent la reglementările UE și la standardele internaționale și de consolidare a capacităților operaționale și instituționale ale CNPF, pentru a asigura implementarea, cu succes, atât a reformelor inițiate, cât și a angajamentelor asumate în Acordul de Asociere RM-UE pentru anii 2023-2027.

În anul de referință, CNPF a beneficiat de suportul continuu și asistența consultativă oferită de către experții USAID în implementarea proiectelor de asistență tehnică în domeniul pieței financiare nebanare și protecției consumatorilor de servicii financiare. În cadrul proiectului de asistență tehnică „Transparența sectorului

financiar în Moldova” (FSTA) au fost elaborate și promovate amendamente legislative și proiecte de regulamente necesare pentru a pune în aplicare noua legislație din domeniul asigurărilor. De asemenea, cu suportul experților contractați în cadrul proiectului, au fost organizate activități de instruire pentru participanții profesioniști din sectorul asigurări/reasigurări și de creditare nebanară în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor, cu tematica ce ține de monitorizarea tranzacțiilor și indicatorii activităților suspecte, precum și a fost desfășurat programul de instruire dedicat pregătirii pentru implementarea regimului Solvency II și a principiilor IFRS 17 – contracte de asigurare ce se referă la cerințe de prezentare și dezvăluire a informației conform IFRS 17, modele de evaluare, precum și alte particularități privind tranziția la Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

În contextul lansării noului Program de Reforme Instituționale și Structurale în Republica Moldova (MISRA) și având în vedere implementarea noului mandat al CNPF, conferit de lege, în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiare, cu suportul experților USAID, au fost elaborate materiale analitice privind bunele practici internaționale, cadrul de reglementare actual și recomandări preliminare privind reglementarea și supravegherea comportamentului participanților pieței financiare în Moldova ce vizează: (i) cerințele precontractuale și contractuale de dezvăluire către consumatori a informațiilor relevante pentru a facilita decizia de selectare a produsului, a reduce asimetriile informaționale și a spori concurența între furnizorii de servicii financiare; (ii) instituirea unui sistem funcțional și eficient de soluționare a contestațiilor și (iii) instituirea

unor practici de comportament echitabil în afaceri (nivelul de potrivire al produselor, creditare responsabilă) și furnizarea de produse financiare potrivite consumatorului.

În același context, a fost organizată masa rotundă „Protecția consumatorilor de servicii financiare: cadrul de reglementare, principii, mecanisme”, care a avut, ca obiectiv, facilitarea platformei de discuții între autoritatea de supraveghere, participanții pieței de asigurări și ai sectorului de creditare nebanară, precum și societatea civilă cu privire la noul cadru instituțional și tendințele reglementării în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiare.

În anul de referință, CNPF, cu suportul experților contractați în cadrul proiectului de asistență tehnică „Afaceri și comunități puternice pentru Moldova”, finanțat de către The Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ), a inițiat activitatea de elaborare a cadrului normativ secundar subordonat Legii privind serviciile de finanțare participativă (nr. 181/2023). Regulamentele elaborate vor asigura punerea în aplicare a noii legislații, precum și transpunerea în legislația națională a acquis-ului comunitar în domeniul serviciilor de finanțare participativă (crowdfunding).

În cadrul activităților de colaborare cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), CNPF a participat, de comun cu alte instituții, la următoarele activități:

- completarea Chestionarului OCDE privind schimbul de informații la solicitare (EOIR) pentru a doua rundă de evaluare și examinare a Raportului de evaluare a cadrului legal și normativ al Republicii Moldova de către Forumul Global al OCDE privind implementarea standardului

internațional pentru schimbul de informații la solicitare, care vizează cadrul de reglementare privind transparența și schimbul de informații în scopuri fiscale și prezentarea comentariilor și a informațiilor privind acțiunile întreprinse în vederea implementării recomandărilor propuse;

- participarea la activitățile în cadrul Proiectului de Asistență Tehnică privind

Educația Financiară în Europa de Sud-Est și participarea în cadrul grupului de lucru privind elaborarea Strategiei Naționale de Educație Financiară;

- participarea la activități în domeniul incluziunii și educației financiare și protecției consumatorului de produse și servicii financiare.

Diagrama nr. 23 Proiecte și programe de asistență externă

3.5. PREVENIREA ȘI COMBATEREA SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI

În calitatea sa de organ cu funcții de supraveghere a entităților raportoare, pe parcursul anului 2023, CNPF și-a stabilit un șir de obiective care au menirea de a asigura desfășurarea unei activități sigure și transparente a participanților profesioniști din aria de supraveghere a CNPF pe de o parte, iar pe de altă parte oferirea unor servicii diverse, competitive și calitative consumatorilor de servicii financiare.

Astfel, în vederea împiedicării unor potențiale venituri și fonduri a căror sursă este neclară de a intra în sectorul financiar și identificării acestora, a fost aprobată Legea nr. 66/2023 pentru modificarea unor acte normative, prin care au fost operate amendamente, inclusiv la Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

În consecință, CNPF a contribuit la alinierea cadrului normativ secundar în corespundere cu prevederile legii menționate, în acest sens fiind elaborat, supus consultărilor publice și aprobat Regulamentul privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (Hotărârea CNPF nr. 63/1/2023). Scopul Regulamentului menționat ține și de implementarea Recomandărilor privind redresarea deficiențelor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, identificate în cadrul procesului de evaluare a Republicii Moldova în cadrul celei de a V-a runde de către MONEYVAL.

Corespunzător, au fost introduse mai multe prevederi pentru a corespunde cerințelor stabilite de:

- Recomandarea 10 FATF ce ține de măsurile de precauție privind clientela,

inclusiv de identificare a clienților și beneficiarilor efectivi ai acestora;

- Recomandarea 11 FATF, fiind revizuite prevederile ce țin de păstrarea datelor pentru a asigura păstrarea tuturor informațiilor aferente tranzacțiilor și activităților efectuate;

- Recomandarea FATF privind controlul intern, filiale și subdiviziuni străine, fiind introduse atât cerințe specifice față de conținutul programelor proprii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în cadrul filialelor, sucursalelor și altor subdiviziuni deținute de către entitățile raportoare, cât și standarde tehnice ce urmează a fi aplicate în raport cu relațiile de afaceri ce implică jurisdicții străine.

Un element de noutate al Regulamentului îl reprezintă un set de factori și criterii de risc pentru piața de capital, care se vor utiliza în vederea identificării de către angajații entităților raportoare a tranzacțiilor care prezintă un risc sporit, pe baza unor indicatori specifici.

Pentru a asigura prestarea unor servicii sigure și eficiente consumatorilor, CNPF a evaluat gradul de respectare de către entitățile raportoare a prevederilor legislației privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, acțiune care, pe parcursul anului 2023, s-a materializat prin efectuarea a 7 controale complexe pe teren (dintre care 2 la asociații de economii și împrumut, 2 la societăți de registru și 3 la societăți de investiții).

În urma verificării deținerii de către entitățile raportoare a programelor interne scrise, implementarea politicilor și procedurilor ce țin de identificarea clienților, aplicarea măsurilor de precauție privind clientela, raportarea către SPCSB a tranzacțiilor suspecte sau limitate potrivit

actelor normative, au fost aprobate deciziile CNPF cu privire la rezultatele controalelor complexe (2 dintre care în anul 2024), fiind emise:

- 2 prescrieri privind respectarea necondiționată a prevederilor legislației și o prescriere în condițiile Legii nr. 75/2020 privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor,
- o prescriere de a actualiza informațiile privind acționarii și beneficiarii efectivi ai acestora, cu prezentarea lunară a măsurilor întreprinse în acest sens, precum și
- o prescriere privind actualizarea normelor interne ce vizează domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, având în vedere inclusiv constatarea chestionarelor incomplete aferente identificării clienților și beneficiarilor efectivi ai acestora.

În altă ordine de idei, consolidarea capacităților entităților raportoare reprezintă unul din obiectivele-cheie ale

autorității de supraveghere, inclusiv prin instruirea și informarea acestora despre subiecte de interes și acțiuni ce urmează a fi întreprinse, având în vedere Dispozițiile Comisiei Situații Excepționale aferente aplicării sancțiunilor față de anumite persoane fizice și juridice, precum și alinierea RM la diferite regimuri de sancțiuni și măsuri restrictive internaționale ale Uniunii Europene.

Odată cu tendința accentuată de digitalizare a economiei globale prin acordarea serviciilor financiare utilizând mijloace digitale, se relevă și apariția unor riscuri noi de spălare a banilor și finanțare a terorismului, riscuri care reprezintă o preocupare majoră pentru sistemul financiar și pentru securitatea cetățenilor. Astfel, măsurile și acțiunile ce sunt întreprinse de către CNPF de comun cu autoritățile relevante au obiectivul de a fortifica, dar și a disciplina entitățile raportoare și vor avea reflecție în activitatea operațională a acestora.

3.6. RESURSE UMANE

Personalul cu un nivel ridicat de competență și profesionalism constituie componenta majoră și cea mai importantă a CNPF, asigurând expertiza de specialitate din domeniu și contribuind la realizarea misiunii și obiectivelor de bază ale autorității. Gestionarea eficientă a resurselor umane în cadrul CNPF include realizarea unui șir de activități cu caracter continuu, care includ:

- planificarea, administrarea și ocuparea posturilor și monitorizarea mișcărilor de personal;
- recrutarea și selecția candidaților pentru posturile vacante;
- întocmirea și gestionarea dosarelor personale și a sistemului informatic de evidență a salariaților;

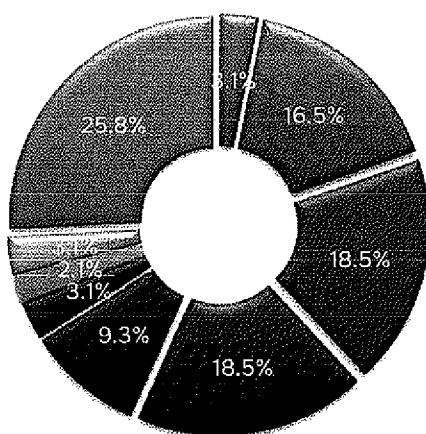
- organizarea și oferirea suportului necesar în procesul de evaluare a performanțelor profesionale individuale;
- dezvoltarea, motivarea și perfecționarea profesională a personalului autorității.

În perioada 01.01.2023 – 30.06.2023, CNPF a funcționat în baza structurii organizaționale, aprobate prin decizia nr. 51/3/2022, efectivul limită fiind de 119 unități de personal.

La 30.06.2023, CNPF a avut un total de 93 de salariați ce cuprinde personalul CNPF în număr de 90 de persoane și 3 membri ai Consiliului de administrație, dintre care:

Diagrama nr. 24 Structura pe subdiviziuni 01.01.2023 – 30.06.2023

▪ **74,19 la sută** (69 de unități au fost antrenate în gestiunea nemijlocită a ariei de atribuții conferite de legea-cadru) și **25,81 la sută** (25 unități – în activități „de suport” adițional misiunii instituționale). Rata fluctuației de personal a constituit **47,31 la sută** (44 de unități).

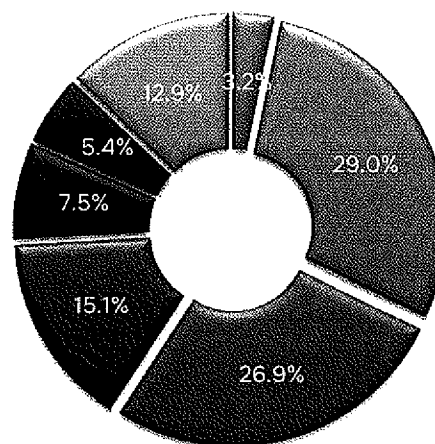

- Consiliul de Administrație
- Departamentul piața de capital
- Departamentul asigurări
- Departamentul creditare nebancaară
- Departamentul juridic
- DG dezvoltare instituțională și relații externe
- Direcția generală comunicare și educație financiară
- DG tehnologii informaționale
- Alte direcții și servicii

Diagrama nr. 25 Structura pe funcții 01.01.2023 – 30.06.2023

▪ **32,26 la sută** (30 salariați) au deținut funcții de conducere, iar **67,74 la sută** (63 salariați) – funcții executorii de profil.

- Consiliul de administrație
- Management sectorial
- Specialiști principali, specialiști superiori, specialiști
- Inspectori principali, inspectori superiori, inspectori
- Juriști principali, juriști superiori, juriști
- Consultant expert
- Alte funcții

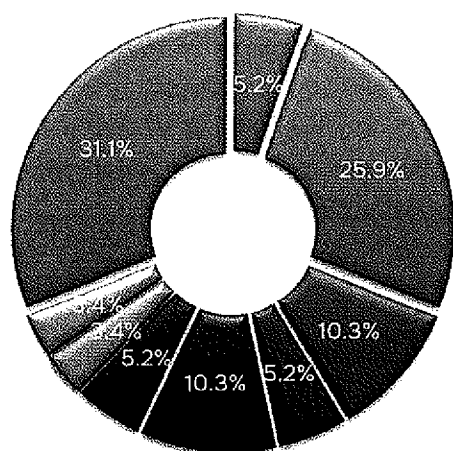

Urmare a intrării în vigoare în data de 01.07.2023 a Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative, în partea ce ține de transferul personalului CNPF la BNM, a fost modificată structura organizațională, pentru a asigura realizarea noilor atribuții, ce derivă din mandatul privind protecția consumatorilor de servicii financiare. Astfel, pentru a facilita îndeplinirea noilor obiective, s-a acordat o atenție sporită planificării și coordonării modificărilor structurii de personal. Abordarea pro-activă în ceea ce privește gestionarea resurselor umane a avut drept rezultat identificarea zonelor de risc în activitatea CNPF și aplicarea soluțiilor optime atât prin mobilitatea internă a

personalului existent, cât și prin recrutarea de specialiști din mediul extern. Totodată, s-a urmărit promovarea unei culturi organizaționale care să contribuie la îmbunătățirea competențelor profesionale și comportamentale ale întregului personal și implicit a relațiilor CNPF cu participanții pieței și cu consumatorii deservicii financiare.

În acest sens, CNPF a funcționat în baza structurii organizaționale aprobate prin Hotărârea nr. 21/2 din 26.04.2023, efectivul limită fiind de 85 unități de personal. La 31.12. 2023, CNPF a avut un total de 58 de salariați, ce cuprinde personalul CNPF în număr de 55 de persoane și 3 membri ai Consiliului de administrație, dintre care:

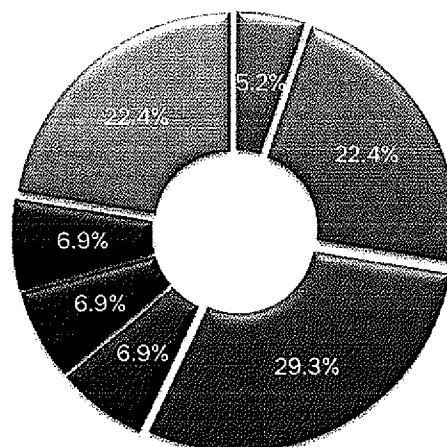
Diagrama nr. 26 Structura pe subdiviziuni 01.07.2023 – 31.12.2023

- Consiliul de Administrație
- Departamentul piața de capital
- Departamentul supravegherea protecției consumatorilor
- Direcția suport consumatori
- Departamentul juridic
- DG dezvoltare instituțională și relații externe
- Direcția generală comunicare și educație financiară
- DG tehnologii informaționale
- Alte direcții și servicii

Diagrama nr. 27 Structura pe funcții 01.07.2023 – 31.12.2023

- Consiliul de administrație
- Management sectorial
- Specialiști principali, specialiști superiori, specialiști
- Inspectori principali, inspectori superiori, inspectori
- Juriști principali, juriști superiori, juriști
- Consultant expert
- Alte funcții

Distribuția personalului CNPF pe criterii de vârstă, sex și tipuri de activități efectuate este următoarea:

- **62,07 la sută (36)** au fost implicați în efectuarea activităților de bază și **37,93 la sută (22)** în efectuarea activităților de suport. Rata fluctuației de personal (01.07.2023 – 31.12.2023) a fost de **15,52 la sută (9)**;
- **63,79 la sută (37)** dintre toți angajații sunt femei, în timp ce **36,21 la sută (21)** - bărbați. Vârsta medie a personalului CNPF este de **45 ani (41 persoane au peste 40 ani)**.
- **86,21 la sută (50)** dintre angajații CNPF au studii universitare, inclusiv **43,10 la sută (25)** dețin diplomă de master), în timp ce **3,45 la sută (2)** dintre angajați au studii secundare sau profesionale de învățământ secundar.

O componentă importantă în consolidarea capacităților instituționale ale CNPF este dezvoltarea continuă a aptitudinilor

profesionale ale personalului autorității, deoarece pregătirea profesională și dezvoltarea personală a angajaților sunt esențiale pentru crearea unui mediu de lucru adecvat și a unei culturi organizaționale, care să conducă la atingerea unor niveluri înalte de profesionalism și calitate. Pentru a oferi diverse oportunități de dezvoltare și instruire a personalului propriu, în vederea creșterii performanțelor individuale, de echipă și instituționale, la nivelul autorității se asigură organizarea activităților de formare profesională și se încurajează participarea la programele de dezvoltare profesională organizate de partenerii de dezvoltare sau alți furnizori externi. În acest sens, pe parcursul anului 2023, au fost asigurate condițiile necesare pentru participarea angajaților la diverse ateliere de lucru, seminare, instruirii, conferințe și mese rotunde, organizate în țară și la nivel internațional, precum și la sesiuni interne de perfecționare profesională.

3.7. TRANSPARENȚA ȘI RELAȚIILE CU PUBLICUL

În spiritul unei informări corecte și transparente, CNPF a menținut comunicarea deschisă cu mass-media și toți cei interesați de activitatea instituției, prin intermediul paginii web oficiale proprii www.cnpf.md, care este una din principalele surse de informare. În acest sens, pagina web oficială a fost actualizată în conformitate cu atribuțiile noului mandat de protecție a consumatorului de servicii financiare, fiind create rubrici noi (Consumatori, Investitori, Educație financiară), iar conținutul paginii web oficiale vechi a fost revizuit, pentru a fi mai ușor de accesat. Concomitent, a fost elaborată și implementată o nouă identitate vizuală a instituției, care a inclus slogane aferente noului mandat al CNPF: **Modernizăm piața de capital. Protejăm și abilităm consumatorul financiar. Cultivăm decizii bine informate.** Noile elemente de design au fost replicate pe mai multe materiale de vizibilitate (carnet, pix, roll-up, mapă).

În total, pe parcursul anului 2023, au fost elaborate și diseminate **peste 120 de comunicate de presă**, inclusiv **55** referitoare la deciziile Consiliului de administrație al CNPF, prin care a fost informat publicul larg și mass-media cu privire la statisticile, datele referitoare la evoluția piețelor supravegheate, activitățile destinate educației financiare și protecției consumatorilor de servicii financiare, precum și cu anumite cazuri referitoare la entitățile supravegheate.

CNPF a avut o prezență importantă și pe rețelele sociale (Facebook, LinkedIn și Youtube) pentru a face cunoscute, într-un format cât mai accesibil, informații utile atât pentru participanții profesioniști, cât și pentru consumatorii de servicii financiare. În perioada vizată, pe rețelele sociale au

fost diseminate mai mult de **260 de noutăți**, infografice, anunțuri de consultări publice, avertismente, mesaje de educație financiară etc. Dialogul permanent cu mass-media a ocupat un rol esențial în activitatea de comunicare externă și transmiterea informațiilor de larg interes consumatorilor de servicii financiare și participanților pieței.

În aprilie 2023, a fost organizată o întâlnire offline a conducerii CNPF cu jurnaliștii de profil economic, în cadrul căreia au fost puse în discuție subiecte referitoare la activitățile curente și prioritățile autorității pentru anul în curs. Pe parcursul anului, responsabili din cadrul autorității au oferit trei interviuri pentru Buletinul Informativ al CNPF „Capital Market”, Radio Moldova și Vocea Basarabiei Radio/TV și au răspuns la 17 solicitări de informații venite din partea presei. În ianuarie-decembrie 2023, au fost publicate peste 270 de articole în presă despre activitatea autorității sau subiecte ce țin de mandatul CNPF.

Activitățile de informare a publicului au continuat prin distribuirea noutăților privind cele mai relevante schimbări introduse de noile acte normative intrate în vigoare și amendamente aprobate (Legea privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule; reglementări noi cu privire la situațiile financiare specializate ale societăților de asigurare/reasigurare; norme ce vizează calcularea prudențială și menținerea rezervelor tehnice de către societățile de asigurare; criteriile și procedura de acordare a compensațiilor din Fondul de compensare a investitorilor; noile competențe ale CNPF în domeniul protecției consumatorilor financiar; lansarea Liniei telefonice de informare pentru consumatorii de servicii financiare;

reglementări ce vizează procedura administrativă de control aplicată entităților supravegheate; norme ce vizează activitatea fondurilor de pensii facultative) etc.

De asemenea, în vederea sprijinirii activităților de educație financiară, CNPF a derulat mai multe activități de popularizare a instrumentelor financiare existente pe piața de capital din Republica Moldova și a organizat un eveniment privind protecția consumatorului în contextul noului său mandat. Evenimentul a reunit peste 50 de

participanți profesioniști ai pieței de asigurări și ai sectorului de creditare nebancaară, reprezentanți ai societății civile, experți locali și internaționali, interesați de subiecte ce țin de reglementarea și supravegherea modului de prestare a serviciilor financiare și mecanismelor de soluționare a pretențiilor clienților.

La fel ca și în anii precedenți, angajații CNPF au participat la evenimentul dedicat Zilei Europei 2023 – „Orășelul European din Chișinău”, Ziua Mondială a Donatorului de Sânge, Campania națională de împădurire.

3.8. EDUCAȚIA FINANCIARĂ

În 2023, CNPF a continuat eforturile de educație financiară, pentru a promova o mai bună înțelegere a produselor și serviciilor financiare. În contextul preluării mandatului de protecție a consumatorilor de servicii financiare, educația financiară a devenit o prioritate în domeniul de activitate al autorității.

În acest sens, eforturile de educație financiară din 2023, s-au concentrat spre trei audiențe-cheie:

- antreprenori, prin materiale și resurse specializate privind oportunitățile de finanțare alternativă a afacerilor;
- investitori, persoane fizice, prin materiale și resurse specializate privind oportunitățile și riscurile investițiilor în valorile mobiliare și diversificarea riscurilor;
- publicul larg: populația adultă, elevi și studenți, prin materiale explicative și informative privind produsele financiare.

Pentru a crește nivelul de informare privind oportunitățile de finanțare a afacerilor prin instrumentele disponibile pe piața de capital, CNPF a colaborat cu Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenorialului, pentru a organiza mai multe evenimente. Pe agenda discuțiilor s-au regăsit subiecte privind oportunitățile de atragere a finanțării prin intermediul platformelor de finanțare participativă, sau prin emisiunea de obligațiuni corporative. De asemenea, mai multe materiale informative și explicative au fost publicate privind avantajele emisiunii de obligațiuni, despre ce este și cum poate fi efectuată oferta publică de valori mobiliare, tranzacțiile cu valori mobiliare și evidența drepturilor de proprietate asupra valorilor mobiliare.

În ceea ce privește educația pentru investitori, CNPF a elaborat materiale informative despre oportunitățile oferite de piața de capital, necesitatea diversificării investițiilor și a emis mesaje de avertizare cu privire la riscurile implicate în investiții realizate prin platforme și intermediari neautorizați. De asemenea, au fost oferite informații despre tranzacțiile cu valori mobiliare, inclusiv procedurile de donație, moștenire și succesiune.

În cadrul programelor de educație financiară destinate tinerilor, CNPF a organizat peste zece sesiuni de educație financiară în instituțiile de învățământ din țară și în cadrul taberelor de vară, în parteneriat cu diverse entități educaționale și organizații precum Academia de Studii Economice a Moldovei, Liceul Teoretic „Aristotel”, Liceul Teoretic „Orizont”, Liceul Teoretic „Spiru Haret”, Liceul Teoretic „Petru Rareș” și altele.

Pentru publicul larg, CNPF a lansat campania „CNPF explică”, care a venit cu mesaje explicative privind asigurările și creditele bancare și nebankare și a organizat o campanie de informare privind lansarea Liniei telefonice de informare pentru consumatorii de servicii financiare.

Formare de formatori

15 angajați ai CNPF au fost instruiți pentru a organiza sesiuni de educație financiară, prin modalitățile de predare interactivă a informațiilor financiare complexe, de comunicare și persuasiune (instruirea a fost organizată în parteneriat cu FINedu).

Parteneriate

În anul 2023 au fost încheiate două parteneriate privind educația financiară cu A.O. „Junior Achievement” și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenorialului,

pentru a susține eforturile de educație financiară. De asemenea, CNPF s-a alăturat mai multor inițiative globale la nivel internațional, privind educația financiară, cum ar fi Săptămâna Internațională a Banilor (Global Money Week), Ziua Mondială a Protecției Consumatorului și World Investor Week.

Strategia Națională de Educație Financiară (SNEF)

Strategia Națională a Educației Financiare este documentul strategic, care ghidează eforturile de educație la nivel național și cuprinde mai multe instituții și parteneri care s-au angajat să participe activ la creșterea nivelului de educație financiară din țară. Comisia Națională a Pieței Financiare este membră activă a grupului de lucru privind SNEF și a participat la mai multe consultări privind acest document.

3.9. INFRASTRUCTURA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE

În anul 2023, preocuparea de bază în domeniul tehnologiilor informaționale (TI) a fost axată pe asigurarea mentenanței, modernizării și dezvoltării Sistemului Informatic Integrat (SII) al CNPF, activitățile principale fiind orientate spre acordarea suportului TI pentru toate subdiviziunile, optimizarea proceselor și utilizarea eficientă a resurselor.

În perioada de până la 01.07.2023, activitatea în domeniul TI era dedicată Sistemului Informațional Automatizat de Stat (SIA) RCA Data, amplasat în MCloud și a cuprins, în principal, realizarea următoarelor activități:

- analiza rapoartelor de mentenanță și suport tehnic al SIA RCA Data pentru lunile decembrie 2022 și ianuarie - iunie 2023 al Companiei SOFT TEHNICA /INVIDRO S.R.L.;
- procesarea în SIA RCA Data a cererilor privind modificări și/sau înregistrări;
- examinarea și oferirea răspunsului la petițiile legate de accesarea datelor cu caracter personal la perfectarea polițelor de asigurare obligatorie civilă internă RCA și externă Cartea Verde;
- asigurarea securității informaționale în regimul de lucru de la distanță prin sistemul CheckPoint VPN;
- schimbarea, reconfigurarea și modernizarea soluției de antivirus corporativ;
- modernizarea Clusterului CNPF. Înlocuirea pachetelor de discuri HDD cu dispozitive SSD;
- revizuirea politicilor de securitate, îmbunătățirea nivelului de protecție și securitate al SII al CNPF pentru

contracacarea amenințărilor cibernetice și adaptarea la noile condiții de lucru;

- adaptarea și consolidarea capabilităților infrastructurii de rețea și servere prin balansarea nivelului de încărcare a serviciilor TI;
- mentenanța stației telefonice interne a CNPF, a rețelei de monitorizare video și a sistemului de acces-control etc.;
- crearea și păstrarea copiilor de rezervă pentru sistemele informatice utilizate în cadrul CNPF;
- participarea la realizarea sarcinilor tehnice aferente mentenanței Registrului emitenților de valori mobiliare (REVM);
- participarea la realizarea activităților privind dezvoltarea sistemului informatic de raportate a participanților profesioniști la piața de capital;
- participarea la ședințe de lucru organizate de autoritățile statului, inclusiv Ministerul Justiției, CNA, Agenția de Guvernare Electronică);
- participarea la mai multe seminare de instruire dedicate securității informaționale și tehnologiilor FinTech etc.

Urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative și preluării de către CNPF a mandatului în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiare, începând cu 01.07.2023, a fost necesară o reconfigurare masivă a Sistemului Informatic Integrat al CNPF, inclusiv revizuirea rețelei de calculatoare și a utilizatorilor acesteia în Active Directory; reactualizarea listei cutiilor poștale mail.cnpf.md și a numerelor din cadrul rețelei de telefonie fixă.

3.10. EXECUȚIA BUGETARĂ

Concordat cu principiul autonomiei financiare, în condițiile art. 6 din Legea nr. 192/1998, CNPF se finanțează integral din venituri proprii colectate din taxele și plățile achitate de participanții pieței și din alte surse legale. Bugetul pentru anul 2023 a fost aprobat la partea de venituri în sumă de 36 200,0 mii lei, la partea de cheltuieli -

51 400,0 mii lei și, respectiv, deficitul de 15 200,0 mii lei (Hotărârea CNPF nr. 58/10/2022), fiind rectificat prin Hotărârea CNPF nr. 54/1/2023: la venituri - 51 300,0 mii lei, la cheltuieli - 52 200,0 mii lei, mărimea deficitului constituind 900,0 mii lei.

Tabelul nr. 49 Indicatorii bugetari, mii lei

Indicatori	Efectiv realizat 2021	Efectiv realizat 2022	2023	
			Aprobat/rectificat	Efectiv realizat
Venituri	55 064,7	66 001,3	36 200,0/51 300,0	53 951,4
Cheltuieli	51 866,4	58 181,0	51 400,0/52 200,0	46 980,6

Evoluția indicatorilor bugetari atât pe componenta de venituri, cât și pe componenta de cheltuieli au determinat nivelul valoric al veniturilor planificate pentru anul 2023, fiind diminuate cu **39,7** la sută, comparativ cu veniturile (rectificate) anului 2022 (**60 000,0 mii lei**), respectiv componenta cheltuielilor cu **18,3** la sută mai

scăzute, în raport cu cheltuielile (rectificate) 2022 (**62 900 mii lei**).

Execuția veniturilor

Veniturile înregistrate în perioada de gestiune (53 951,4 mii lei) au înregistrat o majorare cu 5,2 la sută, comparativ cu sumele estimative rectificate. În aspect sectorial, structura veniturilor se prezintă astfel:

Tabelul nr. 50 Raportul de venituri

Tipul veniturilor	2021		2022		2023	
	Suma, mii lei	Ponderea %	Suma, mii lei	Ponderea %	Suma, mii lei	Ponderea %
Venituri aferente:						
pieței de capital	12 365,4	22,5	12 497,9	19,0	6 389,6	11,8
pieței de asigurări	20 358,8	37,0	27 228,8	41,2	18 483,5	34,3
domeniului de creditare nebancaară	19 227,4	34,9	21 521,4	32,6	16 903,3	31,4
domeniului de protecție a consumatorilor	0	0	0	0	5 305,8	9,8
Alte surse legale de venit	3 113,1	5,6	4 753,2	7,2	6 869,2	12,7
TOTAL	55 064,7	x	66 001,3	x	53 951,4	x

Replicând implementarea Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative asupra articolelor de venituri și cheltuieli, cu cuantificarea sustenabilității bugetare a CNPF după 01.07.2023 și a atribuțiilor prevăzute de cadrul normativ

corespunzător, se constată că veniturile acumulate de pe sectoarele care au fost transferate la BNM au constituit 65,7 la sută (34,3 la sută - piața asigurărilor; 31,4 la sută - sectorul de creditare nebancaară).

Veniturile provenite din operațiunile pe piața de capital (emisiuni/tranzacții cu valorile mobiliare) au înregistrat valoarea de 6 390 mii lei, constituind ponderea de 11,8 la sută din totalul veniturilor acumulate.

În rezultatul atribuirii mandatului în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiare, suma veniturilor încasate în semestrul II 2023 a constituit 5 306 mii lei sau 9,8 la sută din suma totală a veniturilor. Componenta „Alte surse legale de venit” a înregistrat, în perioada raportată, per total

6 869 mii lei, acestea integrând încasări adiționale activităților CNPF de licențiere/autorizare, precum și plasării disponibilităților instituției în depozite și valori mobiliare de stat.

Execuția cheltuielilor

Cheltuielile per total realizate au însumat cifra de 46 955,0 mii lei, ceea ce constituie 90,0 la sută în raport cu suma bugetată rectificată. Cheltuielile (în evoluție, 2021-2023) sunt structurate după cum urmează:

Tabelul nr. 51 Raportul de cheltuieli

Tipul cheltuielilor	2021		2022		2023	
	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%
Cheltuieli de personal	48 587,8	93,7	53 589,2	92,1	43 615,9	92,9
Plata serviciilor	2 747,8	5,3	3 410,8	5,9	3 174,2	6,7
Deplasări în interes de serviciu	0,0	0,0	422,0	0,7	61,2	0,1
Procurare bunuri	372,5	0,7	642,8	1,1	129,3	0,3
Cheltuieli capitale	158,3	0,3	116,2	0,2	0	0
TOTAL	51 866,4	X	58 181,0	x	46 980,6	x

Plata bunurilor și serviciilor (3 303,5 mii lei) include:

- cheltuielile pentru utilități publice (779,7 mii lei);
- serviciile informaționale (873,3 mii lei);
- alte cheltuieli de întreținere (534,5 mii lei): servicii de reparație, de asigurare a bunurilor a încăperilor, servicii pază, servicii bancare, poștale);
- serviciile de asistență, consultanță și expertiză (50,0 mii lei);
- formarea profesională (42,2 mii lei);
- cheltuieli aferente acordării tichetelor de masă (894,5 mii lei);
- procurarea bunurilor 129,3 mii lei (combustibil, materiale de uz gospodăresc și rechizite de birou etc.).

De facto, cheltuielile de personal constituie categoria economică principală de cheltuieli recurente, cu impact major asupra structurii economice a bugetului. Valoarea

cheltuielilor de personal este într-o conexiune directă cu organigrama, statele de personal aprobate și efectivul angajat, ținând cont de eventualele modificări structurale, fiind concordate cu prevederile Regulamentului cu privire la sistemul de retribuire a salariaților în cadrul CNPF/Contractului colectiv de muncă.

Astfel, suma plătită pentru remunerarea personalului, inclusiv indemnizațiile pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele angajatorului a fost executată în mărime de 34 212,4 mii lei, ceea ce reprezintă 99,9 la sută din sursele bugetare rectificate. Cheltuielile aferente contribuțiilor instituției pentru asigurări sociale de stat obligatorii au fost executate în sumă de 9 403,4 mii lei sau 20,0 la sută raportat la totalul cheltuielilor și, respectiv, 21,6 la sută din totalul cheltuielilor de personal.

3.11. ACHIZIȚII PUBLICE

Activitatea în domeniul achizițiilor publice a fost realizată, pe parcursul anului de raport, în conformitate cu Metodologia de planificare a achizițiilor publice în cadrul CNPF (Înscrierea Protocolară nr.62/11 din 22.12.2020) și în baza Planului de achiziții publice pentru anul de gestiune, corelat cu bugetul CNPF aprobat pentru anul 2023. Pe parcursul perioadei vizate, în conformitate cu cerințele procesului de achiziții, au fost operate 4 modificări ale Planului de achiziții.

Procedurile de achiziții de bunuri și servicii au fost aprobate de către grupul de lucru pentru achiziții, instituit prin Ordinul președintelui CNPF nr. 35 din 04.04.2022, și desfășurate în strictă corespundere cu Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, Regulamentul nr. 1419/2016 cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice,

Regulamentul nr. 870/2022 cu privire la achizițiile publice de valoare mică, Regulamentul nr. 987/2018 privind achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri, Regulamentul nr. 10/2021 cu privire la activitatea grupului de lucru în domeniul achizițiilor publice și alte acte normative.

Pentru necesitățile CNPF, în Planul de achiziții au fost incluse 63 măsuri privind achiziția serviciilor și bunurilor în sumă totală de 4,662 mil. lei fără TVA, dintre care executate au fost 49 măsuri în sumă de 3,29 mil. lei fără TVA, cu economii de 1,06 mil. lei fără TVA. Din motivul decăderii necesității achiziției unor servicii, nu au fost executate 14 măsuri în valoare de 0,31 mil. lei fără TVA. Informația detaliată este prezentată în tabelul ce urmează.

Tabelul nr. 52 Executarea măsurilor prevăzute în Planul de achiziții publice pentru anul 2023

Nr. d/o	Categoria acțiunilor din Planul de achiziții 2023	Numărul de acțiuni	Suma, mil. lei
1	Servicii comunale	4	1,403
2	Servicii de deservire și mentenanță a sistemelor informaționale, de deservire, mentenanță și reparație a tehnicii IT, de mentenanță a stației telefonice, servicii de telefonie	12	1,158
3	Servicii de mentenanță a Sistemelor de securitate, pază, întreținere și deservire a sediului CNPF	10	0,256
4	Servicii de mentenanță, reparație și întreținere a imobilelor, bunurilor CNPF, a unităților de transport ale CNPF, inclusiv și serviciile de asigurare	5	0,052
5	Servicii de protocol	3	0,049
6	Servicii editoriale, de educație financiară și de instruire profesională	7	0,036
7	Servicii poștale și abonare, Servicii de birotică și arhivare	2	0,074
8	Servicii de organizare a deplasărilor peste hotare a angajaților CNPF	2	0,028
9	Servicii de asistență, consultanță și expertiză	1	0,050
10	Achiziția bunurilor	3	0,185
	Total executat	49	3,291
	Total planificat	63	4,662

Întru executarea măsurilor din Planul de achiziții, pe parcursul anului 2023 au fost convocate 97 de ședințe ale grupului de lucru pentru achiziții a CNPF, potrivit deciziilor cărora au fost inițiate, desfășurate și evaluate procedurile de achiziții de bunuri și servicii, cu încheierea ulterioară a 65 contracte cu diferiți agenți economici și persoane fizice. Întru asigurarea continuității activității CNPF, în decembrie 2023, au fost inițiate 16 proceduri de achiziții, fiind semnate 9

contracte pentru achiziția unor servicii, prestarea cărora este planificată pentru anul 2024.

În corespundere cu legislația în vigoare, pe parcursul anului 2023, au fost elaborate, publicate și raportate dări de seamă, decizii de atribuire, rapoarte, Informații referitor la achizițiile realizate de CNPF, precum și efectuarea monitorizării contractelor, încheiate cu diferiți agenți economici.

3.12. AUDITUL INTERN

Misiunea auditului intern (AI) constă în acordarea consultanței și furnizarea asigurării obiective privind eficacitatea sistemului de control intern managerial, oferind recomandări pentru perfecționarea acestuia și contribuind la îmbunătățirea activității CNPF. AI ajută CNPF în îndeplinirea obiectivelor sale printr-o abordare sistematică și disciplinată în cadrul evaluării și îmbunătățirii eficacității proceselor de guvernare, management al riscurilor și proceselor de control.

Pentru asigurarea independenței necesare desfășurării obiective a activității de audit inter, AI este poziționat în subordinea directă a președintelui CNPF, în conformitate cu cadrul legal¹¹, asigurându-se accesul și raportarea directă la acest nivel, precum și independența funcțională necesară unei activități obiective.

În anul 2023, activitatea de AI în cadrul CNPF s-a desfășurat în conformitate cu Planul anual de activitate, care a fost elaborat aplicând abordarea bazată pe risc și potrivit preocupărilor conducerii. Astfel, pe parcursul anului de raportare, au fost realizate 6 misiuni de audit de asigurare, inclusiv 4 misiuni ad-hoc, în cadrul cărora au fost evaluate următoarele procese: suspendarea contractelor de muncă ale angajaților CNPF, în cazul ocupării de către aceștia a funcțiilor de demnitate publică; gestionarea bunurilor materiale în cadrul CNPF; gestionarea fondului de compensare a investitorilor; prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul CNPF; buna guvernare în cadrul Instituției Publice Buletinul Informativ al CNPF „Capital Market”; precum și o misiune de follow-up privind implementarea recomandărilor aferente misiunii de audit intern cu titlul

„Evaluarea procesului de salarizare în cadrul CNPF”.

Ca rezultat al misiunilor de audit efectuate, au fost formulate 22 constatări și au fost oferite 57 de recomandări (100% au fost acceptate de către managementul operațional), orientate spre îmbunătățirea situației existente a sistemului de control intern managerial în cadrul domeniilor auditate. Recomandările oferite sunt implementate în perioada 2023-2024, iar AI monitorizează îndeplinirea acestora de către persoanele responsabile și raportează rezultatele președintelui CNPF.

Ca rezultat al exercițiului anual pe care îl desfășoară entitățile publice cu privire la autoevaluarea sistemului de control intern managerial în scopul determinării gradului de conformitate al acestuia cu cadrul normativ în domeniu, CNPF și-a autoevaluat sistemul de control intern managerial. Rezultatele autoevaluării relevă că, pentru anul 2023, sistemul evaluat este parțial conform cu Standardele naționale de control intern în sectorul public, iar deficiențele stabilite urmează să fie înlăturate, pentru conformare cu normele în vigoare.

¹¹ Legea nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern, art.19 alin. (4)